

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

23-29 OCAK 2023 HAFTASI

İÇİNDEKİLER

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR	2
CHP İKTİDARININ İLK HAFTASINDA YAPILACAKLAR	3
VAATLERİMİZ	4
23-29 OCAK 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	7
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	7
DIŞ TİCARETTE KÖTÜLEŞME VE ENDİŞE BÜYÜYOR!	13
SANAYİ ÜRETİMİ DÜŞÜYOR, YENİ EKONOMİ MODELİ İFLAS EDİYOR!	13
ÇÖZÜM DEDİKLERİ SORUN OLUŞTURUYOR, HER PROJE EV FİYATLARINI UÇURUYOR!	14
AÇLIK SINIRI ARALIK AYINDA 8 BİN 167 TL'YE YÜKSELDİ	15
BÜTÇE 2022'DE 139 MİLYAR TL AÇIK VERDİ	16
EK BÜTÇEYE RAĞMEN AÇIK	16
BÜTÇE GİDERLERİNİN SADECE YÜZDE 1,3'Ü TARIMA	17
KISA VADELİ DIŞ BORÇTA REKORLAR SÜRÜYOR	18
KRİZLERDE ZENGİNE YARADI	19
MÜTEAHHİT ÇAĞ ATLADI	20
ÖRTÜLÜDE TARİHİ ZİRVE	20
PLANSIZLIĞIN FATURASI AĞIR	21
SARAY'IN 2022 ULUFESİ MÜTEAHHİT KASASINA	22
ZAMDAN EMEKLİNİN PAYINA YİNE BOŞ TENECERE DÜŞTÜ	23
TARIMDA ÜRETİCİ ENFLASYONU YILLIK BAZDA YÜZDE 150'Yİ AŞTI	24
KIRMIZI ET FİYATINDA YILLIK ARTIŞ YÜZDE 115'E ULAŞTI	25
ELEKTRİK TARİFESİ DÜZENLEMESİNDEN BELEDİYE GELİRLERİNE TIRPAN ÇIKTI	25
GENİŞ TANIMLI KADIN İŞSİZLİĞİ YÜZDE 27,5	26
VATANDAŞ DAMACANA SUYU BIRAKTI, KUYU SUYUNDAN İÇİYOR	26
UÇAK YERİNE PARALAR UÇUYOR	28
MÜZE YAPILACAKTI, VAKFA TAHSİS EDİLDİ	28
ASRİN FİYASKOSU	29
BÜTÇE TROLLERDEN DAHA HIZLI ARTTI	30
CENGİZ'İN YAPTIĞI TÜNEL DEFORME OLDU, TAMİRİNE MİLYONLAR HARCANACAK	31
KAMUDA OY İÇİN YIKIM YAŞANIYOR	32
İHYA ETTİĞİ MÜTEAHHİTLERDEN SEÇİM 'DİYETİNİ' İSTİYOR.	33
ESK LİMAK'A AYLIK 468 BİN TL KİRA ÖDENDİ	34
DATÇA'DA KİŞİYE ÖZEL YAPILAŞMA İZİNİ	35
YURTTAŞA AKŞAM PAZARI KENDİSİNE MİLYONLUK KAYNAK	35
KONUT SATIŞI AZALDI, YABANCILARA SATIŞ REKOR KIRDI	36
TIKANMAYA RAĞMEN İMAM HATİP LİSESİ İNŞAATLARI TAM GAZ	37
AKADEMİSYEN SUİKASTİNE AKADEMİK CAMİANIN SESSİZLİĞİ	38
BİREYSEL SİLAHLANMADA YÜZDE 100 ARTIŞ	38
AKP İKTİDARINDAN İZMİR AMBARGOSU	39
MADENCİLERİ KÂR HIRSI ÖLDÜRDÜ	40
2022 YILINDA EN AZ 1843 İŞÇİ İŞ ÇİNAYETLERİNDE HAYATINI KAYBETTİ	41
TÜRKİYE, İŞÇİ ÇİNAYETLERİNDE İLK SIRADAKİ YERİNİ KORUYOR	47
LİBYA'DA DENİZ İŞ BİRLİĞİ, PETROL VE DOĞALGAZ ANLAŞMASI MAHKEME KARARIYLA ASKIYA ALINDI	48
RUSYA, SURİYE İLE NORMALLEŞMENİN HIZLANDIRILMASINI İSTİYOR	49
AB İLE NATO ARASINDA GÜVENLİK İŞ BİRLİĞİ DEKLERASYONU VE ÜLKEMİZİN DURUMU	49
MÜZELİK OLMUŞ ERDOĞAN'I HIÇ KİMSE KURTARAMAZ	50

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR

*Kutlama mesajlarının dışında dini konulara girilmemeli. Röportaj ve Televizyon programlarında konu ile ilgili gelen ısrarlı sorulara, laiklik vurgusu ile dini konuların siyasilerin değil konu ile ilgili çalışan İlahiyat kökenli akademisyenler ile din alimlerinin vermesi gerektiğine vurgu yapılmalı. Siyasilerin din konuşmasının dini siyasete alet etmek olduğu vurgusu yapılabilir. Camiye, kışlaya ve okullara siyaset sokulmamalı.

*Ak Parti'nin kendi içerisinde yaşadığı tartışmalara girilmemeli, konu ile ilgili sorular cevaplanmamalıdır. Bu konudaki en önemli yaklaşım "Biz de izlemekteyiz, demokrasimiz açısından gözlemekteyiz." yanıtıdır.

*Türk Ordusu ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili eleştirel söylemlerde bulunulmamalı. AKP'nin millet(Milliyetçilik) ve ümmet(Din) siyaseti üzerinden rant elde etmeye çalıştığı, bu ideal doğrultusunda duyguları sömürerek oyunu arttırma çabasında olduğu unutulmamalıdır. Doğruda olsa söylenecek tek bir cümle dahi rakibin eline çok önemli bir fırsat verebilir.

*Türkiye'nin etnik ve mezhepsel, cinsiyet ve sınıfsal yapılanmalarına yönelik daima birleştirici bir söylemde bulunulmalı. Söylemlerimiz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı ortak paydasından hareket etmeli. Kurtuluş savaşındaki birliktelik ruhundan dem vurulmalı, hak arayışlarımızı ve adalet söylemlerimizi belirli zümreler ve olaylar için değil kavramlar ve olgular için kullanmaya dikkat edilmeli.

*Parti'nin iç organlarında konuşulması gereken hususlar medya önünde konuşulmamalı. Ülkenin menfaati için ilkemiz daima 'Kol kırılır yen içinde kalır' olmalıdır. Parti içi sorunların çözüm noktası medya ve kamuoyu değil parti içi organlardır. Parti sorunlarını kamuoyunda konuşmak 'Bunlar daha kendi sorunlarını çözemezken ülkeyi nasıl yönetecekler' algısı oluşturup, CHP'ye ve ülkenin geleceğine zarar vermektedir.

*Söylem oluştururken unutulmaması gereken yegane husus; doğru, güncel ve ilkeleri kapsar olmasıdır. Aynı zamanda unutulmaması gereken bir diğer önemli hususta; söylemlerinizi tamamen doğru olabilir fakat onun yeri, zamanı ve kime söylendiğidir. Püf noktası, kimin, ne zaman ve nerede söylediğidir. Zira; Doğru, doğru yerde ve doğru zamanda doğrudur.

*Sosyal medya hesaplarından yapılacak paylaşımlarda bireysel görüşler yerine parti politikasına uygun söylemler tercih edilmeli. Zamanlamanın önemi paylaşımın hedef kitlesi ve paylaşım yapılan mecraya göre belirlenmeli.

*Diğer önemli bir husus, bir şeyi sizin kaç kere söylediğiniz değil karşısındaki duyup duymadığıdır. Doğruları defalarca söylemekten çekinmeyin. Sizin tekrar dediğiniz karşısındaki ilk kez duyduğu olabilir. Tekrarın gücüne inanın.

*Eleştirel söylemlerimizi, projelerimizle desteklemeliyiz. Yanlışı gösterip, doğruyu anlatmalı, bunun adresinin de CHP iktidarı olduğu vurgusunu yapmalıyız.

*Her açıklamaya, herkese ve her soruya cevap verilmemeli. Düşük seviyeli söylemlerle ilgili sorulara muhatap almayarak cevap verilmeli. Muhatap almamak çoğu zaman en güzel cevaptır. Muhatap almadığımız ya da o seviyeye inmeyeceğimiz dile getirilmeli. Zira o tarz söylemlerde bulunan insanların amaçları bizleri o polemige sokmaktır, amaçlarına ulaştırmamak için verilecek tek cevap 'muhatap almıyoruz' olmalıdır.

CHP İKTİDARININ İLK HAFTASINDA YAPILACAKLAR

*Katar ordusuna peşkeş çekilen Sakarya'daki Tank-Palet Fabrikası'nı hemen geri alıp, şanlı ordumuza iade edeceğiz.

*Esnafın, pandemi döneminde bankalardan aldığı kredilerin faizlerini silecek, anaparayı ise makul ölçülerde taksite bağlayacağız.

*Bir kararname ile esnafın stopaj vergisini kaldıracacağız.

*Çiftçilerin, bankalardan veya tarım kredi kooperatiflerinden aldıkları kredilerin faizlerini sıfırlayacak, anaparayı ise makul ölçülerde taksite bağlayacağız.

*KYK borçlarından ötürü başlatılan tüm hacizleri durduracak, borçların faizlerini silecek; borçlu iş sahibi olduğunda, anaparayı makul taksitlere böleceğiz.

*Beşiktaş'taki terör saldırısında hayatını kaybeden 39 polis, 8 sivil toplam 47 şehidimiz için toplanan paraların tamamını faizleriyle birlikte, hak sahiplerine teslim edeceğiz

*15 Temmuz Şehit ve Gazileri için vatandaştan toplanan paraların tamamını faizleri ile birlikte hak sahiplerine vereceğiz

*Hangi koşulda bedeli ne olursa olsun; vatan topraklarına sahip çıkacak, Süleyman Şah Türbesi'ni vatan toprağına geri götürerek, orada şanlı bayrağımızı dalgalandıracacağız.

VAATLERİMİZ

TARIM

- *Tarımsal üretimde kullanması için çiftçiye ÖTV'siz KDV'siz **kırmızı mazot** vereceğiz.
- ***Ziraat Bankası** kuruluş amacına uygun olarak, çiftçiye **üretim için ucuz kredi** verecek.
- *Çiftçimizin kredi, **su ve elektrik borç faizlerini sileceğiz**, anaparayı ise yapılandıracağız.
- *Her köye **en az bir teknik personel** ataması yapacağız.
- *Çiftçiye verilecek destek **milli gelirin en az %1'i** olacak. Ödeme her yıl Ekim ayında yapılacak.
- *Ürün taban fiyatlarını bir yıl önce açıklayacağız. Hububat, yağlı tohum, baklagiller gibi belli ürünlerde **alım garantisi** vereceğiz.
- *Tarımsal sulamada kullanılan **elektrik ve sulama faturaları hasattan sonra** ödenecek.
- ***Tarım kooperatiflerinin** yaygınlaşmasını teşvik edeceğiz.
- ***Tarım destekleri ve araçları hacedilemeyecek**, desteklerden kesinti yapılamayacak.
- *Hasat döneminde **ithalatı yasaklayacağız**.
- *Kadınların ve gençlerin tarımda istihdamının artması için **sosyal güvenlik primlerinin devlet tarafından** ödenmesini sağlayacağız.

SANAYİ ve TEKNOLOJİ

- *Sanayicinin ve esnafın **elektrik borçlarının faizlerini** sileceğiz.
- ***Akıtma tesislerinin enerji bedellerini** devlet ödeyecek.
- *FABKA projesi ile girişimcilere **düşük maliyetli anahtar teslim fabrikalar** inşa edeceğiz.
- *Her OSB'de teknik eğitim veren 6 yıllık ve yatılı **Teknoloji Lisesi** kurulacak.
- ***Enerji Kooperatiflerinin** yaygınlaşmasını teşvik edeceğiz
- ***Yenilenebilir enerji** için YEKDES adında yeni bir **destekleme mekanizması** kuracağız.
- *Sanayicimizin ihtiyaç duyduğu **teknik personeli yetiştirecek** mesleki eğitim politikaları kararlılıkla takip edeceğiz.
- *Mesleki eğitim almış gençlerimizin, **kendi alanlarında çalışmalarını** teşvik edeceğiz.

KOBİLER

- ***Şirketlerin KDV alacaklarını** gecikmeden ödeyeceğiz.
- *KOBİ kredilerinden alınan **Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisini sıfırlayacağız**.
- ***Katma değeri yüksek ürün üretecek firmalar** için özel kredi ve vergi desteği sağlayacağız.
- *KOBİ'lerin **devletten alacaklarını ödeyeceğiz**.
- *OSB'lerde KOBİ'ler için **enerjiyi özel olarak fiyatlandıracağız**.
- *KOBİ'lere **vergi indirimi** teşviki vereceğiz.
- ***Kara liste** bir defaya mahsus sileceğiz.

VERGİ İNDİRİMLERİ

- *Motor hacmi 1600 cc ve altındaki otomobillerde **ÖTV'ye 1/4 oranında indirim** uygulayacağız.
- ***Gazilere ve şehit yakınlarına** 3 yılda bir vergilerden muaf araç alma hakkı vereceğiz.
- ***Damga Vergisi'ni** kademeli bir şekilde kaldıracacağız.
- ***İlk internet aboneliklerinden** vergi almayacağız.
- *Ücretlilerin **eğitim ve sağlık harcamalarını**, gelir vergisinde indirim konusu yapacağız.

GENÇLER

- *Gençlerin alacağı **ilk sıfır otomobilde, cep telefonunda ve oyun konsolunda ÖTV'yi kaldıracağız.**
- *Gençlere **pasaport ücretsiz olacak**; yurtdışına çıkışta **harç ödeme** uygulamasını kaldıracağız.
- *Gençler, sigorta kapsamında olduğu aile bireylerinin vefatı halinde **ilk sigortalı işgününe kadar sigorta hizmetinden yararlanmaya** devam edecek.
- *İşe ilk giren yeni mezunların **2 yıl süreyle vergi ve prim ödemelerini devlet karşılayacak.**
- *ADS kapsamındaki ailelerde gençlere **kamu istihdamında öncelik** sağlanacak.
- ***Yurt sorununu** bir yılda çözeceğiz
- *Yeni evli çiftlerin **ilk satın alacağı evde KDV'yi yarıya** düşüreceğiz.
- ***Evlilik öncesi bütün taramaların ücretsiz** olarak yaptırılmasını sağlayacağız.
- *Üniversiteli gençlere **kültür-sanat etkinliklerine** katılmaları için, içine belli miktarda para yüklenmiş kart vereceğiz.

KADINLAR

- ***İstanbul Sözleşmesi'**ne 1 hafta içerisinde yeniden taraf olacağız.
- *Kadın cinayetlerinin failleri için **ceza indirimini uygulanmayacak.**
- ***Doğum için işten ayrılan** kadınların işe dönmesi halinde işverene **vergi teşviki uygulayacağız.**
- ***Kadınların ve gençlerin kooperatif** kurmalarını teşvik edeceğiz.
- *Aile Destekleri Sigortası kapsamında **"Yeni Başlangıçölar Fonu"** kuracağız ihtiyaç duyan boşanmış kadınlara ev kurma desteği sağlayacağız.
- *Ebeveynler için çocuk iznini yeniden düzenleyeceğiz, **babalık izninin süresini** uzatacağız.
- ***Kreşlerin ve sığınma evlerinin** sayısını artıracacağız.
- *Rahim ağzı kanserini önleyen **HPV aşısı ücretsiz** olacak

ESNAF

- *Ticaret erbabına **sicil affı** getireceğiz.
- ***Kira stopajını** kaldıracağız.
- *BAĞ-KUR prim borcu olsa dahi **esnafın ve bakmakla yükümlü oldukları ailelerinin sağlık** hakkında yararlanmasını sağlayacak net yasal düzenlemeleri yapacağız.
- *Esnafımıza **emeklilik için geriye doğru borçlanma** hakkı tanıyacağız.
- ***Esnaf Destekleri Sigortası Fonu'**nu kuracağız.

ÖĞRETMENLER

- *Öğretmen **atamalarını gerçekleştirecek**, alımlarında **sözlü sınavı kaldıracağız.**
- ***Öğretmen maaşlarını** iyileştireceğiz.
- ***Bütün öğretmenler kadrolu olacak**, ücretli ve sözleşmeli öğretmen ayırımına son vereceğiz.
- *Her yıl 24 Kasım Öğretmenler Günü'nde öğretmenlere **bir maaş ikramiye** vereceğiz.
- *Öğretmenlere sağlayacağımız **3600 ek gösterge** imkânının yanında, eğitim-öğretim tazminatlarını da artıracacağız.
- ***Ek ders ücretini** iki katına çıkaracağız.
- *Okullar açık olduğunda **toplu taşıma araçları tüm eğitim çalışanlarına ücretsiz** olacak.
- *Öğretmenlerin **aile bütünlüğünü** her koşulda sağlayacağız.

SAĞLIK HİZMETLERİ

***Yurttaşımızın prim borcuna bağlı olmaksızın**, Genel Sağlık Sigortası kapsamı içinde yer alabilmesini sağlayacağız.

*Katkı payı, ilave ücret ve fark ücretlerini kaldıracacağız.

*Yurttaşlarımızın **periyodik sağlık kontrollerini ücretsiz** gerçekleştireceğiz.

*Şehir hastaneleri açılırken **kent merkezlerinde kapatılan** devlet hastanelerini yeniden açacağız.

***Askeri hastaneleri** yeniden açacağız.

***Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü'nü** yeniden açacak, ilaç, aşı, serum, tıbbi malzeme ve tıbbi cihaz üretimini stratejik sektörlerindeki **AR-GE çalışmalarına** destek vereceğiz.

***Tıp teknoparklarını** kuracağız.

***Meslek Hastalığı Hastaneleri'ni** ve **Çocuk Hastaneleri'ni** yaygınlaştıracacağız.

SAĞLIK ÇALIŞANLARI

***Sağlıkta şiddetin önlenmesi** için caydırıcı bir yasa çıkaracağız.

***Sağlık personeli atamalarını** derhal yapacağız.

***Aile Hekimlerinin** iş yükünü azaltmak için yardımcı sağlık çalışanı ataması yapacağız.

*Her bir sağlık mesleği üyesi tek tipte devlet memuru olarak istihdam edilecek.

***Sağlık çalışanlarının ek göstergeleri 3600'den başlamak üzere** kademeli olarak yükseltilecek.

***Çalışma saatlerini** Uluslararası Çalışma Örgütü normlarına uygun hale getireceğiz.

MUHTARLAR

*Tek bir **muhtarlık kanunu** olacak.

*Muhtarlık seçimleri için **birleşik oy pusulası** esası getirilecek.

*Bağımsız bir **muhtarlık evi** olacak.

*Muhtarlıklara **yardımcı büro personeli** tahsis edilecek.

*Kaldırılan **köy tüzel kişilikleri yeniden oluşturulacak.**

*Her muhtarlığın ayrı bir **bütçesi** olacak.

***Sosyal yardımlar, muhtarlıklar aracılığı ile dağıtılacak.**

*Belediye meclisinde, muhtarın seçildiği mahalleyle ilgili bir karar alınacaksa, o kararın görüşüldüğü **belediye meclisi toplantısına muhtar da katılacak**, toplantıda söz ve karar sahibi olacak.

*Muhtar, belediye ile birlikte **sosyal projeler geliştirecek.**

***"Türkiye Muhtarlar Birliği"** kurulacak.

ÇALIŞANLAR

*Asgari ücret enflasyona yenilmeyecek **asgari ücrete 6 ayda bir zam** yapılacak.

***Kıdem tazminatı çalışma yılı şartı olmaksızın** kullanılabilen bir hak olacak.

*Esnek çalışma modellerine son verecek, **güvenceli istihdama** öncelik vereceğiz.

*İşsizlik Sigortası Fonu'nu amacına uygun kullanacağız.

*Kapsam dışı bırakılan **taşeron işçileri kadroya** alacağız.

***3600 Ek Gösterge ve EYT** meselesini çözeceğiz.

*KHK ile ihraç edilip, hakkında **beraat ve göreve iade kararı** verilenleri görevine iade edeceğiz.

ÇOCUKLAR

***Eğitim parasız olacak** çocuklarımıza eşit olanaklar sunacağız.

*Öğrencilerin **kitap, kırtasiye, çanta, kıyafet ve hatta servis ihtiyaçları ücretsiz** karşılanacak.

*Okullarda öğrencilerin **su ve öğle yemekleri ücretsiz** olarak MEB tarafından karşılanacak.

***Yetiştirme yurdundan ayrılmak** zorunda kalanlara **kamuda istihdam olanağı** sağlayacağız.

YAŞLILAR

***Huzurevinde yaşayan yoksul** yaşlıların harçlıklarını arttıracacağız.

***Eşi vefat eden kadınlara** yapılan sosyal yardım miktarını arttıracacağız.

*65 yaş üzerindeki yurttaşlarımızın **kültür, sanat ve spor etkinliklerinden ücretsiz** yararlanmalarını sağlayacağız.

*Emeklilerimize, Turizm Bakanlığı ve TÜRSAB iş birliği sayesinde **makul ücretlerle gezi ve tatil olanağı** sağlayacağız.

***Uzun Dönem Yatılı Kurum Bakımı** hizmeti için sırada beklemeyi sonlandıracağız.

***Kısa Süreli ve Geçici Bakım hizmetlerini** etkin ve yaygın hale getireceğiz.

*Alzheimer/Demens hastalarına yönelik **yatılı ve gündüz hizmetlerini** yaygınlaştıracacağız.

23-29 OCAK 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*23 Ocak 2023 Pazartesi Mübarek **Üç Ayların Başlangıcı**

*24 Ocak 1993 - **Gazeteci ve yazar Uğur Mumcu**, otomobiline yerleştirilen bombanın patlaması sonucu öldürüldü.

*24 Ocak 2001 - **Diyarbakır Emniyet Müdürü Gaffar Okkan**, 4 koruması ve şoförü, uğradıkları silahlı saldırıda öldürüldü.

* 24 Ocak 2007 - 2007 - Türk siyasetçi, gazeteci ve Dış İşleri Bakanı **İsmail Cem** hayatını kaybetti.

*26 Ocak 2023 Perşembe **Regaib Kandili**

*26 Ocak **Dünya Gümrük Günü**

*29 Ocak **Batı Trakya Türkleri Millî Direniş Günü**

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

• **İşsizlik çift haneden aşağı inmiyor:** Pandemi sonrası yaşanan normalleşmenin istihdamda yol açtığı artışa rağmen Türkiye aylardır çift haneli işsizlik oranlarından kurtulamıyor. Sadece son dört haftada iş arama kanallarından birini kullanmış olanların işsiz sayıldığı tanıma göre işsizlik oranı kasımda yüzde 10,2 ile bir önceki ayla aynı düzeyde kaldı. Geçen yılın aynı ayının ise bir puan altına indi.

• **Sanayi üretimi** kasım ayında hem bir önceki aya göre hem de geçen yılın aynı ayına göre azaldı.

• **Cari işlemler açığı:** İktidarın "cari işlemler fazlası" hayali kurduğu 2022 yılında, turizm gelirlerinde yapılan yukarı yönlü düzeltmeye rağmen Türkiye son dokuz yılın en yüksek cari işlemler açığını verdi.

• **Döviz rezervi:** Çözüldüğünde dövize yönelmesinden endişe edilen kur korumalı mevduatlarda 45 milyar liralık azalma yaşanan bu yılın ilk haftasında Merkez Bankasının, brüt rezervi 2,3 milyar dolar azalarak 126,4 milyar dolara inerken, eksi durumdaki net rezervi ise 3,1 milyar dolarlık sert bir azalışla yeniden -46,5 milyar dolara kadar düştü.

• Türkiye ekonomisiyle ilgili artan riskler, 2022 yılında Türkiye'yi "dış borçlanamama" sorunuyla karşı karşıya bıraktı.

• **Yabancı portföy yatırımcılarının Türkiye piyasalarından çıkışı**, 2023 yılının ilk haftasında hızlanarak devam etti.

• **Döviz endekslili olması nedeniyle**, kur korumalı mevduatlar da döviz mevduatlarına dahil edilerek hesaplanan gerçek dolarizasyon oranı ise yüzde 62,3 oldu.

• **Bireysel krediler ve kredi kartı borçlarındaki artış** 2023 yılının ilk haftasında devam etti.

• **Bankalar geçen yıl ocak-kasım döneminde 941 bin 552 kişiyi bireysel kredi borcunu**, 831 bin 274 kişiyi de kredi kartı borcunu zamanında ödeyemediği için icra takibine aldı.

- 2021 yılının tamamında 21,6 milyar liralık finansman açığı veren Sosyal Güvenlik Kurumunun (SGK) 2022 yılının ilk 10 aylık döneminde verdiği açık ise 42 milyar liraya ulaştı.
- 2022 yılında ilk kez tescil edilen esnaf ve sanatkar sayısı bir önceki yıla göre yüzde 15,9 oranında artarak 333 bin 235'e çıkarken, terkin edilenlerin (kapanan) sayısı ise yüzde 23,4 oranında artarak 125 bin 589'a yükseldi.
- Ocak-Kasım 2022 döneminde toplam 148 bin 817 şirket ve gerçek kişi ticari işletmesi kuruldu.

İŞSİZLİK ÇİFT HANEDEN İNMIYOR

- Pandemi sonrası yaşanan normalleşmenin istihdamda yol açtığı artışa rağmen Türkiye aylardır çift haneli işsizlik oranlarından kurtulamıyor. Sadece son dört haftada iş arama kanallarından birini kullanmış olanların işsiz sayıldığı tanıma göre işsizlik oranı kasımda yüzde 10,2 ile bir önceki ayla aynı düzeyde kaldı. Geçen yılın aynı ayının ise bir puan altına indi.
- Resmi işsiz sayısı bir önceki aya göre 23 bin kişi artarak 3 milyon 576 bin kişiye çıkarken, istihdam ise 285 bin kişi artarak 31 milyon 574 bin kişiye çıktı. İstihdamdaki artışın 54 bini zamana bağlı eksik istihdamdakilerden yani kısa süreli çalışan bu nedenle de daha uzun süre çalışabilmek için iş aramaya devam kaynaklanıyor. İstihdamdakilerin 1 milyon 450 binini eksik istihdamdakiler oluşturuyor.
- İş bulma umudu olmadığı için i aramayan (umutsuz) bu nedenle de işsiz sayılmayan ancak iş bulsa hemen çalışmaya başlayacak olanların sayısı da kasımda 185 bin kişi artarak 2 milyon 865 bin kişiye yükseldi.
- İşsizler, umutsuzlar ve zamana bağlı eksik istihdamdakilerin toplamından oluşan gerçek işsiz sayısı ise kasımda 264 bin kişi artarak 7 milyon 891 bine çıktı.
- İktidar, pandemi sonrası istihdamda yaşanan artışı "rekor istihdam" diye boş bir övünmeyle anlatmaya çalışıyor. Oysa nüfus artarken istihdamın da artmasından doğal bir şey yok. Türkiye pandemi dönemi hariç hemen her yıl istihdam rekoru kırmıştır.
- **Kayıtlı İşsiz Sayısı:** Aralıkta kayıtlı işsiz sayısı bir önceki aya göre 79 bin kişi azalarak 3 milyon 53 bine kadar geriledi. **İş bulma umudunun azaldığı, umutsuzların arttığı dönemlerde kayıtlı işsiz sayısında da azalma yaşanıyor.**
- **1 Milyon 700 Bin Kişi İşinden Çıkarıldı:** İşsizlik sigortası uygulamalarıyla ilgili verilere göre 2022 yılında 1 milyon 709 bin kişi, işinden çıkarıldığı için işsizlik ödeneği almak üzere İşsizlik Sigortası Fonu'na başvuruda bulundu. Bu rakam 2022 yılında en az 1 milyon 709 bin kişinin işinden çıkarıldığını gösteriyor. (Zira bütün işten çıkarılanların işsizlik sigortasından yararlanma hakkı bulunmuyor) İşten çıkarılanların sayısı geçen yılma göre 169 bin kişi arttı.
- İş-Kur bu dönemde 814 bin 549 işsize işsizlik ödeneği bağladı. Aralık ayında ise 424 bin 96 işsize işsizlik ödeneği verildi.
- İşsizlik Sigortası Fonunun toplam varlığı ise 124,3 milyar lira oldu.

SANAYİ ÜRETİMİ KASIMDA AZALDI

- Sanayi üretimi kasım ayında hem bir önceki aya göre hem de geçen yılın aynı ayına göre azaldı.
- Takvim etkisinden arındırılmış verilere göre kasımda sanayi üretimi geçen yılın aynı ayına göre yüzde 1,3 oranında azalırken, mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış verilere göre de üretimde bir önceki aya göre yüzde 1,13 oranında düşüş yaşandı.
- Yıllık bazda üretim madencilik sektöründe yüzde 8,57, imalat sanayi sektöründe yüzde 0,42 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme sektöründe de yüzde 7,9 oranında azaldı. Üretimdeki yıllık azalışta, aramalı ve enerji üretimlerindeki düşüş belirleyici oldu.
- Aylık bazda ise madencilik üretiminde yüzde 1,3, imalat sanayi üretiminde yüzde 1,04 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme sektöründe de yüzde 2,31 oranında düşüş yaşandı.

CARI İŞLEMLER AÇIĞI BÜYÜYOR

- İktidarın "cari işlemler fazlası" hayali kurduğu 2022 yılında, turizm gelirlerinde yapılan yukarı yönlü düzeltmeye rağmen Türkiye son dokuz yılın en yüksek cari işlemler açığını verdi.

- Merkez Bankasının verilerine göre Türkiye geçen yıl kasım ayında 3,7 milyar dolarlık cari işlemler açığı verdi ve yılın ilk 11 aylık dönemindeki açık geçen yılın aynı dönemine göre 37,8 milyar dolar artarak 41,8 milyar dolar olarak gerçekleşti.
- Kasım sonu itibariyle son 12 aylık toplam cari işlemler açığı ise 45 milyar dolar olarak gerçekleşti.
- Geçen yıl aralık ayında Türkiye 10,4 milyar dolarlık bir dış ticaret açığı vermişti. Dolayısıyla aralık ayında cari işlemler açığının 6-7 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiş olabileceği, dolayısıyla Türkiye'nin yılı 48-49 milyar dolarlık bir açıklıkla kapattığı tahmin ediliyor.
- Bu düzey 2013 yılındaki 55 milyar dolarlık açıktan sonra son 10 yılın en yüksek cari işlemler açığını oluşturuyor.
- Bu ölçüde bir açığa rağmen, finansmanında önemli bir sorun yaşanmadığı gözleniyor. Bu da nereden kaynaklandığı belli olmayan dövizi gösteren 22,3 milyar dolarlık net hata ve noksan kaleminden kaynaklanıyor. Bu nedenle 41,8 milyar dolarlık cari işlemler açığı verdiği bir dönemde sadece 29,4 milyar dolarlık bir dış finansman sağlayabilmişken uluslararası rezervlerde 9,9 milyar dolarlık bir artış sağlandı.
- **Gayri Menkul Satışı Olmasa Neredeyse Türkiye'ye Net Doğrudan Yatırım Girmeyecek:** Ocak- Kasım 2022 döneminde Türkiye'den yurt dışına 5,5 milyar dolarlık bir doğrudan yatırım çıkışı yaşandı. Aynı dönemde Türkiye'ye 13,3 milyar dolarlık yabancı doğrudan yatırım girişi oldu.
- Ancak bu 13,3 milyar dolarlık girişin sadece 6,3 milyar doları klasik anlamda doğrudan yatırım girişi oldu. Geri alan 5,4 milyar dolar ise yabancıların Türkiye'den gayrimenkul alımları nedeniyle geldi.
- Türkiye'den 400 bin dolarlık konut satın alan yabancılara vatandaşlık verilmesi ve TL'nin değer kaybı yüzünden, Türkiye'deki konut fiyatlarının paraları TL'ye göre değerlendirilen yabancılar açısından cazip hale gelmesi, İran, Rusya, Irak gibi ülkelerin vatandaşlarının Türkiye'ye ilgisini artırıyor.

MERKEZ BANKASI REZERVİNDE SERT DÜŞÜŞ

- Çözüldüğünde dövize yönelmesinden endişe edilen kur korumalı mevduatlarda 45 milyar liralık azalma yaşanan bu yılın ilk haftasında Merkez Bankasının, brüt rezervi 2,3 milyar dolar azalarak 126,4 milyar dolara inerken, eksi durumdaki net rezervi ise 3,1 milyar dolarlık sert bir azalışla yeniden -46,5 milyar dolara kadar düştü.
- **Tamamı yükümlülüklerden oluşan brüt rezervin 79,7 milyar doları döviz, 46,8 milyar doları ise altın varlıklarından oluşuyor. Son hafta döviz varlıklarında 3,2 milyar dolarlık azalış, altın varlıklarında ise 899 milyon dolarlık artış oldu.**
- Merkez Bankasının, swap borçları da dahil toplam döviz-altın yükümlülüğü 186,1 milyar dolara çıktı. Bu borcun 115,2 milyar doları bilanço içi (bankalara, Hazineye, diğer ülkelere v.b) olan borçlardan oluşuyor. Bilançoda gözükmeyen Türkiye'deki bankalara ve bazı ülkelerin merkez bankalarına olan swap borçları ise 70,9 milyar dolar düzeyinde bulunuyor.
- Kamunun, Merkez Bankasındaki döviz mevduatı, Merkez Bankasının yükümlülüğü sayılmadığında swap borcu hariç net rezervi geçen hafta 3,2 milyar dolar azalarak 24,3 milyar dolar oldu. Swap borcu yükümlülükler dahil edildiğinde ise net rezerv 3,1 milyar dolar azalarak -43,4 milyar dolardan 46,5 milyar dolara indi.
- Swap borçlarının, diğer bir ifadeyle Merkez Bankasının satıp sonra kiraladığı (**sat-kirala**) borçlarının brüt rezerv içerisindeki payı ise 6 Ocak itibariyle yüzde 56,1 olarak hesaplandı.

DIŞ BORÇLANAMAMA SORUNU

- Türkiye ekonomisiyle ilgili artan riskler, 2022 yılında Türkiye'yi "dış borçlanamama" sorunuyla karşı karşıya bıraktı. Türkiye geçen yılın ocak-kasım döneminde dışardan, dış borç anapara ödemelerini ancak karşılayabilecek düzeyde orta ve uzun vadeli dış borç bulabildi.
- Merkez Bankasının verilerine göre kamu, özel sektör ve bankaların toplam 48,3 milyar dolarlık uzun vadeli dış borç anapara ödemesi yaptığı geçen yıl ocak-kasım döneminde bu kesimlerin (tahvil borçlanmaları da dahil) bulabildiği uzun vadeli borç 48,3 milyar dolarda kaldı.
- Bu dönemde Hazine 8 milyar dolarlık anapara ödemesine karşın 11,2 milyar dolarlık yeni borç bulurken, bankacılık sektörü 27,5 milyar dolarlık ödemeye karşılık ancak 16,5 milyar dolar borçlanabildi. Diğer sektörler ise 12,2 milyar dolar borç öderken 20,7 milyar dolar borçlandı.

- 2022 yılı Türkiye'nin dış borçlanması oldukça pahalı hale geldiği bir yıl oldu. Hazine dış borçlanmalarını yüzde 10'a yakın faiz oranlarıyla yapabildi.

DIŞ BORÇLAR İÇİN ÖDENEN FAİZ

- Türkiye geçen yıl ocak-kasım döneminde dış borçlar için toplam 11,4 milyar dolar faiz ödemesi yaptı. Bu ödemenin 5,3 milyar dolarını kamu kesimi, 6,1 milyar dolarını ise özel sektör gerçekleştirdi.
- Türkiye'nin AKP döneminde dış borç için yaptığı faiz ödemesi 208 milyar dolara ulaştı.

YABANCI YATIRIMCILARIN ÇIKIŞI SÜRÜYOR

- Yabancı portföy yatırımcılarının Türkiye piyasalarından çıkışı, 2023 yılının ilk haftasında hızlanarak devam etti. Yabancı yatırımcılar yılın ilk haftasında Türkiye'deki hisse senedi ve iç borçlanma portföylerinden net 414 milyon dolarlık satış yaptılar.
- Yabancıların son beş haftadaki net satışı 1,3 milyar dolar oldu.
- Hisse senedi fiyatlarında yaşanan düşüşlerin etkisiyle söz konusu hafta yabancıların Türkiye'deki hisse senedi portföyleri 2,2 milyar dolar azalarak 26,7 milyar dolara indi. İç borçlanma kâğıtları portföyü ise 47 milyon dolar azalarak 2 milyar dolara geriledi. Yabancıların, bankalardaki TL ve yabancı para mevduatları ise 37,9 milyar dolara çıktı.

2022'DE 504 MİLYON DOLARLIK ÖZELLEŞTİRME YAPILDI

- 2022 yılında yapılan özelleştirmelerin parasal tutarı 504,2 milyon dolar olarak gerçekleşti.
- Özelleştirme İdaresi'nin verilerine göre bu satışın 441,2 milyon dolarlık kısmı gayrimenkul satışlarından oluştu.
- İdeolojik olarak devletin "üretimden" uzaklaştırılması olarak savunulan özelleştirme Türkiye'de devletin elindeki arsa, arazi ve diğer gayrimenkullerin satışıyla bazı kesimlere rant aktarımına dönüştü.
- AKP'nin iktidarda olduğu 2003 yılı başından bu yana yapılan özelleştirmelerin toplam tutarı da 63,2 milyar dolara kadar çıktı.

KREDİ VE MEVDUAT GELİŞMELERİ: KKM AZALIYOR

Mevduat

- Bankalardaki mevduat, 2023 yılının ilk haftasında bir önceki hataya göre 6,7 milyar lira azalarak 6 Ocakta 8,86 trilyon liraya geriledi.
- Döviz mevduatlarında son iki aydır yaşanan azalmanın yerini 3 milyar dolarlık artışa bıraktığı, döviz mevduatlarının 221,7 milyar dolara yükseldiği 6 Ocakla biten haftada, TL mevduatlarında ise 67 milyar liralık azalış yaşandı.
- Gerçek kişilerin, döviz mevduatında 303 milyon dolarlık azalma, TL mevduatlarında da 34 milyar liralık artış yaşandı.
- Kur korumalı mevduatlar ise 45 milyar lira daha azalarak 1 trilyon 370 milyar liraya geriledi. 2022 yılının son ve bu yılın ilk haftasında KKM'de toplam 93 milyar liralık azalma yaşandı. İktidarın, "Borsaya gitsin" diye özendirdiği KKM'den çözülen mevduatların 2023 yılının ilk haftası itibarıyla döviz yöneldiği izlenimi bulunuyor.
- **Dolarizasyon:** Sadece döviz mevduatlarının toplam mevduattaki payını gösteren dolarizasyon oranı **tüm mevduatlar** için 46,8 olarak hesaplandı.
- **Dolarizasyon** oranı **gerçek kişilere** ait (tasarruf mevduatı) mevduatlarda ise yüzde 51'e çıktı.
- Döviz endekli olması nedeniyle, kur korumalı mevduatlar da döviz mevduatlarına dahil edilerek hesaplanan **gerçek dolarizasyon** oranı ise yüzde 62,3 oldu.

Krediler

- Kredi stoku ise yılın ilk haftasında 5 milyar lira genişleyerek 7,57 trilyon liraya yükseldi. TL kredilerin 24 milyar lira arttığı haftada, döviz kredilerinin TL karşılığında 18,7 milyar liralık düşüş oldu. Döviz kredileri dolar cinsinden ise 1,2 milyar dolar azalarak 131 milyar dolara indi.
- **Batık Krediler:** Bankaların zamanında tahsil edemediği için takibe aldıkları krediler ise 160,3 milyar lira düzeyinde seyrediyor.

VATANDAŞ 2023 YILINDA DA BORÇLANMA DEVAM EDİYOR

- Bireysel krediler ve kredi kartı borçlarındaki artış 2023 yılının ilk haftasında devam etti. Negatif reel faizin de özendirmesiyle bankalara borçlanan vatandaşların bankalara ve finansman şirketlerine olan borcu 2023 yılının ilk haftasında 15,1 milyar lira daha artarak 6 Ocak itibarıyla 1 trilyon 589 milyar liraya yükseldi.
- Vatandaşların borcunun 1 trilyon 131 milyar lirası bireysel (konut, otomobil, ihtiyaç) kredilerinin, 458 milyar lirası da kredi kartı borç bakiyelerinden kaynaklanıyor. Son hafta tüketici kredilerinde 10,4 milyar liralık, kredi kartı borçlarında ise 4,6 milyar liralık artış kaydedildi.
- **Takipteki Borç:** Vatandaşların vadesinde ödeyemediği için bankalar tarafından icraya verilen ve henüz varlık yönetim şirketlerine devretmedikleri takipteki borçları ise 30,5 milyar lira oldu. Bankaların takipteki bu borçlarını düşük bir bedel karşılığında varlık yönetim şirketlerine devrediyor olmaları bu rakamı olduğundan daha düşük gösteriyor.
- **Vatandaşların bankalar ve finansal şirketlerden ayrı olarak TOKİ'ye taksitli konut alımları nedeniyle 28 milyar lira, varlık yönetim şirketlerine de 36 milyar lira borcu bulunuyor.**

1 MİLYON 400 BİN VATANDAŞIN BORCU TAKİBE ALINDI

- Bankalar geçen yıl ocak-kasım döneminde 941 bin 552 kişiyi bireysel kredi borcunu, 831 bin 274 kişiyi de kredi kartı borcunu zamanında ödeyemediği için icra takibine aldı.
- Hem kredi kartı hem de tüketici kredisi borcu nedeniyle takibe alınanlar tek kişi sayıldığında toplam 1 milyon 400 bin kişi bu dönemde bankalara olan borcunu temerrüt süresinin sonunda da ödeyemediği için icraya verildi.
- Bankalar tarafından borcunu ödeyemediği için Kasım 2022 sonuna kadar icra takibine alınan ancak borcunu henüz ödeyememiş olan kişi sayısı ise 3 milyon 931 bin 298 olarak açıklandı. Bunların 2 milyon 490 bin 729'u bankalar, 2 milyon 14 bin 645'i ise varlık yönetim şirketlerine borçlu bulunuyor.

FAİZ ORANLARI

Kredi Ve Mevduat Faiz Oranları

- Bankaların, 30 Aralık 2022 – 6 Ocak 2023 günleri arasında açılan **vadeli TL cinsinden mevduata** uyguladığı ortalama faiz oranı yüzde 18,56'dan yüzde 17,67'ye geriledi.
- Söz konusu hafta kullanılan tüketici kredilerinin (ihtiyaç + taşıt + konut) ortalama faizi önceki haftaya göre 0,51 puan artarak yüzde 28,45'e yükseldi.
- Bankalar tüketicilere ihtiyaç kredisini ortalama yüzde 29,79, taşıt kredisini yüzde 24,02, konut kredisini ise yüzde 20,08 yıllık faiz oranıyla kullandı.
- TL cinsinden ticari kredi faizi yüzde 13,93'e indi. Dolar cinsinden ticari kredi faizi yüzde 9,7'ye kadar yükselirken Euro cinsinden olanın faizi de yüzde 6,62'ye indi.

Merkez Bankası Faizi

- *Merkez Bankası geçen hafta bankaları yüzde 9 faiz oranıyla fonladı.*

RİSK PRİMİ (CDS)

- Hazinesin iki yıl vadeli iç borçlanma kağıdının faizi geçen hafta yüzde 8,42'den yüzde 10,21'e, 5 yıl vadelinin faizi yüzde 9,10'dan yüzde 10,41'e ve on yıl vadelinin faizi de yüzde 8,98'den yüzde 10'a çıktı.
- Türkiye'nin, CDS'i (risk primi) ise **bir önceki haftaya göre** yüzde 5,27 oranında artarak 504,21'den 530,8'e yükseldi. Dünyada artan risk iştahına rağmen Türkiye, Rusya ve Mısır'dan sonra en yüksek CDS primine sahip ülke olma konumunu sürdürüyor.
- **Hazinesin 5 yıl vadeli dış borçlanma tahvillerinin piyasa faizi yüzde 8,64 olarak gerçekleşti. Hazine geçen hafta uluslararası piyasalardan 2 milyar 750 milyon dolarlık 10 yıl vadeli dolar cinsinden borçlanmayı yıllık yüzde 9,75 gibi oldukça yüksek bir faizle yaptı.** ABD Hazinesinin aynı vadede dolar cinsinden borçlanma kağıtlarının yıllık faizi yüzde 3,5 civarında seyrediyor.

DÖVİZ KURU-ALTIN-BORASA

- Merkez Bankasının açıkladığı döviz kurlarına göre geçen hafta dolar kuru bir önceki hafta sonuna yüzde 0,05 oranında artarken, Euro kurunda yüzde 3,22 oranında artış yaşandı. Kurlar 13 Ocak itibarıyla sırasıyla 18,76 TL ve 20,34 TL oldu.
- 2022 yılında 16,56 TL olan ortalama dolar kuru ise yılın ikinci haftasında 18,74 TL olarak gerçekleşti.
- Geçen hafta gram altın fiyatı bir önceki haftaya göre yüzde 4,31 oranında artarak 1159,49 lira oldu.
- Borsa endeksi ise (BİST100) yılın ikinci haftasında da yüzde 6,69 oranında düştü.

TASARRUFTAN KAÇIŞIN ALTINDA BU TABLO VARDI

- 2022 yılında Borsa dışındaki tüm yatırım araçları tasarruf sahiplerini reel olarak zarara uğrattı.
- Parasını son kuruşuna kadar harcamayıp tasarruf yapanların birikimleri, 2022 yılında eğer TL mevduatta tutulduysa, (TÜİK'in inandırıcılığı olmayan yıllık yüzde 64,27 enflasyon oranına göre bile) reel olarak yüzde 29,3 oranında eridi.
- Dolarda değerlendirenlerin reel zararı yüzde 16,2, Euroda tutanların reel zararı yüzde 21,5, altında tutanların zararı yüzde 16 ve Hazine iç borçlanma kağıtlarında tutanların zararı da yüzde 4,7 oldu.
- Geçen yıl sadece parasını Borsa'da değerlendirenler BİST100 endeksine göre reel olarak yüzde 61,8 oranında kazançlı çıktılar.
- Tasarruf edenlerin tasarruflarının satınalma gücünün enflasyon karşısında eriyor olması vatandaşları tasarruf etmek yerine tüketmeye (hatta borçlanarak gelirden fazla tüketmeye) yönlendirirken, fiyat artışlarını diğer bir ifadeyle enflasyonu da körüklüyor.

İCRADAKİ DERDEST DOSYA SAYISI 23,2 MİLYON

- Ulusal Yargı Ağı (UYAP) üzerinden alınan verilere göre 2023 yılının ilk iki haftasında icra ve iflas dairelerine UYAP üzerinden toplam 330 bin yeni dosya geldi. Gelen dosya sayısı 2022 yılının aynı haftasına 39 bin adet azaldı. İlk iki haftada 353 bin dosya da sonuçlandırıldı. Sonuçlanan dosya sayısı da bir önceki yıla göre 52 bin adet artış gösterdi.
- Yeni gelen dosya sayısı 2021 yılının aynı dönemine göre yüzde 10,6 oranında azaldı.
- İcra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı ise geçen yılın aynı gününe göre 567 bin adet artarak 13 Ocak 2023 itibarıyla 23 milyon 206 bine çıktı.

SGK'NİN FİNANSMAN AÇIĞI BÜYÜYOR

- 2021 yılının tamamında 21,6 milyar liralık finansman açığı veren Sosyal Güvenlik Kurumunun (SGK) 2022 yılının ilk 10 aylık döneminde verdiği açık ise 42 milyar liraya ulaştı. Sistemin AKP döneminde verdiği toplam açık ise 589 milyar lirayı buldu. EYT düzenlemesi gerçekleştirilirse finansman açığının 2023 yılında çok daha yüksek miktarlara çıkması bekleniyor.
- Kurumun, Ocak-Ekim 2022 döneminde bütçeden açığın finansmanı dışındaki nedenlerle aktarılan tutarlar da dahil gelirleri yüzde 54,8 oranında artarak 793,8 milyar liraya çıkarken, giderleri ise yüzde 55,5 oranında büyüyerek 835,7 milyar lira olarak gerçekleşti.
- Bütçeden SGK'ya yapılan toplam transfer ise geçen yıla göre yüzde 56,2 oranında artarak 329,8 milyar lira oldu.
- Geçen yılın ilk 10 aylık döneminde aktif sigortalı sayısı yüzde 5,8 oranında artarak 26 milyon 246 bine çıkarken, aylık alanların sayısı ise yüzde 2,2 oranında artarak 13 milyon 893 bine çıktı. Bağımlıların sayısı ise yüzde 1 azalarak 34 milyon 450 bin kişiye geriledi. Aktif/pasif oranı da yüzde 1,94'ten yüzde 2'ye yükseldi. EYT'lilerle ilgili olarak yapılacak düzenlemenin yürürlüğe girmesiyle birlikte bu oranın aşağı gelmesi bekleniyor.
- Sigortalı nüfusun (aktif sigortalı+aylık alanlar ve bağımlılar) toplam nüfusa oranı yüzde 88,6'ya yükseldi.
- Sigortalı olmadığı için genel sağlık sigortası primini kendisi ödeyenlerin sayısı yüzde 7,4 oranında artarak 2 milyon 153 bine yükseldi. Hanedeki kişi başına düşen geliri 2022 yılının ikinci yarısı için 2 bin 157 liradan (brüt asgari ücretin üçte biri) az olan 6 milyon 939 bin kişinin genel sağlık sigortası primi ise devlet tarafından ödendi. Primi devlet tarafından ödenenlerin sayısı 2021 yılı ekim ayına göre yüzde 3,6 oranında azaldı.

2022 YILINDA 333 BİN YENİ ESNAF İŞE BAŞLARKEN 126 BİN ESNAF İŞİ BIRAKTI

- **Esnaf ve Sanatkarlar:** 2022 yılında ilk kez tescil edilen esnaf ve sanatkar sayısı bir önceki yıla göre yüzde 15,9 oranında artarak 333 bin 235'e çıkarken, terkin edilenlerin (kapanan) sayısı ise yüzde 23,4 oranında artarak 125 bin 589'a yükseldi.
- Esnaf siciline kayıtlı esnaf ve sanatkar sayısı ise yüzde 5,5 oranında artarak 2 milyon 151bin 625 olarak gerçekleşti.
- **Şirketler:** Ocak-Kasım 2022 döneminde toplam 148 bin 817 şirket ve gerçek kişi ticari işletmesi kuruldu.
- Aynı dönemde toplam 57 bin 431 şirket ve gerçek kişi ticari işletmesi ise kapandı ya da tasfiye edildi.
- Yeni kurulan şirket ve ticari işletme sayısının yüzde 19,6 oranında arttığı Ocak-Kasım 2022 döneminde, kapananların sayısında ise yüzde 26,5 oranında artış yaşandı.

DIŞ TİCARETTE KÖTÜLEŞME VE ENDİŞE BÜYÜYOR!

Ticaret Bakanlığı Dış Ticaret Beklenti Anketi endeks sonuçları; ihracattaki yavaşlamanın duraklamaya dönüşeceğini, bu yılın ilk çeyreği için ihracatçıların endişeli olduğunu, ortaya koydu. İthalattaki artışın hızlanarak devam edeceği beklentisi öne çıktı. Aralık ayında İstanbul Sanayi Odası'nın İhracat İklim Endeksi de 50 puanın altında kaldı!

2022 yılının 110,2 milyar dolar tutarında dış ticaret açığıyla geride kalmasından sonra 2023 yılında da dış ticarete dönük beklentilerdeki kötüleşme ve endişe büyümeye devam ediyor.

Ticaret Bakanlığı'nın 2023 yılı ilk çeyreğine ilişkin Dış Ticaret Beklenti Anketi sonuçları, dış ticaret açığındaki yükselişin süreceğini, ihracatta geçen yılın son çeyreğinde belirginleşen yavaşlamanın duraklamaya dönüşeceğini, ithalatın ise hızlanacağını gösterdi.

Bakanlığın açıkladığı bu yılın ilk üç aylık dönemine ilişkin ihracat beklenti endeksi, bir önceki çeyreğe göre 12,1 puan azaldı. Geçen yılın dördüncü çeyreğinde 108,1 olan endeks, bu yılın ilk çeyreğinde 96 seviyesine düştü. İhracat beklenti endeksindeki gerileme geçen yılın aynı dönemine göre ise 19,8 puana ulaştı.

İhracat beklenti endeksinin kötüleşmesinde, gelecek 3 aya ilişkin ihracat beklentisi, ihracat sipariş beklentisi, şu anda kayıtlı sipariş düzeyi ve son 3 aydaki ihracat sipariş düzeyine yönelik değerlendirmelerin negatife dönüşmesi etkili oldu.

2023 yılı ilk çeyreğine ilişkin ithalat beklenti endeksi ise geçen yılın son çeyreğine kıyasla 12,4 puan artarak 126,1 seviyesine yükseldi. İthalat beklenti endeksi geçen yılın aynı dönemine göre de 7,3 puan arttı.

İthalat beklenti endeksinin belirgin şekilde tırmanışa geçmesinde, gelecek 3 aya ilişkin ithalat beklentisi, gelecek 3 aya ilişkin ithalat birim fiyatı beklentisi ve son 3 aydaki ithalat sipariş düzeyine ilişkin değerlendirmelerdeki artış belirleyici oldu.

Ticaret Bakanlığının üçer aylık dönemler için dış ticaret şirketleri ve ihracata dönük üretim yapan sanayiciler, imalatçılarla gerçekleştirdiği anketler sonucunda oluşturulan dış ticaret beklenti endeksinin ihracat ayağında endişe ve karamsarlığın büyümesi, endeksin 100'ün altına inmesi 2023'ün ilk çeyreğinde ihracattaki sıkıntıların artacağını işaretledi.

Daha önce de vurguladığım gibi iktidar ve ekonomi yönetimi dış ticarete ısrarla ihracat rekorlarını gündeme getirip, ithalattaki ve dış ticaret açığında yüzde 138'e ulaşan artışı görmezlikten gelerek örtmeye çabalarken, doğrudan Ticaret Bakanlığı'nın açıkladığı sonuçlar tablonun hiç de iktidarın sunduğu gibi olmadığını ortaya koydu.

✓ **İhracatçılar kurların aylardır baskılanması, ihracat dövizlerinin yüzde 40'ına el konulması, ihracatın finansmanı için krediye erişimin iyice zorlaştırılmasından yakınırken, iktidar bunlara kulak tıkıyor.**

İSO'nun İhracat İklim Endeksi'nin de aylardır olduğu gibi aralık ayında da 50 puanın altında kalarak 48,5 olması, eylülünden bu yana dış talep koşullarındaki bozulmanın, ihracattaki yavaşlamanın kesintisiz olarak sürdüğünü gösteriyor. **Aynı zamanda dış ticarete uyarı ve alarm işareti!**

SANAYİ ÜRETİMİ DÜŞÜYOR, YENİ EKONOMİ MODELİ İFLAS EDİYOR!

COVID-19 salgınında ekonomik kapanmayla doğal olarak gerileyen sanayi üretimi, normalleşme sonrası 29 aydan bu yana ilk kez yeniden düşüşe geçti. TÜİK'in açıkladığı veriler hem aylık hem de yıllık sanayi

üretimini gerilediğini gösterdi. Yeni ekonomi modeliyle ortaya atılan üretim, istihdam, ihracat artışı iddiasının aksine sanayinin ve üretim çarklarının bu modelden olumsuz etkilendiği açığa çıktı.

İşsizlik, ihracatta yavaşlama, büyümenin inişe geçmesi, dış ticaret açığı ve cari açığı yükselişin yanında iktidarın **Yeni Ekonomi Modelinin** (YEM) iflasını sergileyen bir başka olumsuz gelişme sanayi üretiminde kendisini gösterdi.

2020 başında COVID-19 salgını nedeniyle alınan kapanma önlemleri, sokağa çıkma yasakları, işyerlerinde faaliyetlerin kısmen durdurulmasıyla doğal olarak tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi düşüşe geçen sanayi üretimi, normalleşmeye geçiş sonrasında toparlanarak yükselmeye başlamıştı. Özellikle Çin ekonomisinin salgından dolayı yavaşlamasıyla ortaya çıkan tedarik zincirindeki açığı kapatma, üretim artışı ve yeni pazarlara açılma vb. hedeflerin ilan edilmesiyle sanayi üretimi kesintisiz yükselişini sürdürdü.

Ancak YEM adı altında uygulamaya konulan para-döviz-faiz politikalarıyla her alanda baş gösteren olumsuzluklar, yükselişe geçen kurlar, enflasyon, dış ticaret açığında, cari açıkta hızla açılan makas, enerji başta olmak üzere ithal girdilerde, hammadde, ara malı, yatırım malı ithalatındaki yüksek maliyetler hem ekonomik büyümeyi hem de sanayinin çarklarını yavaşlattı.

İhracata dönük üretimdeki yavaşlama kendisini ihracattaki duraklamayla gösterirken, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) geçen hafta açıkladığı Kasım 2022 sanayi üretim endeksi verileri, sanayi üretiminin de 29 ay sonra ilk kez aylık ve yıllık bazda düşüşe geçtiğini ortaya koydu.

Kasım ayında ekime kıyasla yüzde 1,1 düşen üretim, yıllık olarak da geçen yılın aynı ayına göre yüzde 1,3 azalırken, kasımda madencilik ve taş ocaklığı sektöründe aylık yüzde 1,3, imalat sanayi sektöründe yüzde 1, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektöründe yüzde 2,3 üretim düşüşü gerçekleşti.

Sanayinin alt sektörlerindeki yıllık üretim değişimlerine bakıldığında, geçen yılın aynı dönemine göre madencilik ve taş ocaklığı sektöründe yüzde 8,6, elektrik gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektöründe yüzde 7,9, imalat sanayiinde yüzde 0,4 üretim düşüşü yaşandı. Tarım ve hayvancılıktaki üretim düşüşü, inşaat sektöründeki sert gerileme ve eksiye inen sektör endeksinin ardından, ihraç mallarının yüzde 70'inden fazlasını oluşturan sanayi sektörü ve imalat sanayiinde düşüş yaşanması, büyümenin de duraklama ve gerileme sürecine gireceğini işaret ediyor.

Ticaret Bakanlığı 2023 Yılı İlk Çeyrek Dış Ticaret Beklenti Anketindeki sonuçlara yansıyan endişe ve karamsarlık, bir anlamda sanayi üretiminin düşüşe geçmesiyle de teyit ediliyor. **Sanayici ve ihracatçı, mevcut ekonomik model ve yürürlüğe konulan kararlarla üretim çarklarının daha da yavaşlayacağını, bunun ihracata yansımalarının negatif olacağını öngörüyor.**

ÇÖZÜM DEDİKLERİ SORUN OLUŞTURUYOR, HER PROJE EV FİYATLARINI UÇURUYOR!

Sözde orta gelirliye yönelik 'Yeni Evim' kampanyası, iktidarın ülke gerçeklerinden, toplumun gelir ve yaşam koşullarından, uygulanan yanlış politikalarla emlak ve konut piyasasında yaratılan olağanüstü tablodan habersiz olduğunu gösterdi. Kampanya sonrası konut fiyatları katlanarak artışa geçti!

Alt ve dar gelir grupları için Toplu Konut İdaresi (TOKİ) ile başlatılan 'ilk evim-ilk iş yerim' kampanyasının kura çekimleri aylardır devam ederken, şimdi de orta gelir grupları için 100 bin kişiye 'Yeni Evim' kredi kampanyasını ilan eden iktidar, ülke ekonomisi ve toplumsal gerçeklikten habersiz, algıyla gündem yaratma çabasında olduğunu gösterdi. Üç bölge üzerinden 15 yıl vadeli (180 ay) kredilerde tavan tutar bölgelere göre 2-3-5 milyon TL, faizler yüzde 0,69-0,99 arasında ve asgari yüzde 10 peşinat ödemesi zorunlu. Kredi yeni, yapımı devam eden ve yapımına başlanacak konut projeleri için kullanılacak. Başvuranlara ilk 3 yıl ödeyecekleri aylık taksitin yarısını sonrasında taksitlere eklenmek koşuluyla Hazine üstlenecek. Ancak yüzde 0,69 faizli 1 milyon TL kredi için bile aylık taksit 9 bin 400 TL! Yarısını hazine üstlendiğinde aylık 4700 TL! Asgari ücret 8500 TL! 2-4 milyon kredinin faizi yüzde 0,79 ve 3 milyon TL'lik kredinin aylık ödemesi 30 bin TL! İstanbul için çekilebilecek azami 4-5 milyon TL kredinin faizi yüzde 0,99 aylık taksiti ise 49 bin TL! Yarısını 3 yıl hazine üstlense bile aylık 24 bin 500 TL!

Taksitlerin hane gelirinin yüzde 40'ını aşmayacağı açıklandı. Bu durumda hazine destekli 24 bin 500 TL taksit ödeyecek orta gelirli ailenin aylık gelir toplamının 61 bin 250 TL olması gerekiyor. 1 milyonluk kredi için gelirinin yüzde 40'ı kadar hazine destekli 4700 TL taksit ödeyecek 'orta gelirli' bir hanenin aylık gelirinin ise 12 bin TL olması gerek! Üstelik başvuru şartı evi olmamak! Yani kirada oturuyor olmak. Alınacak ev ya sıfır ya inşa halinde

ya da yeni başlayacak bir proje olacak. Evsiz yurttaş hem kira ödeyip evin bitmesini bekleyecek hem de her ay gelirin yüzde 40'ı kadar kredi taksiti ödeyecek. Kampanya kapsamında müteahhitlere de 25 milyar TL ucuz kaynak aktarılacak. İnsanlar iktidarın varsaydığı gelirlere, taksit ödeme gücüne sahip olmadığı için krediye başvuramıyor. 30 milyona dayanan icra dosyaları, kredi-kredi kartı borçlarına bankaların yasal takipleriyle **milyonlarca kişi zaten kara listede, e-haciz altında ve kredi çekebilmesi söz konusu değil.** İktidarın yanlış ve temelsiz ekonomi politikalarıyla konut-gayrimenkul fiyatları olağanüstü artarken, söz konusu bölgelerde, büyük kentlerde 1-2 milyon TL'ye yeni-sıfır konut bulmak olanaksız. Kampanya sonrası konut fiyatları katlandı. Şimdi, Çevre ve Şehircilik-Ticaret-Hazine ve Maliye Bakanlıkları komite kurup, fahiş konut fiyatlarını denetleyecekler! Serbest piyasada mal sahibinin talep ettiği fiyatı zorla, baskıyla mı indirecekler? Kanada, artan konut fiyatlarıyla kendi vatandaşlarının ev sahibi olamaması, yükselen kiralara üzerine yılbaşından itibaren 2 yıl süreyle yabancılara konut satışını yasakladı. Türkiye'de ise satılan konutların yüzde 5'ini yabancılara döviz üzerinden ve yüksek fiyatlardan satın alıyor.

Bu kampanyanın '**orta gelir grubu**' aldatmacasıyla, üst gelir grubuna ucuz krediyle konut rantı sağlamak, elinde satamadığı konut stoku olan ya da artan maliyetlerle inşaatı yarım kalan müteahhitleri milyarlar aktararak kurtarıp, ihya etmek dışında bir amacı yok! **İktidar, ülkede aylık 24 bin 500 TL kredi taksiti ödeyecek 'orta gelirli' aileler olduğunu sanıyor!**

AÇLIK SINIRI ARALIK AYINDA 8 BİN 167 TL'YE YÜKSELDİ

Asgari ücretliye yapılan zam daha çalışanın eline geçmeden eridi. Birleşik Metal-İş Araştırma Merkezi (BİSAM) açlık sınırının 2022 Kasım'da 7 bin 818 TL iken aralıkta 8 bin 167 TL'ye yükseldiğini açıkladı. 8 bin 500 TL'lik

Birleşik Metal-İş Araştırma Merkezi (BİSAM) 2022 Aralık'a ilişkin Açlık ve Yoksulluk Sınırı rakamlarını açıkladı.

Buna göre, dört kişilik bir ailenin sağlıklı ve dengeli beslenmesi için aylık yapılması gereken harcama tutarı (açlık sınırı) 2022 Kasım'da 7 bin 818 TL iken, aralık ayında 8 bin 167 TL'ye yükseldi.

Bir ailenin kira, fatura, ulaşım, eğitim, sağlık, giyim gibi aylık tüm harcamalarını kapsayan yoksulluk sınırı ise, kasım ayında 27 bin 41 TL iken aralıkta 28 bin 249 TL'ye çıktı.

AÇLIK SINIRI

:

8.167 TL

YOKSULLUK SINIRI :

28.249 TL

Sağlıklı beslenmek için aylık yapılması gereken harcama tutarı

Yetişkin bir erkek

2.214 TL

Yetişkin bir kadın

2.104 TL

15-18 Yaş Bir Genç

2.303 TL

4-6 Yaş Bir Çocuk

1.546 TL

Toplam

= 8.167 TL

Süt Ürünleri İçin Günlük 100 TL Gerekıyor

Günlük harcamalarda Aralık 2022'de en yüksek maliyet grubunu süt ve süt ürünleri grubu 99.91 liralık harcama gereksinimi ile oluşturdu.

Et, tavuk ve balık grubu için yapılması gereken minimum harcama tutarı ise 41.76 TL oldu.

Sebze ve meyve için yapılması gereken günlük harcama tutarı ise 47.26 liraya ulaşırken; ekmek için yapılması gereken harcama tutarı günlük 23.41 TL olarak öne çıktı.

Katı yağ ve sıvı yağ ise 18.37 liralık masraf yapılması gereken ürün grupları oldu.

Yumurta için 6.92, şeker, bal, reçel ve pekmez için ise 8,51 lira harcama yapılması gerektiği belirtildi.

Sağlıklı ve dengeli beslenmek için günlük yapılması gereken harcama tutarı (TL)

	Et, Balık, Tavuk	41,76 TL
	Süt, Peynir, Yoğurt	99,91 TL
	Yumurta	6,92 TL
	Kurubaklagil	11,26 TL
	Meyve/Sebze	47,26 TL
	Ekmek	23,41 TL
	Makarna, Pirinç vb.	8,79 TL

Harcamalarda En Yüksek Pay Et, Süt Ve Yumurtanın

Daha dar bir gruplandırmaya göre, harcamalarda süt ve süt ürünlerinin payının yüzde 36.7 ile en yüksek paya sahip olduğu ifade edildi.

Et, yumurta ve kurubaklagil grubunun payı yüzde 24.24 ile ikinci sırada yer alırken, sebze ve meyvenin harcamalar içindeki payı yüzde 17.36 oldu.

Ekmek, makarna vb. için ise pay yüzde 11.83 olarak öne çıktı.

BÜTÇE 2022'DE 139 MİLYAR TL AÇIK VERDİ

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın verilerine göre merkezi yönetim bütçesi açığı, 2022'de bir önceki yıla göre yüzde 31 geriledi ve 139 milyar 65 milyon lira oldu.

Türkiye'nin merkezi yönetim bütçesi gelirleri 2022'de 2021 yılına göre yüzde 99,9 artarak 2 trilyon 802 milyar 355 milyon lira, giderleri de yüzde 83,4 yükselerek 2 trilyon 941 milyar 420 milyon lira olarak gerçekleşti.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2022 yılının aralık ayı ve ocak-aralık dönemi bütçe uygulama sonuçlarını açıkladı.

Buna göre, Aralık 2022'de bütçe gelirleri, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 96,7 artarak 255 milyar 199 milyon liraya yükseldi. Bütçe giderleri de aynı dönemde yüzde 31,3 artışla 373 milyar 816 milyon liraya çıktı. Geçen ay bütçe açığı 118 milyar 617 milyon lira olarak hesaplandı.

Bütçe gelirleri 2022'de bir önceki yıla kıyasla yüzde 99,9 artarak 2 trilyon 802 milyar 355 milyon lira, bütçe giderleri de yüzde 83,4 yükselerek 2 trilyon 941 milyar 420 milyon lira oldu. Böylece merkezi yönetim bütçesi açığı, 2022'de bir önceki yıla göre yüzde 31 geriledi ve 139 milyar 65 milyon lira olarak kayıtlara geçti.

EK BÜTÇEYE RAĞMEN AÇIK

Bütçe 2022'de 139,1 milyar liralık açık verdi. Ancak ek bütçeye rağmen gelen açık tahminlerin altında kaldı. Bunda ÖTV'deki artış ve KDV geliri etkili oldu.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2022 yılının bütçe uygulama sonuçlarını açıkladı. Aralık 2022'de bütçe gelirleri, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 96,7 artarak 255 milyar 199 milyon liraya yükseldi. Bütçe giderleri de aynı

dönemde yüzde 31,3 artışla 373 milyar 816 milyon liraya çıktı. Geçen ay bütçe açığı 118 milyar 617 milyon lira oldu.

Ocak-Aralık döneminde ise 2 trilyon 941 milyar liralık gidere 2 trilyon 802 milyar liralık gelir oldu. Böylece bütçe açığı yılın tamamında 139,1 milyar lira oldu. Tahminlerin oldukça altında gerçekleşen bütçe açığında ithalatın rekor kırması sonucu ithalde alınan KDV'nin yüzde 121 artması, ÖTV'nin yüzde 104 artması ve şirket kârlarındaki rekor artışlar sonucu kurumlar vergisinin yüzde 185 artışı etkili oldu. İthalde ve dâhilde alınan KDV toplamı 2022'de 754 milyar 100 milyon lirayı buldu. Bu tutar toplam merkezi bütçe gelirlerinin yüzde 27'sini oluşturdu.

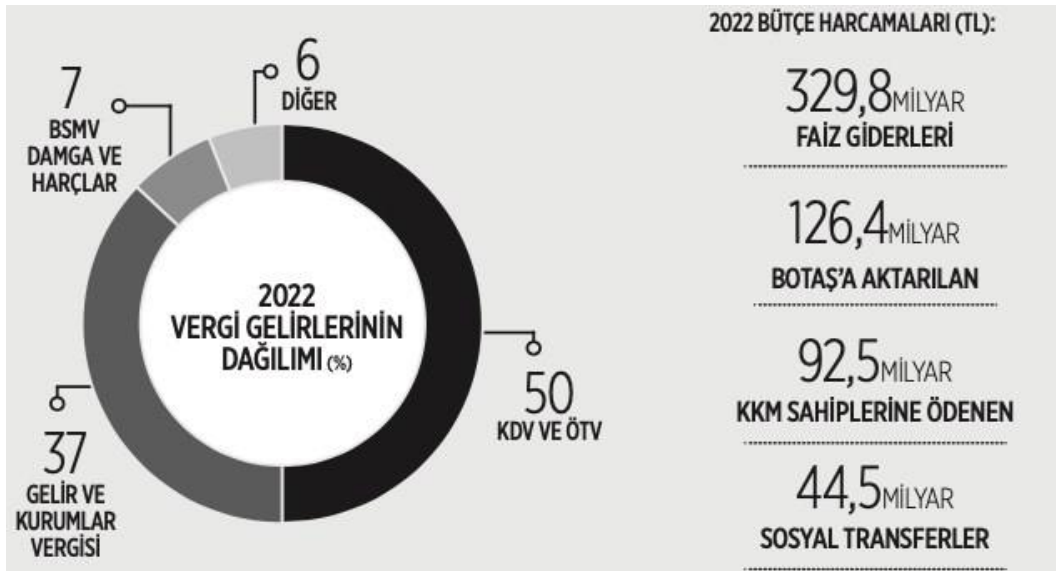
ÖTV'de ise bütçe tahmini 375 milyar 850 milyon lirayken 419 milyar 791 milyon liralık tahsilat yapıldı. Bu da toplam Hazine'nin kasasına giren her 100 liralık gelirin 15 lirasının ÖTV'den kaynaklandığını ortaya koydu.

ÖTV'nin alt kalemlerinde ise tütün mamülleri, içki ve motorlu taşıtlardan alınan vergi dikkat çekti. 2022'de üç kalemden toplamda 312 milyar 119 milyon liralık vergi geliri elde edildi. Bu tutar da toplanan ÖTV'nin yüzde 74'ünü oluşturdu.

Tütün ürünlerinden toplam 101 milyar 275 milyon TL ÖTV tahsil edildi. Bütçe tahmini 87 milyar 602 milyon TL'ydi. 2021 yılına göre artış yüzde 50 oldu.

İçkiden 2022'de toplam 43 milyar 7 milyon TL ÖTV tahsil edildi. Bütçe tahmini 38 milyar TL'ydi.

Temmuz ayında Resmî Gazete'de yayımlanan ek bütçe yasası ile 2022'de bütçe gelirlerinin 2 trilyon 553,1 milyar, bütçe harcamalarının 2 trilyon 831 milyara yükseltildi. Faiz dışı bütçe fazlası 51,4 milyar lira olacağı öngörüldü.

BÜTÇE GİDERLERİNİN SADECE YÜZDE 1,3'Ü TARIMA

Tarımsal girdilerdeki devasa artışların yanında cüce kalan desteklerin bütçe giderindeki payı düştü. Küresel gıda fiyatlarında aşağı yönlü hareket sürerken Türkiye'de ise yüksek gıda enflasyonu gündemdeki yerini koruyor.

Küresel gıda fiyatları art arda dokuz aydır düşüyor. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) son verilerine göre dünya gıda fiyatları endeksi Aralık 2022'de bir önceki aya göre yüzde 1,9 düştü.

Buna karşın Türkiye'de yüksek gıda fiyatları ve üretici fiyatlarındaki gündemdeki yerini koruyor. Enflasyon matematik hesabıyla düşerken uygulanan ekonomi politikaları sonucu artan dövizle birlikte fiyatları yükselen ancak döviz gerilediğinde fiyatları düşmeyen gübre, mazot, ilaç, tohum, yem gibi girdilerle çiftçilerin maliyetleri fahiş şekilde yükseldi.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) tarafından yapılan araştırmaya göre, 2022'de girdilerde yüzde 100 ile yüzde 400 oranları arasında artışlar yaşandı. Tarımsal girdilerdeki devasa artışların yanında cüce kalan destekler ise anlamını yitirdi.

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın verilerine göre 2022 yılında btçeden tarımsal desteklere 39,8 milyar TL ayrıldı. Bu tutar toplamda 2 trilyon 941 milyar liralık merkezi btçe giderlerinin sadece yüzde 1,34'ne karşılık geliyor.

Tarım desteklerinde 2021 yılına göre yüzde 64,32'lik artış yaşanmış gibi gözükse de toplam btçe giderleri içerisindeki payı azalmış durumda. 2021 yılında 1 trilyon 603 milyar liralık btçe giderinin yüzde 1,5'ine denk gelen 24 milyar 214 milyon liralık tarımsal destek ödemesi yapılmıştı. 2021'de btçe giderlerinin yüzde 1,50'si tarım için harcanırken 2022'de bu oran yüzde 1,34'e geriledi.

Başka bir ifadeyle 2022'de kur korumalı mevduat sahiplerine ödenen 92,5 milyar liranın sadece 10'da 4' kadarı tarımsal destek demelerine aktarıldı.

Çiftçiler ürünlerini pahalıya üretilip neredeyse maliyet fiyatına satmak zorunda kaldı, tüketiciler ise artık ucuz ve kaliteli gıdaya erişemez oldu.

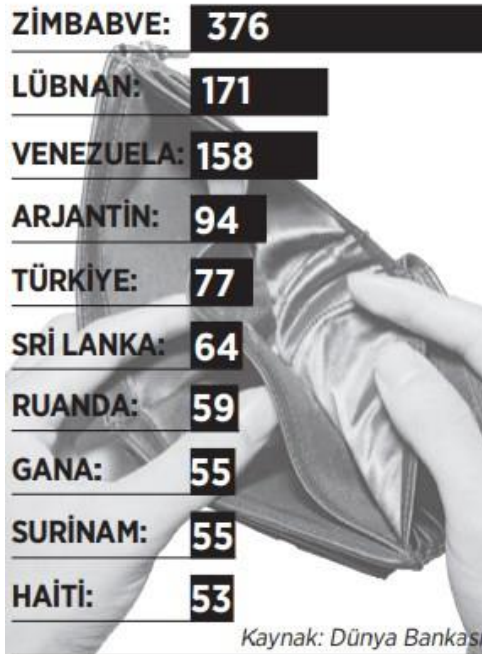
Yasaya Uyulmuyor

Öte yandan Türkiye'de tarımsal desteklerin düzenlenmesi için 2006 yılında çıkarılan Tarım Kanunu'nun 21. Maddesi'ne göre "Btçeden ayrılacak kaynak, gayrisafi milli hasılanın yüzde birinden az olamaz". Ancak AKP iktidarı bunu hiçbir zaman uygulanmadı.

2007-2023 yılları arasında çiftçilerin Tarım Kanunu'na göre alması gereken destek 715 milyar lira iken, ödenen 260 milyar lira olacak. Tarım Kanunu'nun 21. Maddesi'ne göre çiftçilere son 16 yılda ödenmesi gereken ama ödenmeyen destek miktarı 455 milyar liraya ulaşmış olacak.

Yasanın çıkışından sonraki yıl 2007'de tarıma ödenen destek dolar bazında 4 milyar dolar ve gayrisafi milli hasılanın yüzde 0,60'ı kadar oldu. 2023 yılında destek miktarı 54 milyar lira olarak ngrld. Bu durumda tarımsal desteklerin Gayrisafi Yurtiçi Hasıla (GSYH) içindeki payı 2022 yılında yüzde 0,30 iken 2023 yılında yüzde 0,29 olacak. Tarımsal girdilerdeki  katlık artışlar yanında bu destek anlamını yitirdi.

TÜRKİYE GIDA ENFLASYONU EN YÜKSEK 10 ÜLKE ARASINDA 5'NCİ SIRADA(%)

KISA VADELİ Dİş BORÇTA REKORLAR SÜRÜYOR

Kasımda rekor seviyeye yükseldi!

Kısa vadeli dış borç stoku kasım sonu itibarıyla yüzde 19,6 oranında artışla 145,4 milyar dolar oldu. Vadesine 1 yıldan az kalan dış borç 189 milyar dolara ulaşarak rekor kırdı.

Kısa vadeli dış borç stoku, Kasım 2022'de 2021 yıl sonuna göre yüzde 19,6 artarak 145,4 milyar dolara ıktı. Kasım sonu itibarıyla orijinal vadesine bakılmaksızın vadesine 1 yıl veya daha az kalmış dış borç verisi

kullanılarak hesaplanan kalan vadeye göre kısa vadeli dış borç stoku ise 189,0 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından Kasım 2022 dönemine ilişkin kısa vadeli dış borç istatistikleri açıklandı.

Buna göre, kısa vadeli dış borç stoku, kasımda 2021 yıl sonuna kıyasla yüzde 19,6 artarak 145,4 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde, bankalar kaynaklı kısa vadeli dış borç stoku yüzde 18,1 artışla 60,7 milyar dolar, diğer sektörlerin kısa vadeli dış borç stoku yüzde 18,5 yükselişle 52,3 milyar dolar oldu.

Bankaların yurt dışından kullandıkları kısa vadeli krediler, kasım ayında 2021 yıl sonuna göre yüzde 4,8 azalışla 10,5 milyar dolara indi.

Banka hariç yurt dışı yerleşiklerin döviz tevdiat hesabı yüzde 25,7 yükselerek 19,2 milyar dolar, yurt dışı yerleşik bankaların mevduatı ise yüzde 22,1 artarak 19,1 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti. Aynı dönemde, yurt dışı yerleşiklerin TL cinsinden mevduatları yüzde 25,6 artışla 11,9 milyar dolar oldu.

Diğer sektörler altında yer alan ithalat borçları, 2021 sonuna göre yüzde 20,0 artarak 46,6 milyar dolara yükseldi.

Özel Sektörün Kısa Vadeli Dış Borcu 85,3 Milyar Dolar

Borçlu bazında incelendiğinde, tamamı kamu bankalarından oluşan kamu sektörünün kısa vadeli borcu 2021 sonuna göre yüzde 24,3 artarak 27,6 milyar dolara, özel sektörün kısa vadeli dış borcu da yüzde 16,4 yükselerek 85,3 milyar dolara ulaştı.

Bu dönemde, özel alacaklılar başlığı altındaki parasal kuruluşlara olan kısa vadeli borçlar yıl sonuna göre yüzde 18,6 artışla 75,2 milyar dolar, parasal olmayan kuruluşlara olan borçlar yüzde 20,6 yükselerek 69,5 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti.

Geçen yıl sonunda 460 milyon dolar olan kısa vadeli tahvil ihraçları, kasım sonu itibarıyla 565 milyon dolar oldu. Aynı dönemde resmi alacaklılara olan kısa vadeli borçlar 133 milyon dolar olarak kayıtlara geçti.

Kısa vadeli dış borç stoku kasım sonu itibarıyla yüzde 45,5'i dolar, yüzde 26,3'ü Euro, yüzde 9,3'ü TL ve yüzde 18,9'u diğer döviz cinslerinden oluştu.

Kasım sonu itibarıyla orijinal vadesine bakılmaksızın vadesine 1 yıl veya daha az kalmış dış borç verisi kullanılarak hesaplanan kalan vadeye göre kısa vadeli dış borç stoku 189,0 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti. Söz konusu stokun 16,0 milyar dolarlık kısmı Türkiye'de yerleşik bankaların ve özel sektörün yurt dışı şubeleri ile iştiraklere olan borçlarından oluştu.

Borçlu bazında değerlendirildiğinde, toplam stok içinde kamu sektörünün yüzde 20,5, Merkez Bankası'nın yüzde 17,2 ve özel sektörün yüzde 62,3 paya sahip olduğu görüldü.

KRİZLERDE ZENGİNE YARADI

Milyarderlerin serveti katlandı, işçi daha da yoksullaştı!

Uluslararası insani yardım kuruluşu Oxfam, "En Zenginlerin Hayatta Kalması" başlıklı raporunu yayımladı. Rapora göre, dünya genelinde tüm milyarderlerin toplam serveti 2020'den bu yana günde ortalama 2,7 milyar dolar arttı. Buna karşılık yüksek enflasyon işçi kesimini daha da yoksullaştırdı. Raporda, koronavirüs ve enerji krizlerinin zenginlerin servetlerini katlarken, yoksulları daha da yoksullaştırdığı kaydedildi. Raporda ayrıca yeryüzündeki her on kişiden birinin açlıkla karşı karşıya olduğu kaydedildi.

İngiliz uluslararası yardım kuruluşu Oxfam, Davos'ta bugün başlayacak Dünya Ekonomik Forumu (WEF) öncesi yayınladığı raporda dünyada giderek artan gelir eşitsizliği ve yoksullağa dikkat çekti.

Koronavirüs (Covid-19) salgını ve enerji krizinin şirketler ile aşırı zenginlere yaradığı belirtilen raporda geçen yıl gıda ve enerji fiyatlarındaki keskin artışın zenginlerin servetlerini daha da artırmasına yol açtığı ifade edildi.

Oxfam sözcüsü Manuel Schmitt, "Milyonlarca insan gıda ve enerji maliyetlerini nasıl karşılayacağını bilemezken, çağımızın krizleri milyarderlerin servetlerine devasa artışlar getirdi" dedi.

Kapitalizm karşıtı olarak bilinen Oxfam'ın hazırladığı rapora göre, dünya çapında 95 gıda ve enerji şirketi 2022 yılında kârlarını iki katından fazla arttırdı. Söz konusu şirketlerin krizden istifade ederek 306 milyar dolar kâr elde ettikleri belirtilen raporda, bunun 257 milyarının (yüzde 84) hissedarlara pay edildiği vurgulandı.

En Zenginler Gelirlerini Daha Da Artırdı, İşçi Kesimi Yoksullaştı

Raporda, dünya nüfusunun en zenginlerini oluşturan yüzde birlik kesimin, koronavirüs pandemisinin başlangıcından bu yana, küresel servet artışının yaklaşık üçte ikisini tek başına elde ettiği belirtilirken, söz konusu eğilimin Almanya'da daha da belirgin olduğuna dikkat çekildi. Buna göre 2020 ve 2021 yıllarında Almanya'da kaydedilen servet artışının yüzde 81'i nüfusun en zengin yüzde 1'lik kesiminin hanesine yazıldı.

Oxfam'ın raporunda çarpıcı rakamlara da yer verildi. Buna göre dünya genelinde tüm milyarderlerin toplam serveti 2020'den bu yana günde ortalama 2,7 milyar dolar arttı. Buna karşılık yüksek enflasyon işçi kesimini daha da yoksullaştırdı. Raporda, dünyada en az 1,7 milyar işçinin enflasyonun ücret artışından daha yüksek olduğu ülkelerde yaşadığı belirtilirken, yeryüzündeki her on kişiden birinin açlıkla karşı karşıya olduğu kaydedildi.

"Rakamlar Endişe Verici"

Oxfam raporunun sonuçlarını değerlendiren Almanya Kalkınma Bakanı Svenja Schulze, gelişmeleri endişe verici olarak tanımladı. Alman basın ajansı dpa'ya konuşan Schulze, "Zenginler daha da zenginleşirken salgın hastalıklar, çatışmalar ve özellikle de Rusya'nın saldırı savaşı bizi yoksulluk, açlık, sağlık ve eğitim alanlarında yıllarca geriye götürdü" dedi.

Sosyal Demokrat Partili Bakan, "Eğer dünya çapında eşitsizliği azaltmazsak, küresel kriz döneminin üstesinden gelemeyiz" diye de uyardı.

Zenginlere Daha Fazla Vergi Talebi

Oxfam tarafından hazırlanan raporda zenginler ve şirketlere on yıllardır uygulanan vergi indirimlerinin eşitsizliği daha da derinleştirdiği belirtilerek, krizden çıkış yolu olarak zenginlere daha fazla vergi uygulanması talep edildi. Raporda, bazı ülkelerde yoksulların milyarderlerden daha yüksek vergi ödemek zorunda kaldıklarına da vurgu yapıldı.

Oxfam'a göre, dünya genelinde vergi gelirlerinin yalnızca yüzde dördü servet üzerinden alınan vergilerden elde ediliyor. Örgüt sözcüsü Schmitt, "Artık şirketler ve süper zengin sahipleri kamu yararı için adil şekilde katkı sunmalılar" diye konuştu.

MÜTEAHHİT ÇAĞ ATLADI

Erdoğan'ın, "Cebimizden beş kuruş çıkmayacak" dediği 13 şehir hastanesi için son beş yılda kamunun kasasından 40 milyar TL'ye yakın para ödendi.

CHP Ankara Milletvekili Murat Emir, İktidarın "Sağlıkta çağ atladık" söylemine örnek gösterdiği şehir hastaneleri için bütçeden yapılan ödemeyi açıkladı. Emir, AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, "Cebimizden beş kuruş çıkmayacak" dediği 13 şehir hastanesi için devletin toplam 39 milyar 396 milyon TL ödediğini belgeledi.

Hesap Kabarık Geldi

CHP'li Emir'in Cumhurbaşkanlığı 2023 Yılı Yatırım Programı'nda yer alan veriler üzerinden yaptığı çalışmaya göre, 13 şehir hastanesinin 2017 ile 2023 arasındaki kullanım bedeli, toplam 67 milyar 682 milyon 964 bin TL'ye ulaştı. 2017 yılı ile 2022 yılının sonuna kadar olan dönemde ise hastanelerin kullanım bedeli olarak şirketlere tam 39 milyar 936 milyon 964 bin TL ödeme yapıldı.

Bakanlıktan Fazla

Dışişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı'na 2022 yılında ayrılan bütçe toplamının 33,2 milyar TL olduğunu anımsatan Emir, "İşletmeciler firmalara altı yılda ödenen para, birçok bakanlığın bütçesinden bile fazla" dedi.

CHP'li vekil, şöyle devam etti: "Türkiye'ye sağlıkta çağ atlattığını iddia eden iktidar, anlaşılan o ki müteahhitlere çağ atlatıyor. Daha önce, kaynak yetersizliği nedeniyle tamamlanamayan devlet hastanelerini gündeme getirmiştik. O tablo bir yanda, şehir hastanelerini yöneten şirketlere ödenen paralar bir yanda... AKP'nin, 'Otel konforunda' diyerek adeta pazarladığı şehir hastaneleri, bütçede delik açmaya devam ediyor."

ÖRTÜLÜDE TARİHİ ZİRVE

Hazine'nin verilerine göre, geçen yıl müteahhitlere 70 milyar TL'lik ödeme yapıldı. Örtülü ödenek harcamasında da 3.4 milyar TL ile tarihi rekor kırıldı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı'na bağlı Muhasebat Genel Müdürlüğü verileri, AKP'nin kötü ekonomik koşulların ve derinleşen krizinde de engel olamadığını gösterdi, çok sayıda harcama kaleminde rekor kırıldı.

Kamu kaynaklarını betona gömen AKP'nin bu ısrarı, müteahhitlere gelir olarak döndü. Geçen yılın tamamında 70 milyar TL'lik müteahhitlik giderine imza atıldı. Günlük ortalama 191 milyon TL'ye denk düşen tutarları müteahhitlerin kasasına gönderen AKP, tüm zamanların rekorunu kırdı. İktidar, 2021 yılında ise müteahhitler için yaklaşık 35 milyar TL'lik harcama yapmıştı.

Merkezi yönetim bütçe giderlerinin detaylı olarak raporlandığı 2004 yılından bugüne kadarki en yüksek örtülü ödenek harcamasına da 2022 yılında imza atıldı. 2021'de 2 milyar 714 milyon TL'yi "örtülü" harcayan Saray yönetimi, bu rekoru 2022 yılının tamamı için 3 milyar 478 milyon TL'lik harcama ile geride bıraktı.

Faizde De Rekor

AKP, çok sayıda harcama kaleminde olduğu gibi faiz giderlerinde de rekor kırdı. Buna göre, 2020 yılında 133 milyar 961 milyon TL, 2021 yılında ise 180 milyar 850 milyon TL faiz giderine imza atan Saray yönetimi, 2022'de neredeyse son iki yılın giderinin toplamına denk düşen 310 milyar 803 milyon TL'lik faiz harcamasına imza attı.

Hazine'ye göre, 2022 yılında kamunun kira giderlerinin toplamı, yine rekor kırarak 21 milyar 197 milyon 661 TL oldu. 2021'in kira gideri ise 11 milyar TL olarak kayıtlarda yer aldı.

Kamuda tasarruf genelgesi yayımlayarak, zorunlu haller dışında taşıt alımını yasaklayan iktidar, bu genelgeye rağmen taşıt alımlarına 1 milyar TL'den fazla harcadı. Kara, hava ve deniz taşıtı gibi taşıt alımlarına 2022'de toplam 1 milyar 351 milyon TL harcadı. Geçen yılın 11 ayında 589 milyon TL harcayan iktidar, sadece Aralık ayında 787 milyon TL'lik taşıt aldı.

92 Milyar TL'lik KKM

Döviz kurunda yaşanan yüksek artışın ardından yürürlüğe konulan kur korumalı TL mevduat hesaplarının Hazine'ye yükü de harcama rakamlarında yer aldı. İlk olarak Mart ayında harcama yapılan kalem için 2022'nin tamamında 92 milyar 538 milyon TL ödendi.

PLANSIZLIĞIN FATURASI AĞIR

İktidarın seçim malzemesi olarak kullandığı yüksek maliyetli demiryolu projelerindeki öngörüsüzlüğün faturası çok ağır oldu. Ankara-Sivas YHT Projesi'nin maliyeti 32'ye, Ankara-İzmir YHT Projesi'nin ise 14'e katlandı.

Cumhurbaşkanlığı 2023 Yılı Yatırım Programı, iktidarın her seçim döneminde seçim malzemesi olarak kullanmasına karşın bir türlü tamamlanamayan yüksek hızlı tren hattı projelerindeki kördüğüm devam ediyor. Programa göre, 2 milyar TL harcama öngörüsüyle 2008'de temeli atılan ve 2011 yılında tamamlanacağı belirtilen Ankara-Sivas YHT Projesi'nin maliyeti 64,5 milyar TL'ye fırladı. Tamamlanma yılı ise 2023 olarak güncellendi. 2013 yılında, "Bin 80 günde bitirilecek" denilen 4,3 milyar TL tutarlı Ankara-İzmir YHT Projesinin maliyeti ise, 62,5 milyar TL olarak belirlendi. Projenin tamamlanma yılı da 2026 olarak açıklandı.

Yatırım programı, iktidarın milyarlarca liralık kamu yatırımlarına yönelik öngörüsüzlüğünü bir kez daha gözler önüne serdi. 2023 yılı itibarıyla öngörülen maliyetler Ankara-Sivas YHT Projesi'nde 32 kat, Ankara-İzmir YHT Projesi'nde ise 14,5 kat aşıldı.

Kördüğüm Büyüdü

AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 31 Mart 2019 tarihindeki yerel seçimlerden önce, "Ramazan Bayramı'nda açılacak" dediği Ankara-Sivas Yüksek Hızlı Tren Hattı projesinin temeli 2008 yılında atıldı. 2011 yılında bitirilmesi planlanan ve maliyeti 2 milyar 91 milyon TL olarak açıklanan proje, aradan geçen 13 yıla karşın halen tamamlanamadı. Tamamlanma yılı tam dört kez ertelenen projedeki kördüğüm, 2023 Yılı Yatırım Programı'na da yansdı. Yatırım programına projenin tutarı 64 milyar 528 milyon TL, tamamlanma yılı ise 2023 olarak yazıldı. Proje kapsamında 2022 yılı sonuna kadar yapılan toplam harcamanın 62 milyar 128 milyon TL olduğu belirtildi.

Hesap Tutmadı

Benzer bir tablo, yine planlandığı zamanda tamamlanamayan Ankara-İzmir YHT Projesi'nde yaşandı. İktidarın, "Bin 80 günde tamamlanacak" iddiasıyla 2013 yılında temeli atılan proje, aradan geçen 10 yıla karşın sonuca ulaştırılmadı. Projenin 4,3 milyar TL olarak açıklanan toplam maliyeti 2022 yılında 47,1 milyar TL'ye ulaşırken 2023 itibarıyla da 62,5 milyar TL olarak revize edildi. Projede bugüne kadar yapılan toplam harcamanın ise 2022

yılı sonunda 8 milyar 390 milyon TL olduğu kaydedildi. Projedeki dış kredi tutarının toplam maliyet içindeki büyüklüğü de dikkati çekti. Buna göre, projedeki toplam 62,5 milyar TL'lik maliyetin 52,6 milyar TL'sini dış krediler oluşturdu.

Liyakatsizliğin Kanıtı

Projelerin bir türlü bitirilememesini eleştiren CHP PM Üyesi ve Sivas Milletvekili Ulaş Karasu, proje maliyetlerindeki artışı BirGün'e değerlendirdi. 2022 yılına yönelik Cumhurbaşkanlığı Yatırım Programı'nda Ankara-Sivas YHT Projesi'nin maliyetinin yaklaşık 25 milyar TL olduğunu anımsatan Karasu, şunları söyledi:

“Geldiğimiz noktada proje maliyeti bir anda neden 64,5 milyar TL'ye yükseldi? Hangi ihalelerde fark ödemeleri yapıldı? Burada maliyette yüzde 150 oranında bir yükseliş var. Yandaşlara gelince gerçek enflasyon, memura, işçiye gelince TÜİK enflasyonu... Bu maliyetlerin kesinlikle araştırılması gerekiyor. Kimlere, hangi şirketlere ne kadar ödeme yapıldı? Halkın bunu bilmeye hakkı var. Hem Ankara-İzmir hem de Ankara-Sivas hatları TCDD'nin ne kadar öngörüsüz ve liyakatsiz yönetildiğinin kanıtıdır.”

Maliyetler Her Yıl Arttı

Bütçede bir karadelik haline gelen projede 2020 yılı itibarıyla yaşanan maliyet artışları, yıllara göre şöyle sıralandı:

SARAY'IN 2022 ULUFESİ MÜTEAHHİT KASASINA

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın onayıyla kullanılan yedek ödenek tutarı mali yıl başında belirlenen tutarın sekiz katına çıkarak 106 milyar TL oldu. Bütçe dışı harcamalara olanak sağlayan yedek ödenekten en yüksek tutarı garanti ödemelerini yapan Karayolları Genel Müdürlüğü aldı.

AKP-MHP iktidarının ekonomik kriz altında ezilen halkın sorunlarının giderek ağırlaşmasına karşın kamu kaynakları ile fonladığı kesimlere ilişkin tercihi değişmiyor. Bütçe dışı kullanılması nedeniyle denetimsizlik ve suiistimale yol açtığı gerekçesiyle eleştirilen yedek ödenek kalemi 2022 yılında hem dev boyutlara ulaştı hem de krizi önleyici politikaları devreye sokmak yerine yine iktidarın gözdesi müteahhitlerin kasasına girdi.

“Ödenek yetersizliğini gidermek veya bütçelerde öngörülmeyen hizmetler için” her mali yılbaşında ayrılan yedek ödenek kalemi iktidarın ölçsüz harcamalarına kaynak oluşturuyor. 2022 yılı bütçesinde 13.6 milyar TL olarak belirlenen yedek ödenek tutarı 12 ayın sonunda sekiz katı artışla 106.5 milyar TL'ye fırladı.

Cumhurbaşkanlığı'nın “kişisel kullanımı”nda olan örtülü ödenek dışında yedek ödenek kalemi de bir kara deliğe dönüştü. Sayıştay'ın, Meclis'in bütçe disiplinini bozduğu gerekçesiyle eleştirdiği yedek ödenek kullanma alışkanlığı, Erdoğan'ın kontrolüne geçtikten dev bir büyüklüğe ulaştı. Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol

Kanunu'nun, "Merkezi yönetim bütçe kanununda belirtilen hizmet ve amaçları gerçekleştirmek, ödenek yetersizliğini gidermek veya bütçelerde öngörülmeleyen hizmetler için" Erdoğan'ın onayıyla kamu idarelerine ödenek aktarılmasına olanak sağlayan hükmü, "Saray'ın ikinci bütçe yaratarak istediği gibi dağıtmasının" aracı oldu.

Saray Rakipsiz

Mali yıl başlarken 13 milyar 642 bin lira olarak belirlenen yedek ödenekten en yüksek pay 2.5 milyar lira ile garantili Kamu Özel İşbirliği projelerini gerçekleştiren müteahhitlere ödemeler yapan Karayolları Genel Müdürlüğü'ne ayrıldı. İkinci sırada ise 2.2 milyar TL ile Cumhurbaşkanlığı yer aldı. İçişleri Bakanlığı'na 2.2 milyar TL, Sağlık Bakanlığı'na ise 1.2 milyar TL yedek ödenek aktarılması planlandı.

Yedek ödenek için bir başka adres olan Yatırımları Hızlandırma Ödeneği'nden de 5.2 milyar TL kullanıldı. Bu ödenekten de en yüksek payı 2.1 milyar TL ile Karayolları Genel Müdürlüğü aldı. 1 milyar TL de şehir hastaneleri için müteahhitlere ödeme yapan ve pandemi dolayısıyla harcamaları artan Sağlık Bakanlığı'na gitti.

Yıl içinde yapılan yargılamalar nedeniyle ortaya çıkabilecek ödemeleri karşılamak üzere ayrılan İlama Bağlı Borçları Karşılama Ödeneği de bu yıl yedek ödenek için kaynak oluşturdu. Bu ödenekten ayrılan 1.5 milyar TL'den en yüksek pay 615 milyon TL ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'na aktarıldı. Karayolları bu ödenekten de 175 milyon TL aldı.

Ek Bütçe Dopingi

İktidarın yıl sona ermeden yapmak zorunda kaldığı ek bütçeden de yedek ödenek için 24.9 milyar TL ayrıldı. Cumhurbaşkanlığı ek bütçenin yedek ödenek kaleminden mal ve hizmet alımları için 3.5 milyar kurumu bütçesine aktardı. 10.7 milyar TL de Karayolları Genel Müdürlüğü'ne gitti. Ayrıca 13.8 milyar liralık Yatırımları Hızlandırma Ödeneği'nden en fazla aktarma yapılan kurumlar da 4.4 milyar TL ile MEB, 2.1 milyar TL ile de yine Karayolları Genel Müdürlüğü oldu. 1 milyar lira da DSİ'ye aktarıldı.

Bakanlık Ödenekleri De Kesildi

Her yıl olduğu gibi Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü gibi çok sayıda personeli bulunan kurumların bütçelerinden kesilen ödenekler de yedek ödeneye aktarıldı. Bu kuruluşlar bütçede personel maaşlarını ödeme konusunda tanınan istisna çerçevesinde rahatlıkla ödenek üstü harcama yapabildiğinden ve yerine bu gerekçeyle ödenek talep edebildiğinden her zaman birinci adres olarak kullanılıyor.

40.5 milyar TL olan bu ödeneklerden de 26.8 milyar TL Karayolları, 11 milyar TL DSİ, 1.1 milyar TL de Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'na gitti.

ZAMDAN EMEKLİNİN PAYINA YİNE BOŞ TENECERE DÜŞTÜ

En düşük emekli aylığının yüzde 57 zamlı 5500 TL olmasını alım gücü üzerinden değerlendirildi. **Yapılan zamlar alım gücü olarak bir önceki aylıkların altında kalmaya devam ediyor. 5500 TL'ye yükseltilen en düşük emekli aylığı alım gücü olarak 3500 TL'nin altında kalıyor. Zamlardan emeklinin payına yine boş tencere düştü.**

ÜRÜN	TEMMUZ AYI FİYATI	OCAK AYI FİYATI	ARTIŞ YÜZDESİ	ALIM FARKI 3500-5500
Pirinç	25,00	45,80	%83	Eksi 20 Kg.
Bulgur	20,00	35,50	%77,5	Eksi 21 Kg.
Makarna	6,95	12,50	%79	Eksi 63 Paket.
Tavuk	27,50	49,25	%79	Eksi 16 Kg.
Yumurta	1,35	2,65	%96	Eksi 517 Adet.
Beyaz Peynir	65,00	110,00	%69,2	Eksi 3 kg.
Ayçiçek Yağı	25,50	47,90	%87,84	Eksi 23 Litre.
Kaşar	95,00	169,00	%77	Eksi 4 Kg.
Süt	15,50	26,70	%72,25	Eksi 20 Litre.
Nohut	26,30	45,50	%73,00	Eksi 13 Kg.
Kuru Fasulye	35,00	59,90	%71,00	Eksi 9 Kg.
Zeytin	53,70	94,25	%75,51	Eksi 7 Kg.
Domates	12,00	21,00	%75,00	Eksi 30 Kg.
Salatalık	8,00	15,00	%87,5	Eksi 71 Kg.

Kuru Soğan	7,50	13,00	%73,33	Eksi 43 Kg.
Patates	5,50	11,00	%100	Eksi 136 Kg.

Bakliyat ürünlerinde 5500 TL en düşük emekli aylığı 3500 TL'nin gerisinde kaldı.

En düşük emekli aylığı yüzde 57 zam ile 5500 TL'ye yükseltilmesine rağmen temel bakliyat ürünlerinde alım gücü olarak Temmuz ayındaki 3500 TL emekli aylığının gerisinde kaldı.

Temmuz ayından Ocak ayına pirincin fiyatı yüzde 83, bulgurun yüzde 77,5, nohuttun yüzde 73 ve kuru fasulyenin fiyatı yüzde 71 oranında arttı. Bu durumda henüz cebe girmeyen 5500 TL en düşük emekli aylığı ile temmuz ayında en düşük 3500 TL emekli aylığına göre 20 kg daha az pirinç, 13 kg daha az nohut ve 9 kg daha az kuru fasulye alınabiliyor.

5500 TL en düşük emekli aylığı ile 517 adet daha az yumurta ve 63 paket daha az makarna alınabiliyor.

Temmuz ayından Ocak ayına makarnanın fiyatı yüzde 79 artış ile en düşük emekli aylığına yapılan yüzde 57'lik zammın 22 puan üzerinde yer aldı. 5500 TL en düşük emekli aylığı 3500 TL en düşük emekli aylığına göre makarna karşısında 63 paket değer kaybına uğradığı görülüyor. Yumurta da ise 5500 TL ile 3500 TL arasındaki alım gücü ise 517 daha az yumurtaya denk geliyor.

5500 TL en düşük emekli aylığı sebze ürünleri karşısında da erimişi durumda.

5500 TL emekli aylığı alım gücü olarak sebze ve sebze ürünleri karşısında da 3500 TL en düşük emekli aylığının gerisine düşmüş durumda. Ocak ayında 5500 TL emekli aylığı ile temmuz ayında 3500 TL emekli aylığına göre; 136 kg. daha az patates, 71 kg. daha az salatalık, 43 kg. daha az kuru soğan ve 30 kg. daha az domates alınabiliyor.

Bu durumda 5500 TL'ye yükseltilen en düşük emekli aylığı açlık sınırının yaklaşık 2500 TL, asgari ücretin ise 3000 TL altında kaldığı gibi, sofrada eksilen ürünleri de yerine koymuyor.

TARIMDA ÜRETİCİ ENFLASYONU YILLIK BAZDA YÜZDE 150'Yİ AŞTI

TÜİK verilerine göre tarımda üretici enflasyonu, aylık bazda yüzde 4,82 artarken yılın bazda yüzde 151 oldu.

Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi (Tarım ÜFE), Aralık 2022'de bir önceki aya göre yüzde 4,82, bir önceki yılın aynı ayına kıyasla yüzde 151,03 artış gösterdi.

Türkiye İstatistik Kurumu, Aralık 2022 dönemine ilişkin Tarım ÜFE verilerini açıkladı. Buna göre, endekste aralıkta bir önceki aya göre yüzde 4,82, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 151,03 ve 12 aylık ortalamalara göre yüzde 132,18 artış gerçekleşti.

Sektörler özelinde bir önceki aya göre ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 3,45 azalış görülürken tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 5,03, balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde yüzde 5,37 artış oldu. Aralık 2022'de ana gruplarda bir önceki aya göre tek yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 1,67 düşüş gerçekleşirken canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde yüzde 7,81 ve çok yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 15,9 artış kayıtlara geçti.

Yıllık Tarım-ÜFE'ye göre 6 alt grup daha düşük, 6 alt grup daha yüksek değişim gösterdi. Yıllık artışın düşük olduğu alt gruplar, yüzde 82,94 ile lifli bitkiler, yüzde 91,54 ile koyun ve keçi, canlı, bunların işlenmemiş süt ve yapağları olarak belirlendi.

Yıllık artışın yüksek olduğu alt gruplar ise yüzde 309,17 ile turuncgiller, yüzde 191,66 ile sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular olarak sıralandı.

Aylık Tarım-ÜFE'ye göre 9 alt grup daha düşük, 3 alt grup daha yüksek değişim gösterdi. Bir önceki yılın aynı ayına göre azalış gösteren alt gruplar sırasıyla yüzde 2,64 ile sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular, yüzde 1,56 ile tahıllar (pirinç hariç), baklagiller ve yağlı tohumlar olarak kayıtlara geçti.

Bir önceki aya göre artışın yüksek olduğu alt gruplar ise yüzde 9,58 ile canlı sığırlar (manda dahil), bunlardan elde edilen işlenmemiş süt, yüzde 8,25 ile tropikal ve subtropikal meyveler oldu.

Aralık 2022'de, endekste kapsanan 86 maddeden 34'ünün ortalama fiyatında azalış, 49'unun ortalama fiyatında ise artış gerçekleşti.

KIRMIZI ET FİYATINDA YILLIK ARTIŞ YÜZDE 115'E ULAŞTI

Sütten sonra ette de yüksek zamlara rağmen halkın beslenme ve temel gıdaya erişim sorunu en üst düzeye çıktı. Ulusal Kırmızı Et Konseyi'nin verilerine göre, yılbaşından bu yana kırmızı et fiyatındaki artış yüzde 30, sadece son bir haftadaki artış yüzde 18 oldu. Kırmızı et fiyatında yıllık artış yüzde 115'e ulaştı. İktidar 20 yıldır her seferinde yaptığı gibi kırmızı et ve canlı hayvan ithalatına hazırlanıyor.

İktidarın gıda fiyatlarını ve piyasaları baskılamak, kontrol altında tutmak için oluşturduğu yapılanmalar, girdi maliyetlerinin çok altında fiyatlara üreticiyi zorlayınca önce çiğ sütte ve süt ürünlerinde başlayan üretim düşüşü ve fiyat artışı şimdi de kırmızı ete sıçradı.

Ulusal Süt Konseyi'nin (USK) aylarca tarımsal girdi maliyet endeks artışlarının, yem fiyatlarında yüzde 250'yi aşan zamların altında tuttuğu çiğ süt fiyatları üreticinin kayıplarını dayanılmaz boyutlara taşıyınca, Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) verileriyle 1,5 milyon dolayında süt ineği kesime gönderildi. Türkiye'nin süt üretiminin gerilemesine yol açan bu gelişmenin ardından süt ve süt ürünlerinin fiyatları erişilemez noktaya tırmanırken şimdi benzer sorun et fiyatlarında gözleniyor. CB Erdoğan'ın nisan sonuna kadar Tarım Kredi Kooperatiflerinde satılan yem fiyatlarını sabitlediklerini duyurmasına rağmen, geç kalınmış bu karar besicilerin maliyet artışları karşısında sonuç vermedi.

Yılbaşından bu yana üç kez zamlanan kırmızı et fiyatındaki artış yüzde 30'a ulaşırken, sadece geçtiğimiz hafta içerisinde etteki fiyat artışı yüzde 18 oldu. Market zincirlerindeki indirimli ve sabit fiyatlara rağmen kıyma 150-160 TL'ye çıkarken, kasaplarda ise kıyma 200 TL'ye, kuşbaşı ve diğer et türlerinin kilosu 220-230 TL'ye ulaştı.

Kontrolden çıkan et fiyatlarından ötürü, halkın et alamaz hale geldiğini, satışların yüzde 50'nin üzerinde düştüğünü açıklayan Kasaplar Esnaf Odası iktidara çağrıda bulunarak artan fiyatlara çözüm bulunmasını isterken, etin toptan geliş fiyatının kiloda 135-145 TL'ye, kemiksiz kuzu etinin 315 TL'ye ulaştığını duyurdu. Et ve Süt Kurumu (ESK) kırmızı et alış fiyatlarına zam yaptı. Bu zam sonrası kasaplara ve tüketiciye satış fiyatının da zamlanması söz konusu. Ülke çapında 14 satış mağazası bulunan ESK önünde sabah karanlığında kuyruğa giren dar gelirli, emekli kesimler saatlerce 1 kilo ucuz kıyma için soğukta bekliyor.

Ulusal Kırmızı Et Konseyi'nin (UKON) et kombinası ve kesimhanelerdeki ortalama fiyat verilerine göre dana kesim çıkış fiyatı 126,9 lira ve kuzu kombina çıkış fiyatı ise 121,7 lira olarak yer aldı. UKON verilerinde et fiyatı geçen yıla kıyasla yüzde 115,4 olarak gerçekleşti. Tarım ve Orman Bakanı, et krizi ve olağanüstü fiyatlar karşısında iktidarın yıllardır hep yaptığı gibi, kırmızı et ve kesimlik canlı hayvan ithalatına başlanacağını, bu konuda bazı Balkan ülkeleriyle ithalat bağlantıları yapıldığını duyurdu.

Ülke tarım ve hayvancılığını çöküşe sürükleyen politikalar ve kararlarla çocuklarımız süt içemez, et yiyemez insanca beslenemez konuma getirildi. 20 yıldır yerli besiciyi sahipsiz bırakan, Güney Amerika'dan, Afrika'ya kadar dünyanın dört bir yanından canlı hayvan ve et ithalatına milyarlarca dolar kaynak akıtan iktidar, bir kez daha et ve canlı hayvan ithaline kapıları açarak fiyatları düşürmek iddiasıyla, yerli besiciyi ithalatla terbiye etmeye yöneliyor!

ELEKTRİK TARİFESİ DÜZENLEMESİNDEN BELEDİYE GELİRLERİNE TIRPAN ÇIKTI

1 Ocak 2023 tarihinde elektrik tarifesinde yapılan değişiklik ile Türkiye genelinde tüm belediyelerin gelirlerini düşürecek bir düzenleme yapıldı. Belediyelere aktarılan enerji tüketim vergisinin (ETV) hesaplanmasında kullanılan "enerji bedelinin" tarife değişikliğiyle düşürüldü. Böylece ETV gelirleri mesken tüketiminde yüzde 35; ticarethane tüketiminde yüzde 40; sanayi tüketiminde ise yüzde 26 oranında azalacak. Bu da belediye gelirlerinin 7,25 milyar lira tutarında tırpanlanması anlamına gelecek. Böylece belediyelere verilmesi gereken bu büyük tutar; doğrudan şirketlerin kasasında kalacak.

ETV; mesken ve ticarethane tüketiminde yüzde 5'i; sanayi tüketiminin ise yüzde 1'inin elektrik sayacının bulunduğu bölgedeki belediyeye aktarılıyor. ETV ise tarifedeki enerji bedeli üzerinden hesaplanıyor. Yılbaşında elektrik tarifesinde yapılan değişiklikle enerji bedelleri düşürülerek dağıtım bedelleri artırılmıştı. Enerji bedelinin düşürülmesi; doğrudan ETV gelirlerinin de düşmesine neden olacak. Tarifedeki değişiklikle belediyelerin ETV gelirleri yüzde 40'a kadar düşecek.

Türkiye Genelinde 100 Milyonlarca Lira Anlamına Geliyor

Meskenlerde 1 kilovatsaat tüketimde belediyelerin gelirleri 6,05 kuruştan 3,94 kuruşa düştü. Yani meskenlerde kilovatsaat başına belediyelerin gelir kaybı 2,11 kuruş olacak. Sanayide 1 kilovatsaat tüketimde belediyelerin geliri 4,1 kuruştan 3,04 kuruşa geriledi. Sanayide kilovatsaat başına belediyelerin gelir kaybı 1,06 kuruş olacak.

Ticarethane abonelerinde 1 kilovatsaat tüketimde belediyenin geliri 16,3 kuruştan; 9,65 kuruşa düştü. Böylece ticarethanede kilovatsaat başına belediyelerin gelirleri 6,65 kuruş azalmış olacak.

7,25 Milyar Lira Şirketlerin Kasasında Kalacak

Tarife değişikliğiyle belediyelere aktarılması gereken tutar şirketlerde kalacak.

Türkiye genelinde nüfus yoğunluğunun olduğu ve sanayinin bulunduğu kentler ağırlıklı olarak CHP'li belediyeler yönetiminde. Pek çok şirketin belediyelere yasal olarak ödemesi gereken ETV tutarını düşük tutmak için yanlış beyanda bulunduğu bir gerçek. Şirketler zaten buradan belediyelerin gelirlerini tırpanlıyorlar. Şimdi de tarife değişikliğiyle enerji bedelinin düşürülmesi bu gelirler doğrudan düşecek. Türkiye'de faturalanan tüketimde ilk sırada yer alan metropol ilçeler ile illerimiz CHP'li belediyeler tarafından yönetiliyor. 2021 yılı verilerine göre Türkiye'de faturalandırılan tüketimde sanayide 111,5 milyar kilovatsaat; ticarethanede 62 milyar kilovatsaat; konutlarda 62 milyar kilovatsaat elektrik tüketildi. 2023 yılında bu tüketimin ortalama yüzde 10 artacağını varsaydığımızda belediyelere ödenmesi gereken ETV tutarı Türkiye genelinde 7 milyar 250 milyon lira genelinde bir gelir kaybı söz konusu olacak. Başka bir deyişle 7,25 milyar lira tutarında belediyelere verilmesi gereken tutar şirketlerin kasasında kalacak.

GENİŞ TANIMLI KADIN İŞSİZLİĞİ YÜZDE 27,5

TÜİK'in Kasım 2022 Hanehalkı İşgücü Araştırması (HİA) sonuçları 10 Ocak 2023'te yayımlandı. Mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı işsizlik oranı yüzde 10,2, mevsim etkisinden arındırılmış geniş tanımlı işsizlik oranı (âtil işgücü) ise yüzde 20,8 seviyesinde gerçekleşti. TÜİK'e göre Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde dar tanımlı işsiz sayısı (mevsim etkisinden arındırılmış) 2022 Kasım ayında bir önceki aya göre 23 bin kişi artarak 3 milyon 576 bin kişi oldu.

Öte yandan işsizlik ödeneğinden yararlanma koşullarının ağır olması ve işsizlik sigortası kaynaklarının amacı dışında kullanılması sebebiyle işsizlerin büyük çoğunluğu işsizlik ödeneğinden yararlanamıyor. Kasım 2022'de TÜİK toplam dar tanımlı işsiz sayısını 3 milyon 576 bin kişi olarak açıkladı. İŞKUR'un Kasım 2022 verilerine göre ise bu ayda işsizlik ödeneği alabilenlerin sayısı 408 binde kaldı. Böylece Kasım 2022'de resmi işsizlerin sadece yüzde 11,4'ü işsizlik sigortası alabildi.

TÜİK'e göre de kadın işsizliği tüm işsizlik türlerinde en yüksek kategori olmaya devam ediyor. Mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı işsizlik oranı erkeklerde yüzde 8,8 iken kadınlarda yüzde 12,9 olarak gerçekleşti. Geniş tanımlı işsizlik (âtil işgücü) erkeklerde yüzde 17,0, kadınlarda ise yüzde 27,5 olarak hesaplandı. Geniş tanımlı kadın işsizliği ile geniş tanımlı erkek işsizliği arasındaki fark 10,5 puandır.

İkinci en yüksek işsizlik kategorisi yüzde 23,9 ile genç kadın (15-24 yaş) işsizliği oldu.

Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı erkeklerde yüzde 13 iken kadınlarda yüzde 16,8'dir. İşsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı erkeklerde yüzde 13 iken kadınlarda yüzde 24 seviyesindedir.

Kasım 2022 itibarıyla kadınlarda mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı işsiz sayısı 1 milyon 538 bin ve geniş tanımlı işsiz sayısı 3 milyon 760 bindir. Erkeklerde ise dar tanımlı işsiz sayısı 2 milyon 38 bin ve geniş tanımlı işsiz sayısı 4 milyon 139 bindir.

- Geniş tanımlı işsiz sayısı pandemi öncesine göre 2,4 milyon arttı
- Hem geniş hem dar tanımlı işsizlik artıyor
- Resmi işsizlerin yüzde 90'ı işsizlik ödeneği alamıyor
- Geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 20,8
- Geniş tanımlı kadın işsizliği yüzde 27,5

VATANDAŞ DAMACANA SUYU BIRAKTI, KUYU SUYUNDAN İÇİYOR

Dört kişilik bir ailenin yıllık damacana su masrafı, en ucuz suyu aldıkları halde bile 2 bin 600 TL'ye çıktı. Bu tutar markalı bir suda 4 bin 600 TL'yi aşıyor. Bu yüzden arıtma cihazı satışlarının bir yılda 3'e katlandığını söyleyen Türkiye Su Arıtmacıları Derneği Başkanı Gökhan Hiçkorkmaz, vatandaşın arıtma cihazı alıp, kuyu suyuna taktığını anlattı.

Bir yıl içinde 10-15 liradan 45-50 liraya kadar çıkan damacana su fiyatları, vatandaşın şebeke suyu ile kuyu suyuna itti.

Türkiye Su Arıtmacıları Derneği Başkanı Gökhan Hiçkorkmaz, musluk suyunu içme suyuna çeviren arıtma cihazı satışlarının bir yıl içinde 3'e katlandığını, sektördeki satıcı firma sayısının da bir yılda 2 bin 800-3000 firmadan 4 binin üzerine çıktığını anlattı.

Sahil bölgelerinde yaşayan vatandaşların ise bu cihazları kuyu suyuna taktığını söyleyen Hiçkorkmaz, "Özellikle kıyı bölgelerde yaşayan ve arıtma cihazlarına yönelen vatandaşlar kuyu suyunu tercih etmeye başladı. Ambalajlı su fiyatlarındaki artıştan sonra kuyu suyuna yönelik çok fazla arttı" diye konuştu.

Yılda 4 Bin 600 TL Damacana Suyu Gidiyor

Hiçkorkmaz'ın aktardığına göre, bir arıtma cihazının fiyatı geçen yıldan bu yıla 1800 TL'den 3 bin 500 TL'ye kadar çıktı. Ancak dört kişilik bir ailenin haftada iki damacana su tükettiği düşünülürken, yıllık masraf 3 bin 500 TL'yi buluyor. Bu tutar, ülke genelinde bilinen yaygın markalı bir damacana su alındığında ise 4 bin 500 TL'yi aşıyor.

Vatandaşın piyasadaki en ucuz damacana suyu alması halinde de bu tutar 2 bin 600 TL. Geçen yıl ise en ucuz damacana su üzerinden yapılan bu hesap 1040-1560 TL aralığında değişiyordu.

Bu yüzden vatandaşın arıtma cihazı alıp 7-8 sene kullanabilmesinin talepteki artışın ana nedeni olduğunu kaydeden Hiçkorkmaz, artan talep nedeniyle de büyük şirketlerin pazara girdiğini, pazarda olan ancak aktif olmayan büyük şirketlerin ise artık daha aktif bir pazarlama yaptığını ifade etti.

İpin Ucu Kaçtı: Boş Bir Damacana Bile 80-90 TL

İstanbul Gazoz Su Şerbet İmal Edenler ve Satanlar Esnaf Odası Başkanı Ahmet Turan Akkaya ise, geçen sene en ucuz damacana suyun 10 TL iken bu yıl 25 TL'ye çıktığını, en pahalısının ise 22 TL'den 45-50 TL'ye çıktığı bilgisini verdi.

Boş bir damacananın fiyatının bile bir yıl içinde 8-9 liradan 80-90 liraya yükseldiğini dile getiren Akkaya, "Fiyatı artmayan ne kaldı ki! İpin ucu kaçtı" diye konuştu.

2022 Nisan'da bir damacana 30 TL vermek istemeyen vatandaşlar, yanlarında getirdikleri damacaneleri ve 5 litrelik şişeleri ormanlık alanların çevresindeki çeşmelerde doldurarak içme suyu olarak kullanmışlardı.

'İçme Suyu İçin Fiyat Tarifesi Çıkarılmalı'

Suyun, artan maliyetlerin yanı sıra herhangi bir fiyat tarifesi olmadan satılmasından dolayı da pahalı olabildiğinin altını çizen Akkaya, içme suyunun temel bir gıda maddesi olmasından dolayı ekmek gibi belli bir fiyat tarifesi belirlenmesini gerektiğini söyledi ve bu tarifenin oluşturulması için İstanbul Ticaret Odası'na (İTO) çağrıda bulundu.

Akkaya, belli bir fiyat tarifesi olmadığı için firmaların suyu kendi belirlediği fiyattan sattığını, tarife olması durumunda fiyatların daha makul bir seviyeye çekilebileceğine dikkat çekti.

Arıtma Cihazı Alıyorsanız Bu Belgeleri Sorun

Öte yandan, arıtma cihazı daha ekonomik görünse de sağlığı tehdit eden yönleri de var.

Bunların biri, kayıtdışı satıcıların gerekli belgeler olmadan insan sağlığını tehdit eden ürünleri satıyor olması.

Gökhan Hiçkorkmaz, Hizmet Yeterlilik Belgesi, Marka Tescil Belgesi ve Satış Sonrası Hizmet Yeterlilik Belgesi olmayan satıcılardan alışveriş yapılmaması için uyarıyor:

"2023 itibarıyla kayıtlı 4 bini aşkın satıcı firma var ancak kayıtdışı olmayan firmalar da ne yazık ki satış yapıyor.

Firmanın teknik servis hizmet belgesi ve hizmet yeterlilik belgesi yok ama eve gelip montaj yapıyor. Vatandaş herhangi bir arıza ile karşılaştığında muhatap bulamıyor.

Vergi kaydı olmayan kimselerden, garanti belgesi, hizmet yeterlilik belgesi, marka tescil belgesi ve satış sonra hizmet yeterlilik belgesi sunamayan firmalardan alışveriş yapılmamalı."

Su Neden Pahalı?

Peki su neden pahalı?

Plastikte ham madde fiyatlarındaki artış, günlük hayatı doğrudan etkiliyor. Klasik yarım litrelik bir pet şişe suyun maliyetinin yüzde 80'i pet şişe iken, yüzde 20'si su.

Bunun dışında firmaların, damacana su için belediye özel idarelerinden kiralama yapıp, Hazine'ye de bir bedel ödediğini anlatan Ahmet Turan Akkaya, maliyet kalemlerini şöyle sıraladı:

“Bir depoya konulan sular, fabrikaya dolun tesislerine geliyor. Daha sonra makine parkuru aşması var. Petlerin ham maddesi ve kapağı ithal. Boş bir damaca 80-90 TL ve bunlar patlayabiliyor. Daha sonra nakliyesi ve hamaliyesi var. Her bir aşama suyun fiyatını daha da artırıyor.”

UÇAK YERİNE PARALAR UÇUYOR

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın “2022 yılında açılacak” dediği Yozgat Havalimanı, 2023 itibarıyla halen tamamlanamazken maliyeti de ikiye katlandı. İktidara yakın şirketlerin 652 milyon TL maliyet öngörüsüyle yapımına başlanan havalimanı için 1,2 milyar TL harcandı.

Yap-İşlet-Devret (YİD) projeleri havacılık sektöründe karadelik haline geldi. Havalimanlarındaki, “garanti altı gerçekleştirmeler” nedeniyle Devlet Hava Meydanları İşletmesi'nin (DHMI) kasasından şirketlere 2015-2022 döneminde aktarılan toplam para 691,6 milyon dolara ulaştı. YİD kapsamında yaptırılan havalimanlarının yanı sıra, ihtiyaca bakılmaksızın birçok kentte inşa ettirilen havalimanları da müteahhitlerin kasasını doldurdu. DHMI'nin verilerine göre, yüksek maliyetle inşa edilen çok sayıda havalimanı beklenen ilgiyi görmedi.

Maliyeti itibarıyla tartışma yaratan ve boş kalan havalimanları arasında yer alacağı gerekçesiyle eleştirilen Yozgat Havalimanı'nın maliyetinde yaşanan artış da dikkati çekti. Yapımına 2018 yılında başlanan Yozgat Havalimanı, öngörülen maliyetini 1,9'a katladı.

Müjdesi Boşa Düştü

Yozgat ili ve çevresinin hava ulaşım ihtiyacını karşılaması amacıyla planlanan Yozgat Havalimanı için ilk çivi 2018 yılında çakıldı. Yozgat şehir merkezine 15 kilometre mesafede yapılan havalimanına yönelik, “belli istekliler arasında” gerçekleştirilen altyapı inşaatı işinin ihalesi, iktidara yakınlığıyla bilinen YDA İnşaat ve EMT İnşaat'a verildi. Şirketler ile DHMI arasında 8 Mart 2018 tarihinde sözleşme imzalandı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, partisinin Şubat 2019'da Yozgat'ta düzenlediği mitingde havalimanının 2022 yılında bitirileceğini söylemişti. Ancak Yozgat Havalimanı, “Yozgatlılara müjdelendiği” gibi 2022 yılında bitirilemedi.

Maliyeti İki Katına Çıktı

Yozgat Valiliği, 2021 yılında yayımladığı açıklama ile havalimanının toplam maliyetini, altyapı inşaatları için 278 milyon 400 bin TL, üstyapı inşaatları için ise 374 milyon TL olmak üzere toplam 652 milyon 400 bin TL olarak açıkladı.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın verilerine göre, bitirilemeyen Yozgat Havalimanı için 2022 yılı sonu itibarıyla 1 milyar 260 milyon 101 bin TL harcandı. Harcanan 1,2 milyar TL'nin 1,14 milyar TL'sinin altyapı işleri için 54 milyon TL'sinin ise üstyapı işleri için kullanıldığı belirtildi.

Havalimanları Boş Kalıyor

AKP iktidarında, “Yandaşa rant aktarma aracı” olarak kullanıldığı gerekçesiyle eleştirilen havalimanlarının 2022 yılı yolcu sayıları, milyarlarca lira harcanarak yüksek kapasiteli inşa edilen havalimanlarına yönelik, “ihtiyaç analizi yapılmıyor” eleştirisinin haklılığını ortaya koyuyor. DHMI'nin verilerine göre, 2022 yılı için 1 milyon 317 bin 733 yolcu garantisi verilen Zafer Havalimanı'nı kullanan yolcu sayısı, garanti sayısının yalnızca yüzde 4'ünü karşılıyor. Kastamonu, Tokat, Rize ve Uşak kentlerindeki havalimanlarında da adeta kuş uçmuyor.

Bağlantı Yolu Para Yutuyor

Yozgat Havalimanı'nın bağlantı yolları için harcanması planlanan para da dudak uçuklatıyor. 8 Aralık 2022 tarihinde sözleşmesi imzalanan bağlantı yolunun maliyetinin 323 milyon 950 bin TL'ye ulaşacağı tahmin ediliyor.

MÜZE YAPILACAKTI, VAKFA TAHSİS EDİLDİ

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan'ın kurucusu olduğu Şule Yüksel Şenler Vakfı'nın binası hizmete açıldı. Müze olacak tarihi bina Erdoğan'ın vakfına tahsis edildi.

Emine Erdoğan'ın kurucusu olduğu Şule Yüksel Şenler Vakfı'nın İstanbul Eyüpsultan'daki hizmet binası AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla dün açıldı. Emine Erdoğan'ın vakfının hizmet binası olarak açılışı yapılan binanın ise kamuya ait olduğu ortaya çıktı. Vakfa tahsis edilen bina AKP'li Eyüpsultan

Belediyesi'nin eski hizmet binasıydı. 1875 yılında yapılan tarihi bina, Eyüpsultan Belediye Meclisi'nin 2021 tarihli kararıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı'na devredilmişti. Bakanlık tarihi yapıyı, "Müze yapılmak üzere ihtiyaç duyulduğunu belirtilerek" belediyeden istemiş ve CHP'li meclis üyelerinin itirazlarına rağmen bina AKP'li ve MHP'li meclis üyelerinin oylarıyla bakanlığa devredilmişti. Bu devir karşılığında da belediyenin 14 milyon 45 bin TL'lik vergi borcunun silinmişti. Ancak tarihi yapının restore edilerek Emine Erdoğan'ın kurucusu olduğu Şule Yüksel Şenler Vakfı'na tahsis edildiği açığa çıktı.

Vakfı Çok Sayıda AKP'li Kurdu

2020 yılının Şubat ayında Şule Yüksel Şenler Vakfı'nın kuruluş kararı Resmi Gazete'de yayımlanmıştı. Vakfın malvarlığı da 90 bin TL olarak belirlenmişti.

Vakfın kurucuları ise şöyle sıralanmıştı: Emine Erdoğan, AKP Sancaktepe Belediye Başkanı Şeyma Döğücü, 26'ncı dönem AKP İstanbul Milletvekili Mihrimah Belma Satır, AKP İstanbul İl Kadın Kolları Başkanı Rabia İlhan, AKP Konya Milletvekili ve AKP Genel Başkan Yardımcısı Leyla Şahin Usta, Taksim Cami Vakfı Kurucusu ve Sur Yapı Şirketi'nin sahibi Ziya Altan Elmas, Nurhayati İnanç, Fatma Bayram, Türkan Kumru, Fatma Özdemir ile Gaffar Koca.

Vakfın kuruluş amacı "Şule Yüksel Şenler hanımefendinin aziz hatırasını yaşatmak, korumak ve örnek teşkil eden hayat hikâyesini biçimlendiren perspektifini anlatmak ve vakıf senedinde yazılı diğer amaçları gerçekleştirmektir" olarak açıklandı. Vakfın feshi halinde de vakfa ait malların, belirlenen aynı amaca yönelik diğer bir vakıf veya resmi kuruma devredileceği belirtildi. Öte yandan, Emine Erdoğan, Recep Tayyip Erdoğan'la tanışması ve evlenmelerine aracılık da eden Şule Yüksel Şenler'in hayatını kaybetmesinin ardından "Evliliğimize vesile olduğun için şükran borçluyum" diye konuşmuştu.

ASRIN FİYASKOSU

'Eğitimde asrın projesi' denilen FATİH Projesi hâlâ tamamlanamadı. 2011 ile 2022 döneminde 4,7 milyar TL harcanan proje için bu yıl da 2,2 milyar TL gözden çıkarıldı. Sayıştay, yatırımların atıl kaldığını belirlemişti.

İktidarın 2011'de "Eğitimde fırsat eşitliğini sağlayacak asrın projesi" iddiasıyla başlattığı ve tamamlanma yılı olarak 2014'ü işaret ettiği FATİH projesi, bu yıl itibarıyla hâlâ hedefe ulaşamadı. Proje kapsamında 2011 yılından bugüne harcanan paranın 5 milyar TL'ye yaklaştığı öğrenildi.

Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak bir yana, teknolojiye erişimde bölgeler arasında yaşanan farklılık nedeniyle eşitsizliğin daha da derinleşmesine yol açan FATİH Projesi için 2011 ile 2022 döneminde harcanan para, MEB'in verileriyle ortaya konuldu. Proje tutarı toplam 11 milyar 524 milyon 965 bin TL olan FATİH kapsamında, geçen yılsonu itibarıyla 4 milyar 770 milyon TL harcandığı belirtildi.

2,2 Milyar TL Ödenek

Proje için bu yıl öngörülen ödenek de MEB'in verilerine yansdı. Verilere göre, FATİH Projesi için 2023 Yılı Yatırım Programı'na 2 milyar 210 milyon TL ödenek konuldu. 2,2 milyar TL'lik ödeneğin 1,2 milyar TL'sinin dış kredilerden oluştuğu bildirildi. Projenin bitiş yılı ise 2025 olarak güncellendi.

Sayıştay, AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, "Asrın projesi" şeklinde duyurduğu FATİH Projesi kapsamında gerçekleştirilen yatırımların atıl kaldığını belirlemişti. FATİH için kurulan sistemlerin birçok okulda kullanılmadığını tespit eden denetçiler, okullara etkileşimli tahtalar için altyapı kurulduğunu ancak binlerce okulda etkileşimli tahta bulunmadığını raporlamıştı.

Karadelik büyüyecek (TL)

4,7 milyar

2011 - 2022 harcanan tutar

2,2 milyar

Bu yılki ödenek

1,2 milyar

2023 harcamasında dış kaynak

EBA'ya 40 Milyon TL Harcandı

2023 Yatırım Programı'nda, Covid-19 sürecinde sıkça kullanılan uzaktan eğitim platformu EBA'ya yönelik hedefler de yer aldı. Buna göre, 2021'de EBA'nın kapasite geliştirmesi için tamamı dış kredi olmak üzere 40 milyon lira harcandı. Buna karşın 2022 itibarıyla harcanan tutarın ne kadar olduğu, 2023 Yatırım Programı'na yazılmadı. Programda, proje tutarının tamamı dış kredi olmak üzere 4,5 milyar liraya çıkarıldığı, 2023'te ise yine tamamı dış kredi olmak üzere 1,2 milyar harcanacağı kaydedildi.

BÜTÇE TROLLERDEN DAHA HIZLI ARTTI

İletişim Başkanlığı, CHP'li Özel'in açıkladığı 'trol ağı' ile birlikte bir kez daha tartışmaya açıldı. Bütçesi, 2023 yılında 1,6 milyar TL'ye fırlayan başkanlık için Özel, "Fahrettin Altun'un da yönettiği bir trol ekibi var" dedi.

24 Temmuz 2018 tarihinde yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulan ve geniş yetkilerle donatılan İletişim Başkanlığı, sosyal medyada kangren gibi yayılan trollerin ardından bir kez daha tartışmaya açıldı. İktidara muhalif isimleri sosyal medyada hedef gösteren, çoğu zaman küfürlere varan hakaretler ile kişileri hedef alan grupların sayısının giderek artması, "Troller nereden besleniyor?" sorusunu gündeme getirdi. İletişim Başkanlığı'nın 2019'da 344 milyon 531 milyon TL olan toplam bütçesinin 2023 itibarıyla 1,6 milyar TL'ye fırlaması ise "İletişim Başkanlığı sosyal medya trollerini mi besliyor?" sorusuna yol açtı.

CHP Grup Başkanvekili Özgür Özel'in, 12 Ocak'ta TBMM'de düzenlediği basın toplantısında açıkladığı, "Trol ağı", Türkiye'de yeni bir tartışmaya kapı araladı. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun danışmanlığını yapan Emin Şen'in başında olduğu iddia edilen trol ordusunun kamu ihaleleri ile beslendiği öne sürüldü.

Yüzde 373'lük Artış

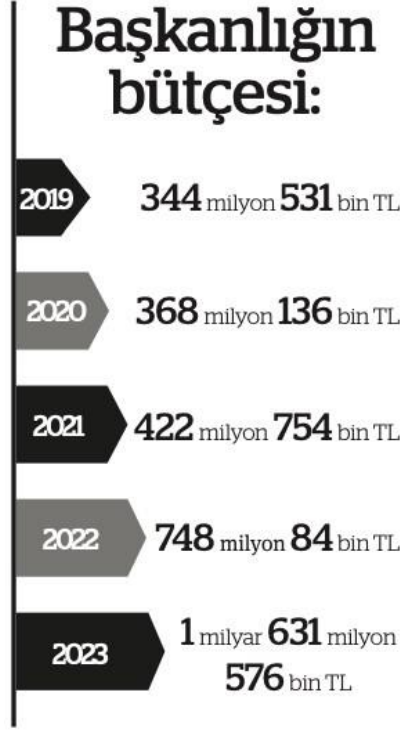
Kendi içinde bölünen iktidar kanadının sosyal medyada trollük görevini üstlenen birden fazla grubu fonladığı da iddialar arasında yer alırken "İktidar adına kamuoyundaki algıyı yönettiği" gerekçesiyle eleştirilen İletişim Başkanlığı'nın bütçesindeki artış da dikkati çekti. Başkanlığın 2023 yılı için öngörülen bütçesi, 2019 yılına oranla yüzde 373 arttı.

Medyayı Susturma Aracı

Muhalefetin, "Propaganda bakanlığı" olarak nitelendirdiği başkanlığın bütçesinde yıllar itibarıyla yaşanan artış da "Türkiye markasını güçlendirmek" iddiasıyla yola çıkan ancak eleştirel yayınlar yapan medya organlarını susturmaya yönelik uygulamaları ile dikkati çeken başkanlığa sağlanan ayrıcalığı ortaya koydu.

Tanıtım Ödeneğinde Rekor

İletişim Başkanlığı'nın toplam bütçesi içindeki, "Temsil ve Tanıtma" kalemi de dikkati çekiyor. 2021 yılında, "Temsil ve tanıtma" adı altında 6,6 milyon TL harcayan başkanlığın 2022 yılının ilk yarısında 144,7 milyon TL'lik temsil ve tanıtım harcamasına imza attığı biliniyor. Başkanlığa 2023 yılı için ise 327 milyon TL'lik temsil ve tanıtma ödeneği öngörülüyor.

Altun'un Yönettiği Ekip

CHP Grup Başkanvekili Özgür Özel, AKP içinde farklı çıkar gruplarının yer aldığını belirterek, "Bu gruplar zaman zaman birbirleriyle de rekabet edebiliyorlar" ifadesini kullandı. Özel, Süleyman Soylu'nun yönlendirdiği ve yönettiği trol ekibinin dışında, başka trol ekipleri de olduğunu savunarak, "Bunlardan bir diğeri İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un yönettiği ekip" diye konuştu.

Kaynak Mı Akıyor?

İletişim Başkanlığı'nın özellikle gece saatlerinde bot hesaplar üzerinden başlatılan linç kampanyalarını yöneten bir trol ağı olduğunu iddia eden Özel, şunları kaydetti: "Yaklaşan seçim süreci de dikkate alındığında, İletişim Başkanlığı'nın sürekli artan temsil ve tanıtım ödeneğinin bu tür trol ağları için kaynak oluşturabileceğinden endişe etmekteyiz. Halk desteğini kaybettiği tüm anketlerde görülen bir siyasi iktidarın, devletin 85 milyonun tamamına harcanması gereken kaynaklarıyla iktidarını elinde tutabilmek için her türlü yola başvurabileceğini biliyoruz. Kamu kaynaklarının yeniden 85 milyonun tamamına aktarılabilmesi için tek şartın yaklaşan seçimlerde bu iktidarı göndermek olduğunu biliyoruz, ona göre çalışıyoruz."

CENGİZ'İN YAPTIĞI TÜNEL DEFORME OLDU, TAMİRİNE MİLYONLAR HARCANACAK

AKP iktidarının gözde müteahhitlerinden Cengiz İnşaat'ın yaptığı Ilgaz Tüneli 6 yılda deforme oldu. Tüneldeki tehlikenin giderilmesi için yeni ihale açıldı. Milletten cebinden 143 milyon TL daha ödenecek.

Ilgaz Dağı'na AKP iktidarında yapılan tünel 6 yılda deforme oldu. Muhalefetin "5'li Çete" olarak nitelendirdiği müteahhitler arasında yer alan Cengiz İnşaat tarafından 2016 yılında bitirilen tünelin onarımı için yeni ihale açıldı.

Aldığı kamu ihaleleriyle yakından tanınan Mehmet Cengiz'in sahibi olduğu Cengiz İnşaat'ın yaptığı tünelde meydana gelen deformasyonun giderilmesi için 153 milyon 795 bin 675 TL yaklaşık maliyet hesaplandı.

Tüneldeki deformasyonun giderilmesi için açılan ihale, can ve mal güvenliğinin sağlanması açısından ivedilikle yapılması gereken hallerde veya önceden öngörülemez olayların ortaya çıkması durumunda uygulanan 21b Pazarlık usulüyle düzenlendi.

29 Kasım 2022 günü Ankara'da gerçekleştirilen ihaleye 5 firma davet edildi. Tam adı, "İlgaz 15 Temmuz İstiklal Tünelinin Muhtelif Kesimlerindeki Deformasyonların Onarımı İş'i" olan ihale özel olarak davet edilen HGG İnşaat'a 143 milyon 14 bin 727 liraya verildi.

"İlgaz Dağını Dize Getiren Tünel"

"İlgaz Dağı'nı dize getiren tünel" olarak lanse edilen tünel, 26 Aralık 2016'da AKP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın video konferans katılımıyla hizmete açılmıştı. Dönemin Başbakanı Binali Yıldırım, törende yaptığı konuşmada, tüneli "Geleceğimizin sembolü" olarak nitelendirmişti.

'Köpek balığı' ağız şeklinde projelendirildiği açıklanan tünel, biri 5 bin 370 metre diğeri 5 bin 391 metrelik iki tüpten oluşuyor.

Cengiz İnşaat İhaleyi Yüzde 43 Kırımla Almıştı Ama...

Başbakan Binali Yıldırım, törende yaptığı konuşmada dikkat çekici bir bilgi daha verdi. Projenin maliyetinin 700 milyon lirayı aştığını kaydetti.

Oysa Kamu İhale Kurumu kayıtlarına göre, Cengiz İnşaat, İlgaz Tüneli için 16 Mayıs 2012 günü yapılan ihaleyi 219 milyon 147 bin TL teklifle almıştı.

AKP iktidarı 10 yıl önce düzenlediği bu ihaleyi, son yıllarda büyük ihalelerde yaptığı gibi 21b Pazarlık usulüyle, yani özel davetle değil, açık usulde yapmıştı. Bu sayede tam 39 firma ihaleye ilgi gösterdi.

Ancak ihaledeki çarpıcı detay da sektörtekilerin dikkatlerinden kaçmadı. Karayolları Genel Müdürlüğü uzmanları yaklaşık maliyeti 387 milyon 591 bin 611 TL olarak hesaplamıştı. Cengiz İnşaat ise tam yüzde 43 kırımla 219.1 milyon TL teklif vererek tüm rakiplerini geride bırakmıştı. Maliyetin, daha sonra Başbakan Yıldırım'ın açıkladığı 700 milyon TL'ye nasıl çıktığı merak konusu.

KAMUDA OY İÇİN YIKIM YAŞANIYOR

Binlerce sorunlu müşteri, geri ödenmeyen milyarlar

İktidarın seçimler öncesi yine devreye aldığı KGF sistemi, kamu kurumlarını riske atıyor. Kamu bankalarının KGF teminatıyla kullandığı kredilerin tahsili aksıyor. Limitin üstünde verilen milyarlarca liralık kredi geri alınamıyor.

İktidarın seçmen desteğini artırmak ve ekonomik krizin etkilerini azaltmak amacıyla her dönem kullandığı Kredi Garanti Fonu (KGF) yine devreye alındı. Ancak kamu kaynaklarıyla finanse edilen bu kredileri veren kamu bankaları, ödenmeyen ve geri alınma olanağı da bulunmayan bu krediler nedeniyle güçlük yaşıyor.

Yaklaşan seçimler öncesi iktidar yine KGF güvencesi ile 14 farklı paketten oluşan, 250 milyar TL'lik kredi paketini uygulamaya koydu. Geçmiş yıllarda yapılan araştırmalarla verilen kredilerin yüzde 70'inin amacı dışında kullanıldığı ortaya çıkan, iktidara yakın ve gerçekte ihtiyacı olmayan kesimlerin fonlandığı görülen krediler, bankalar aracılığıyla aktarılacak.

Denetimsiz ve Gizli

Sayıştay'ın geçmiş yıllarda "denetimsizlik" tespitiyle risklere karşı uyardığı KGF sistemi ile verilen kredi tutarları, sorunlu ve tahsili mümkün olmayan krediler ile ilgili bilgiler kamuoyu ile paylaşılmıyor. Ancak Sayıştay'ın kamu bankalarında yaptığı denetimlere ilişkin raporlarda sınırlı da olsa sorunları gösteren tespitler yer alıyor. Denetçilerin kamu bankalarında yaptığı son denetimlere ilişkin raporlarda yer alan tespitlerden bazıları özetle şöyle:

Hatalı İşlemler Tahsili Engelliyor

Kredi Garanti Fonu kefaletiyle kullanılan kredilerden temerrüde düşenler için KGF'ye yapılan tazmin taleplerinin bazıları protokolde yer alan kredi kullandırma şartlarına uyulmaması sebepleriyle geri gönderiliyor

ve tazmin talebi reddediliyor. Kredi Garanti Fonu, bankaların tazmin talebini "Geç başvurulması, kullandırım hatası, kontrol hatası, evrakların eksik olması, süresinde alınmaması" gibi gerekçelerle reddediyor.

Sorunlu Krediler

Ziraat Bankası'ndan KGF kefaletiyle 1 milyon TL üzeri kullanılan ve ödemelerde yaşanan sorunlar nedeniyle temerrüde düşen 316,7 milyon TL tutarındaki kredinin tazmini amacıyla 2020 ve 2021 yıllarında yapılan başvuruların bir kısmı KGF tarafından reddedildi. Tazmin talebi reddedilen 26,4 milyon TL tutarındaki krediden 13,8 milyon TL tutarındaki kısmı kapanmış, yapılandırılmış ya da yapılandırılacak kredilerden 12,6 milyon TL tutarındaki kısmı diğer nedenlerle reddedilen kredilerden oluştu.

Binlerce Sorunlu Müşteri

Vakıflar Bankası'nın da 2021 yılsonu itibarıyla KGF kefaletiyle kullanılan ve takibe düşen 3 bin 538 müşterisi bulunuyor. Bu müşterilere toplam 83,1 milyar TL kredi kullandırıldı ve bunun 3,1 milyar TL'si temerrüde düştüğünden takibe aktarıldı. 31 Aralık itibarıyla 33 şirkete kullandırdığı 26 milyon liralık kredinin 20 milyon liralık bölümünün tazmin talebi reddedildi. Ayrıca, 23 şirkete verilen 13 milyon liranın yanlış işlemler sonucu 10 milyon lirasının tahsilinin mümkün olmayacağı da belirlendi.

1 Milyar TL'lik Limit Aşımı

KGF kefaletiyle kullanılan kredilerden takibe aktarılanların toplam tutarı KGF'den tazmin edilebilecek toplam limiti aştı. 2021 sonu itibarıyla tazmin limitinde toplam 1 milyar 80 milyon TL'lik limit aşımı tespit edildi.

Kredi Paketleri Problemleri

KOBİ'ler, esnaf ve sanatkâr, serbest meslek mensubu, tarımsal işletme ve çiftçiler için çıkartılan kredi paketlerinin daha da sorunlu olduğu belirlendi. 31 Aralık 2021 itibarıyla kredi paketlerinden takibe düşen kredilerin 3,7 milyar TL'ye ulaştığı, bunların takibe düşme oranının diğer kredilerden daha yüksek olduğu belirlendi. Diğerlerine göre bu kredilerin takibe düşme oranlarının 2,5 kat daha fazla olmasının nedeninin, tahsis süreçlerinde borçlunun finansal durumuna ilişkin analizlerin isabetli olmasının ve borçlunun nakit akışına uygun kredilendirilmesinin önemini gösterdiği vurgulandı.

Sıkıntı Büyüyecek

Vakıflar Bankası'nın KGF kredilerinin geri ödemelerinin 2022 ve 2023 yıllarında yoğunlaştığı, bunlarda halen ödemelerin aksadığı ve bu nedenle sorunun daha da artacağı öngörüsü raporlara yazıldı. KGF kredilerinin 2021 yılında bir önceki yıla göre 19,5 milyar TL artarak 83,1 milyar TL'ye ulaştığı, bunların büyük bir kısmında maddi teminat olmadığı bu nedenle KGF kredilerinde kullandırım koşullarına ve takibe düştükten sonra tazmin süreçlerine uygun hareket edilmesi gerektiği uyarısı yapıldı.

Soruşturma Talebi

Sayıştay, tespit ve kullandırım koşullarına titizlikle uyulması, kredi kullandırım süreçlerindeki kontrollerin artırılarak hatalı veya eksik girişlerin azaltılması, sürelerle uyulması için gerekli tedbirlerin alınmasını istedi. Tazmin talebi reddedilen kredilere ilişkin uygulamaların bankaların iç denetim birimlerince soruşturulması ve sorumluluğu bulunan ilgililer hakkında gerekli işlemlerin yapılması da talep edildi.

İHYA ETTİĞİ MÜTEAHHİTLERDEN SEÇİM 'DİYETİNİ' İSTİYOR.

Köprü, otoyol, tünel geçiş ücretlerinin sabit tutulacağını ilan eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, Kamu-Özel İş Birliği projeleriyle ihya ettiği iktidar müteahhitlerinden seçim diyeti istiyor. 2023 bütçesinde zaten 55 milyar TL garanti-geçiş ödemesi ödeneği ayrılan müteahhitler dövize endeksli zam yapmasalar da bu parayı alacaklar. İktidar, yüzde 123'e çıkarttığı yeniden değerlendirme oranını ve buna dayanarak artırdığı vergi, harç, ceza zamlarını, ÖTV artışlarını ya sıfırlamalı ya da indirmeli!

Zincir marketlerin CEO'larını makama çağırıp ceza tehdidiyle indirim yaptıran iktidar, herkesi indirim ve fiyat sabitlemeye çağırarak seçime kadar yapay bir ortam yaratmak istiyor. Et ve süt kıtlığını, simitin 7,5 TL'ye çıktığını görmezden gelen Cumhurbaşkanı Erdoğan son olarak yılsonuna kadar otoyol, köprü, tünel vb. geçiş ücretlerinin artırılmayacağını ilan etti. Döviz endeksli ve araç geçiş garantili KÖİ projelerine her yıl artan şekilde bütçeden yapılan ödemelerle ihya edilen iktidar müteahhitlerinden seçim diyeti istiyor.

✓ **Fahiş kazançlarından feragat etmeleri bir yana, zaten 2023 bütçesine konulan 55 milyar TL'lik KÖİ garanti ödemeleri müteahhitlere yapılacak.**

İktidar; insanların ödeme gücünü aşan geçiş ücreti ödemeleri, 3 ayda bir yapılan dövizdeki artışa endeksli geçiş ücreti zamlarını seçime kadar yapmayarak, ucuzluk ve enflasyon durdu algısı yaratmaya yöneldi.

İktidarın fiyat indirimi veya sabitleme baskısı karşısında beyaz eşyacılar da benzer bir karar hazırlığı başlattıklarını ilan ederken, Turizm ve Restoran İşletmecileri Derneği Başkanı iktidara yaranmayı daha ileri boyuta taşıdı ve üyelerine ramazana kadar fiyatları sabitleme çağrısı yaptı. Üyelerine sabit fiyat veya indirim çağrısı yapan, esnaf odası, ticaret-sanayi odası, sektör derneklerinin başkanları önce iktidara yılbaşında yüzde 123'e yükseltilecek yeniden değerlendirme oranını Cumhurbaşkanı yetkisiyle sıfırlama ya da yüzde 50 indirim çağrısı yapsınlar! Yeniden değerlendirme oranındaki artışa bağlı olarak başta ÖTV olmak üzere, akaryakıt, cep telefonu, internet, elektrik, doğalgaz, ulaşım, tütün, alkollü içki vergileri aynı oranda artarken, işletmelere sabit fiyat çağrısı yapan başkanlar önce kendi işletmesinde fiyat düşürsün. Enflasyon yüzde 15-19 iken pandemi boyunca iki yıl kapalı işletmelerin kiralarını dondurmamayı, elektrik-doğalgaz faturalarını indirmeyen iktidar şimdi yüzde 64 enflasyonda herkesten indirim ve sabit fiyat istiyorsa yüzde 123 artırdığı tüm dolaylı vergileri, harçları, cezaları sıfırlama yetkisini kullanarak elini taşın altına koymalı. Geriye dönük elektriğe, doğalgaza, ekmeğe, akaryakıtta vb. yapılan tüm zamlar geri çekilmeli. Yüzde 123'lük bu artışa bağlı olarak tüm vergiler, harçlar, cezalar, akaryakıttan, internetten, cep telefonundan, alkol ve sigaradan alınan Özel Tüketim Vergisi, Akaryakıt Tüketim Vergisi, Özel İletişim Vergisi aynı oranda arttı. Her şey zamlandı, akaryakıt, telefon, internet faturaları kabardı.

İktidarın her yaptığını alkışlayan, bugüne kadar yapılan yanlışlara çıt çıkartamayan, iktidara yaranma ve şirin görünme peşindeki bu oda ve dernek başkanlarına çağrım; 20 yıldır üyelerinin haklarına sahip çıkmayıp iktidara boyun eğerek güçlü olandan isteyemedikleri şeyleri, gücü yetmeyenlerden, işyerini zor ayakta tutanlardan talep etmesinler.

ESK LİMAK'A AYLIK 468 BİN TL KİRA ÖDENDİ

Öz kaynaklarının tümünü yitirerek 520 milyon TL açık veren Et ve Süt Kurumu'nun genel müdürlük binası için Limak'a aylık 464 bin TL kira ödediği ortaya çıktı. Kurum, 5 yıl içinde toplam 19 milyon 515 bin TL kira ödedi.

Kötü yönetim ve liyakati gözdardı eden kadrolaşma ile gündeme gelen Et ve Süt Kurumu'nun (ESK) genel müdürlük binası için ödediği para belli oldu. Kayıtlara göre kurum, genel müdürlük binası olarak kullandığı Ankara Çankaya'da bulunan Limak'a ait binaya her ay yüz binlerce lira kira ödedi.

Ağustos 2013'te, hizmet binası yapımı için Hazine'ye ait 16 bin 816 metrekarelik taşınmazı 24,6 milyon TL bedel ile devralan ancak halen kiracı konumunda olan ESK'nin beş yıllık kirası 20 milyon TL'ye dayandı. ESK'nin 16 Nisan 2018 tarihinde 252 bin 485 TL olan aylık kirası, 16 Mayıs 2022 tarihinde yüzde 83 zam ile aylık 463 bin TL'ye ulaştı.

Kiraya Milyonlar

ESK'nin Limak'a kira ödemesi karşılığında kestiği hizmet faturalarına göre, 2018 yılında Nisan ayı itibarıyla sekiz ay kira ödemesi yapıldı. Aylık 252 bin 485 TL üzerinden yapılan ödemelerin toplamı 2 milyon 19 bin TL oldu.

Ocak 2019'da da 252 bin 485 TL kira ödeyen kurumun genel müdürlük binasının kirası, Şubat 2019 itibarıyla 293 bin 716 TL'ye yükseldi. Nisan 2018'den Ocak 2023'e kadar ESK'nin kirası toplam dört kere zamlandı.

Kurum Batağa Sürüklendi

2017 yılında 279 milyon 337 bin 270 TL kar açıklayan Et ve Süt Kurumu, 2018 yılı itibarıyla düzenli olarak zarar etti. İdarenin 2019 ve 2020 yılındaki zararı sırasıyla 34 milyon 664 bin 593 TL ve 222 milyon 991 bin 213 TL olarak gerçekleşti. Zararı giderek derinleşen idarenin, 2021 yılında da açığı giderek büyüdü. Mali verilere göre Et ve Süt Kurumu, 429 milyon 510 bin 757 TL öz kaynak ile girdiği 2021 yılında 520 milyon TL açığa imza attı. 2021 yılında kurumun özkaynağı eksiye düşerek eksi 91 milyon 479 bin 728 TL oldu.

LİMAK'a Milyonlarca Lira

2018-2023 döneminde ESK'nin Limak'a ödediği kira tutarları şöyle kaydedildi:

- 2018: 2 milyon 19 bin 886 TL
- 2019: 3 milyon 483 bin 369 TL
- 2020: 3 milyon 851 bin 197 TL
- 2021: 4 milyon 214 bin 860 TL

•2022: 5 milyon 482 bin 275 TL

•2023 (Ocak ayı): 463 bin 978 TL

DATÇA'DA KİŞİYE ÖZEL YAPILAŞMA İZNI

Tarım alanlarına turizm tesisi yapılacak!

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Datça'da kişiye özel yapılaşma izni verdi. Özel Çevre Koruma Bölgesi ve tarım arazisi statüsünde bulunan alan, plan değişikliğiyle turizm, ticaret ve ibadet alanı olarak kullanılacak.

20 yıl boyunca çok sayıda koruma bölgesini yapılaşmaya açan iktidar, bu kez Muğla'nın Datça ilçesi için harekete geçti. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, 1 Kasım 2022 tarihinde Datça'nın Kızlan Mahallesi'ndeki tarım alanlarının turizm tesisi kullanımı için yapılaşma planlarını askıya çıkardı.

Planlama alanı 9 Mart 2011 tarihinde Mülga Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından yapılan planda, Datça Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi ve tarım arazileri olarak belirlendi. Yapılan plan değişikliğiyle alanın turizm, ticaret, park ve ibadet alanı olarak kullanılması planlanıyor.

47 Bin 222 Metrekarelik Alan

Plan değişikliği, Kabaklarlı ailesine ait 47 bin 222 metrekarelik alanda yapılacak. Datça Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi ve tarım alanları sınırları içerisinde bulunan planlama alanının hemen bitişiğinde ise birinci derece sit alanı ve orman arazisi bulunuyor.

Datçabelediye Başkanı Uçar: İtiraz Edeceğiz

Datça Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Müdürlüğü 11 Ocak 2022 tarihli kurum görüşünde söz konusu alanın çevre düzeni planı revizyonuna göre 'mutlak tarım alanı' olduğunu alanın güneyinde yer alan Marmaris Datça Karayolunun altında hâlihazırda 'Turizm Tesis Alanı' olarak planlı bir alanın bulunduğu belirtti. Muğla İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ise 30 Mart 2022 tarihli görüşünde plana ilişkin alanın kuru marjinal tarım arazisi niteliğinde olduğunu ve tarım dışı amaçla kullanılmasına uygun bulunduğunu belirtti.

Datça Belediye Başkanı Gürsel Uçar, plan değişikliğine tepki gösterdi. Plana itiraz edeceklerini belirten Uçar, "Bu planların prosedüre uygun olarak geçmeyeceğini bildiklerinden bu insanlar bakanlık kanalıyla işlemleri hızlandırma yoluna gittiler. Muğla Tapu Kadastro'ya bakanlık yoluyla yazı yazıyorlar. Muğla Tapu Kadastro ise bu insanların dosyasını hazırlayıp onaylıyorlar. Encümeninde uygundur kararı vermeden bütün prosedürü alaşağı ediyorlar" dedi.

Uçar, "Bizim itirazımız bu olayın yasal olmaması" dedi ve ekledi: "İtirazımız sadece prosedür değil çevrenin de ihlal edildiği yönünde aslında. Biz burada bir usulsüzlük durumuna karşı çıkıyoruz. 30 yıldır burada tarım yapılmakta ve bölgede imar yapılmayacağı söylenirken birdenbire her şey altüst oldu ve izin çıktı."

"Bu İmara İzin Verilirse Önünü Alamayız"

Uçar şunları dile getirdi: "Projeler çizildikten sonra onay için tekrardan planlar bana gelecek. Ben de tabii ki bu kısımda üstüme düşeni yapacağım ve usulsüzlüğün önüne geçmek için yasal haklarımı kullanacağım. Bu süreçte elbette ruhsat almaları durumu söz konusu olabilir. Ben ruhsat vermediğim takdirde kişilere bakanlık ruhsat verip benim hakkımda da görevi kötüye kullanma davası açabilir. Şu anda aslında bu usulsüzlük benim olduğum aşamada tıkanı. Eğer ben buna izin verirsem vicdanım rahat etmez. Şirket tapusunu benden onay almaya geldiler. Ben bu projeyi incelemeyen izin veremem dedim. İncelediğimde de arkasındaki usulsüzlüğü gördüm. Bugün bu imara izin verilirse bunun önünü alamayız. Doğal güzellikleri korumak için çaba gösterilmesi gerekmekte. Bu noktada hiçbir çevre katliamına göz yumamam."

YURTTAŞA AKŞAM PAZARI KENDİSİNE MİLYONLUK KAYNAK

Yurttaş, "Akşam pazarı" önerisinde bulunan Diyanet, İzmir'e inşa ettirdiği dini ihtisas merkezi için kesenin ağzını açtı. Başkanlığa, 23 bin metrekare alanda yapımı süren tesis için 279,1 milyon TL kaynak aktarıldı.

Yurttaşın alım gücünü altüst eden ekonomik krize karşı, "Akşam pazarı" önerisinde bulunan Diyanet'in İzmir'de yapımına devam edilen Dini Yüksek İhtisas Merkezi için ayrılan bütçe açığa çıktı. Toplam 23 bin metrekare alana

inşa edilen merkez için 2022'de 18 milyon TL harcandığı, 2023'te 67,3 milyon TL daha harcanacağı öğrenilirken 2025'e kadar tesis için öngörülen toplam harcamanın 279,1 milyon TL olduğu belirtildi.

2023'te 67,3 Milyon TL

Türkiye'de giderek derinleşen ekonomik krizi yok sayan astronomik harcamaları nedeniyle tartışılan Diyanet İşleri Başkanlığı'nca inşa edilen İzmir Dini Yüksek İhtisas Merkezi için harcanacak toplam para dudak uçuklattı. 2022 yılında yapımına başlanan ve 2025 yılına kadar tamamlanması planlanan 23 bin 122 metrekarelik tesis için merkezi bütçeden Diyanet'e 279 milyon 185 bin TL ayrıldığı öğrenildi. İzmir Dini Yüksek İhtisas Merkezi'nin temelini atıldığı 2022 yılında yapılan harcama kayıtlara, 18 milyon TL olarak geçti. 2023 yılında inşasına hız verileceği öğrenilen ihtisas merkezi için Diyanet İşleri Başkanlığı'na 67 milyon 300 bin TL kaynak aktarıldı. 2023 yılının sonuna kadar 85 milyon 300 bin TL harcama öngörülen tesisin tamamlandığında kamunun kasasından çıkacak toplam paranın ise 279 milyon 185 bin TL olacağı bildirildi.

Elazığ'a Dev Külliye

İzmir Dini Yüksek İhtisas Merkezi için 279,1 milyon TL'yi gözden çıkararak Diyanet, Elazığ'a inşa ettirdiği Harput Diyanet Külliyesi için de kesenin ağzını açtı. 2018-2021 döneminde 89 milyon 249 bin TL harcanan külliye için 2022 yılında 3 milyon TL'lik ek harcama gerçekleştirildi.

KONUT SATIŞI AZALDI, YABANCILARA SATIŞ REKOR KIRDI

TÜİK verilerine göre 2022'de konut satışı, bir önceki yıla göre azalarak 1 milyon 485 bin 622'ye düştü. 2022'de yabancılara yapılan konut satışları ise önceki yıla göre yüzde 15,2 artarak 67 bin 490 oldu ve rekor kırdı.

Türkiye İstatistik Kurumunun geçen yılın aralık ayı ve 2022 yılına ilişkin konut satış istatistiklerini açıkladı.

Buna göre, konut satışları 2022'de bir önceki yıla göre yüzde 0,4 azalışla 1 milyon 485 bin 622'ye düştü.

Ocak-Aralık 2022 döneminde ipotekli konut satışı yüzde 4,8 gerileyerek 280 bin 320, diğer satış türlerinde ise yüzde 0,7 artarak 1 milyon 205 bin 302 oldu. 2022 yılında ipotekli satışların payı yüzde 18,9 diğer satışların payı yüzde 81,1 olarak gerçekleşti.

Bu dönemde ilk defa satılan konutlar yüzde 0,3 azalışla 460 bin 79'a geriledi. İkinci el konut satışları ise yüzde 0,5 azalışla 1 milyon 25 bin 543 olarak kayıtlara geçti. Toplam konut satışları içinde ilk el konut satışlarının payı yüzde 31, ikinci el konut satışlarının payı yüzde 69 oldu.

Konut satışlarında 2022'de İstanbul 259 bin 654 konut satışı ve yüzde 17,5 payla ilk sırayı aldı. İstanbul'u 126 bin 166 konut satışı ve yüzde 8,5 payla Ankara, 83 bin 502 konut satışı ve yüzde 5,6 payla İzmir izledi. En az satış ise 468 konutla Ardahan'da gerçekleşti.

Türkiye genelinde konut satışları geçen ay, Aralık 2021'e kıyasla yüzde 8,2 azalarak 207 bin 963 oldu. İstanbul, söz konusu ayda 36 bin 744 konut satışı ve yüzde 17,7 ile en yüksek paya sahip oldu.

İstanbul'u 16 bin 365 konut satışı ve yüzde 7,9 payla Ankara, 11 bin 168 konut satışı ve yüzde 5,4 payla Antalya izledi. Konut satışlarının en az olduğu il 58 konutla Ardahan olarak kayıtlara geçti.

Yabancılara Konut Satışı Arttı

Yabancıların satın aldığı konut sayısı geçen yıl bir önceki yıla oranla yüzde 15,2 yükseldi. Geçen yıl toplam konut satışları içinde yabancılara yapılan konut satışının payı yüzde 4,5 oldu. 2013'te Türkiye'de yabancıya satılan konut sayısı 12 bin 181 adet olmuştu.

2022'de ilk sırayı 24 bin 953 konut satışıyla İstanbul alırken, bu kenti 21 bin 860 konut satışıyla Antalya, 4 bin 316 konut satışıyla Mersin izledi.

Yabancılara yapılan konut satışları Aralık 2022'de bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 18,6 azalarak 6 bin 386 oldu. Aralık ayında toplam konut satışları içinde yabancılara yapılan konut satışının payı yüzde 3,1 olarak gerçekleşti. Geçen ay yabancılara yapılan konut satışlarında ilk sırayı 2 bin 465 ile Antalya aldı. Antalya'yı 1968 ile İstanbul, 663 ile Mersin izledi.

Rusya vatandaşları geçen yıl Türkiye'den 16 bin 312 konut satın alırken, Rusya'yı, 8 bin 223 konutla İran ve 6 bin 241 konutla Irak vatandaşları takip etti.

Aralık 2022'de ise Rusya vatandaşları Türkiye'den 2 bin 403 konut aldı. Rusya vatandaşlarını sırasıyla 675 konutla İran, 345 konutla Irak vatandaşları izledi.

TIKANMAYA RAĞMEN İMAM HATİP LİSESİ İNŞAATLARI TAM GAZ

MEB'in, dini eğitim ağırlıklı okullaşma politikası, resmi veriler ile ortaya konuldu. Bakanlık, 2012-2022 yılları arasında imam hatip lisesi inşaatları için 128 milyon TL harcadı. Anadolu ve fen lisesi inşaatları ise geride kaldı.

Orta Vadeli Program ve 2023 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'na göre hazırlanan 2023 Yılı Yatırım Programı, Milli Eğitim Bakanlığı'nın okullaşma politikasının velilerin ve öğrencilerin talepleri yok sayılarak şekillendirildiğini bir kez daha gözler önüne serdi. Programın okul inşaatlarına yönelik yatırımları içeren bölümünde, iktidarın tüm çabalarına karşın beledikleri kadar tercih edilmeyen dini eğitimin ağırlığı dikkati çekti.

Programa göre, Anadolu lisesi inşaatları kapsamında 2012-2025 dönemi için 7 milyar 13 milyon 800 bin TL'lik harcama öngörüldü. Aynı dönemde imam hatip lisesi ve uygulama atölyesi inşaatları için öngörülen harcama ise 3 milyar 598 milyon 50 bin TL oldu. Bakanlık, 2016-2025 dönemine yönelik fen lisesi inşaatları için ise 826 milyon 200 bin TL kaynak ayırdı.

İmam Hatipler Liste Başı

Programda, okul inşaatlarına yönelik 2022 yılı sonu itibarıyla gerçekleşen kümülatif harcamalara da yer verildi. Harcamalar, MEB'in okullaşma politikasının velilere ve öğrencilere rağmen hazırlandığını ortaya koydu. Buna göre, imam hatip liseleri için yapılan harcama, öğrencilerin ve velilerin daha çok tercih ettiği Anadolu liseleri ile fen liseleri için yapılan harcamayı ikiye katladı.

Sayıları Katlanarak Artıyor

2014 yılında Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'ne getirilen, 2023 yılı itibarıyla ise MEB'de Bakan Yardımcısı olan Nazif Yılmaz ile birlikte dini eğitime yönelik harcamalarda dikkati çeken artış yaşandı. 2014 yılında 2,7 milyar TL harcayan Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nün 2020 yılında yaptığı harcamaların toplamı 9,9 milyar TL'ye ulaştı. Müdürlüğün 2020 yılı harcamasında 2014 yılına göre yaşanan artış kayıtlara, yüzde 262 olarak geçti. Yılmaz'ın göreve getirildiği 2014 yılında 52 bin personelin bağlı olduğu genel müdürlüğün kadrosu 2021 itibarıyla 102 bin 155'e fırladı. İmam hatip liselerinin sayısı 2014'ten 2022'nin sonuna kadar 854'ten bin 673'e yükseldi.

Yok Sayılan Fen Liseleri

MEB'in anadolu, fen ve imam hatip liseleri için 2022 yılı sonu itibarıyla yaptığı toplam harcama şöyle:

İMAM HATİP LİSESİ VE
UYGULAMA ATÖLYESİ
İNŞAATLARI

128,5 milyon TL

ANADOLU LİSESİ
İNŞAATLARI

68,8 milyon TL

FEN LİSESİ İNŞAATLARI

25 milyon TL

AKADEMİSYEN SUİKASTİNE AKADEMİK CAMİANIN SESSİZLİĞİ

30 Aralık 2022'de Ankara'da gün ortasında gerçekleşen suikastta, siyasi boyutun ötesinde ülkemizin en köklü ve saygın kurumları olması gereken üniversitelerin sergilediği tutum, akademinin 20 yılda içine düşürüldüğü durumun vahim bir fotoğrafıdır. Bir akademisyenin uğradığı suikasta üniversitelerin- akademik camianın sessizliği, tepkisizliği ve duyarsızlığı kaygı vericidir!

Ülkemizin en köklü üniversitelerinden Hacettepe Üniversitesi'nin akademik kadrosun doçent olarak öğretim üyeliği yapan suikast mağdurunun ardından ne yıllarını verdiği fakülte dekanlığı ne üniversite rektörlüğü ne de üniversite senatosu bir baş sağlığı ve kınama mesajı yayınladı. Suikast mağduru hem siyasi mensubu olduğu parti ve bağlı kuruluşları hem de yüzlerce öğrenci yetiştirdiği, emek verdiği üniversitesi tarafından sahipsiz bırakıldı.

Sadece kadrosunu ve akademik unvanını taşıdığı kendi üniversitesi değil, iktidarın sayısını 209'a çıkartmakla övündüğü ülkedeki hiçbir üniversiteden üzüntü bildiren, suikastı kınayan, lanetleyen, failerin bulunmasını ve olayın aydınlatılmasını isteyen, aileye ve akademi dünyasına başsağlığı ve maktule rahmet dileyen iki satırlık bir mesaj dahi yayınlanmadı.

Türkiye'yi 12 Eylül 1980'e götüren süreçte ülkedeki anarşi, siyasi kampaşma, gençleri birbirine düşürme planlarını yürüten karanlık emelli odakların öncelikli hedeflerinden birisi de ülkemizin önde gelen bilim insanları, akademisyenleri idi.

Prof. Muharrem Aksoy, Prof. Bahriye Üçok, Prof. Bedri Karafakioğlu, Prof. Bedrettin Cömert, Prof. Fikret Ünsal, Prof. Ümit Doğançay, Prof. Cavit Orhan Tütengil hâlâ faileri bulunamayan suikastların kurbanı oldu.

Prof. Ahmet Taner Kışlalı'nın 1999'da uğradığı bombalı suikastın ardından bu iktidar döneminin ilk bilim insanı suikastı Dr. Necip Hablemitoğlu idi.

✓ **Şimdi de 30 Aralık cinayeti, siyasi boyutundaki sorular çok daha fazla öne çıkmasına karşılık aynı zamanda bir bilim insanına, bir akademisyene yapılmış suikasttır.**

Mensubu olduğu Hacettepe Üniversitesi başta olmak üzere üniversitelerin tavrı, bir akademisyenin öldürülmesini sahipsiz bırakmaları, sorgulamaları, bilim insanı ahlakı, etiği ile bağdaşması olanaksız bir yaklaşımdır.

Bu olay karşısında sergilenen görüntü; Üniversitelerin tek adam yönetiminde, iktidarın arka bahçesine dönüştürülmesinin, bilimsellikten uzaklaşarak partizanlaşmanın, üniversitelerde 'adrese teslim' siyasi kadrolaşmanın görüntüsüdür.

Suikasta uğrayan bir mensubuna sahip çıkmaktan korkan, kaçınan, siyasi talimatlarla sessizliğe bürünen bir akademi dünyası, ülkemizin hak etmediği, bilimsel onurun tüketildiğini, aklı, adaleti, gerçeği ve doğruyu savunacak cesareten yoksunluğu gözler önüne serin acı ve hazin bir durumdur. **Bir mensubunun katledilmesi karşısında acısını ve tepkisini dahi dile getiremeyen, ifade edemeyen bir akademik yapının, ülkeye ışık tutacak, bilimi savunacak gücü de yok demektir!**

BİREYSEL SİLAHLANMADA YÜZDE 100 ARTIŞ

CHP Ankara Milletvekili Nihat Yeşil, bireysel silahlanma konusunda İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'ya soru önergesi verdi. Yeşil, "Jandarma Genel Komutanlığı'nın verilerine göre 2018-2021 yılları arasında silah bulundurma ruhsatı yüzde 100'ün üzerinde arttı" dedi ve ekledi: "Müthiş bir artış ve büyük bir tehlike söz konusu."

CHP Ankara Milletvekili Nihat Yeşil, son dönemlerde artan şiddet olaylarının basın ve sosyal medya aracılığıyla gündeme geldiğini, yaralamalı ve cana mal olan olaylarda bireysel silahlanmadaki artışın toplumsal huzur ve sükunu tehdit ettiğini söyledi.

"Jandarma Genel Komutanlığı'nın verilerine göre 2018-2021 yılları arasında silah bulundurma ruhsatı yüzde 100'ün üzerinde arttı" diyen Yeşil, "2018'de 7 bin 630 olan silah bulundurma ruhsatı alan kişi sayısı, 2021 yılında 16 bin 569 oldu. 2018'de 3 bin 41 kişi taşıma ruhsatı alırken bu sayı 2021'de 9 bin 870'e çıktı. Müthiş bir artış ve büyük bir tehlike söz konusu" ifadelerini kullandı.

CHP'li Yeşil, şöyle devam etti: "Ekonomik problemler yaşayıp ailesinin ve kendisinin canına kast eden, özellikle trafikte tartıştığı kişilere silah çeken ve ateş eden kişileri, ülkemizde sıklıkla asayiş olaylarına karışan sığınmacı ve

kaçakları sosyal medya marifetiyle sıklıkla görmekteyiz. Bu durum korku ikliminin yayılmasına ve suçun tarafı olmaktan imtina eden ve huzur içinde yaşamaya çalışan vatandaşlarımızı da tedirgin etmekte ve kendi imkanlarıyla çözüm aramalarına neden olmaktadır. Olayın en tedirgin edici taraflarından birisi de suça karışmak istemeyen vatandaşların da suçun öznesi haline getirilmesidir.”

"Kadın Cinayetlerinin Başlıca Unsuru Ateşli Silah"

Her yıl sayıları artan kadın cinayetlerinin yarısından fazlasının ateşli silahlarla işlendiğine değinen Yeşil, "Türkiye’de 2022 yılında 334 kadın cinayete kurban gitmiş, 245 kadın da şüpheli bir şekilde hayatını kaybetmiştir. Bu veriler bireysel silahlanmanın artışıyla birleştirildiğinde her sene bir sonraki senenin daha kötü olabileceğine işaret etmektedir. Bütün bu tehlikelere rağmen ülkemizde silah ruhsatlarının sayısında artış yaşanması kamuoyunda ciddi bir tedirginlik yaratmaktadır. Bireysel silahlanma toplumsal huzurun olmadığı veya bozulduğu bizim gibi ülkeler için büyük bir tehdit unsurudur” diyerek sözlerini tamamladı.

Yeşil’in Bakan Süleyman Soylu’nun yanıtlaması istemiyle verdiği soru önergesi ise şöyle:

- 1- 2022 yılında Türkiye’de kaç kişiye silah bulundurma, kaç kişiye silah taşıma ruhsatı verilmiştir?
- 2- Son 10 yılda verilen ruhsatlı silahlarla ne kadar suç işlenmiştir, suçun niteliği nedir?
- 3- Mülk edinmek veya diğer yollarla vatandaş olan kaç kişi silah ruhsatı almıştır?
- 4- Son 10 yılda kaç ruhsatsız silah yakalanmıştır? Ruhsatsız silahlarla ne kadar suç işlenmiştir?

AKP İKTİDARINDAN İZMİR AMBARGOSU

AKP iktidarı, 2023 Yatırım Programı’nda İzmir’in birçok projesine yine bütçe ayırmadı. CHP İzmir Milletvekili Murat Bakan, "İktidarın bu engellemeleri İzmir’e verilen zararın yanı sıra kamu zararına da neden oluyor" dedi.

2023 Yılı Yatırım Programı’nın kabulü ve uygulanmasına dair Cumhurbaşkanı kararı geçen günlerde Resmi Gazete’nin mükerrer sayısında yayımlandı. Türkiye’nin üçüncü büyük ili ve ülkenin en önemli üretim merkezlerinden biri olan İzmir ise yine umduğunu bulamadı. Birçok projeye politik nedenlerden yine bütçe ayrılmadı.

15 yıldır kent gündeminde olan Halkapınar-Otogar Metro su için geçen yıl olduğu gibi bu sene de 3 bin lira bütçe ayrıldı. İzmir Büyükşehir Belediyesi, ESHOT Genel Müdürlüğü’nün filosuna katmayı planladığı 100 adet elektrikli otobüs için finansman kaynağı yaratma hedefiyle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’na başvurdu ve 421 milyon liralık kredinin iç borçlanma ile karşılanması için onay talep etti. Ancak dokuz aydır bakanlıktan olumlu ya da olumsuz bir cevap alamadı. Büyükşehir ayrıca deniz filosuna 6 adet elektrikli gemi alınması için dış finansman bulmasına rağmen Cumhurbaşkanlığı yatırım programına alınmadı. Öte yandan deniz ulaşımında kullanılan iskelelerin belediyeye devrine ilişkin talep ise Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından 9 yıldır cevaplanmadı. Bayraklı Şehir Hastanesi teleferik hattı için hazırlanan etüt proje ihale edilerek proje sürecine başlanmasına rağmen, İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından hastane bölgesinde yapılması planlanan üst istasyon bölgesinin kullanım hakkı talebine cevap alınmadı. 30 Ekim’deki İzmir depreminin ardından İzmir Valiliği kararıyla Kemalpaşa Sütçüler Mahallesi’nde, binaların enkaz atıklarını geri dönüştürmek ve ekonomiye kazandırmak için kurulacak tesise onay verilmedi.

Mezarlık Yeri 6 Yıldır Bekletiliyor

2023 Yılı Yatırım Programı’nda İzmir’e ayrılan bütçeyi eleştiren CHP İzmir Milletvekili Murat Bakan, "İzmir yıllardır verdiği verginin karşılığını alamayan bir kent. Yine de iktidarın reva gördüğü bu tavra rağmen yerel yönetimler kent sorunlarına her zaman çözüm üretti, her zaman kendi göbeğini kendi kesti. Ancak özünde politik sebeplere dayanan ve bizzat iktidar eliyle gerçekleşen bu engellemeler sadece İzmir’in ve İzmirliilerin sorunlarının çözümüne engel olmuyor aynı zamanda kamu zararına da neden oluyor. Binali Yıldırım’ın büyükşehir belediye başkanlığı adaylığı döneminde ortaya attığı 35 projeden biri olan Çandarlı Limanı Projesi’nin temeli atılalı 12 yıl oldu. Proje hâlâ tamamlanamazken kamu zararı 2 milyar lirayı geçti. Her seçim öncesi "yapılacak" diyorlar ama yaptıkları tek şey kamu zararını katlamak. Biliyorsunuz Alsancak’taki Tarihi Elektrik Fabrikası’nın üzerinde bulunduğu taşınmazın özelleştirilmesine yönelik satış ihalesini İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin kazanmasına rağmen ihale iptal edildi. Bir daha da yenilenmedi. Projelere bütçe ayırmıyorlar, yetmiyor yerel yönetimlerin kent sorunlarına yönelik çalışmalarını da bir şekilde tıkayan süreçler işletiyorlar. İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin mezarlık yeri için arazi tahsis talebi bile 6 yıldır bekletiliyor. Bunu başka nasıl izah edersiniz?" dedi.

İzmir'in projelerine bütçe ayrılmamasının sebebini ve İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin bekleyen projelerini ilgili tüm bakanlıklara yazılı soru önergesiyle soran Bakan sözlerini şu şekilde sürdürdü: "Buz dağının görünmeyen kısmı tahmin edilenden de büyük. Ne vatandaşın vergisi adil bir biçimde vatandaşa dönüyor ne devletin bütçesi adil paylaştırılıyor. İzmir'in projelerine neden bütçe ayrılmadığını, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin taleplerinin neden bekletildiğini ilgili tüm bakanlıklara sorduk. Verecekleri yanıtı İzmirililerle paylaşacağız. İzmirililer de tüm yurttaşlarımız da şunu unutmasın; çok az kaldı. Temelinde cezalandırmak olan bu politikaları hep birlikte değiştireceğiz. Bir seçim, her şeyi değiştirecek. Bu seçim, herkese derin bir nefes aldıracak."

MADENCİLERİ KÂR HIRSI ÖLDÜRDÜ

Amasra'da 42 madencinin öldüğü faciadan önce ocakta planlanan bakımın, sendika seçimleri nedeniyle ertelendiği açığa çıktı. Havalandırma sistemi modernizasyonu ise "bütçe sıkıntısı" sebebiyle yapılamadı.

Amasra Taşkömürü İşletmesi'nde 14 Ekim 2022 tarihinde meydana gelen ve 42 madencinin yaşamını yitirmesiyle sonuçlanan maden faciasına yönelik soruşturma tamamlandı. Cumhuriyet Savcısı Ozan Mert Alıcı tarafından soruşturmanın ardından hazırlanan fezleke, 42 canın kar hırsı ve ihmaller sonucunda göz göre göre yitirildiğini ortaya koydu.

Amasra Cumhuriyet Savcısı Ozan Mert Alıcı imzalı fezleke, faciada sorumluluğu olduğu iddia edilen 23 şüphelinin cezalandırılması talep edildi. Bartın Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilen fezleke, madenin genel müdürü Cihat Özdemir, işletme müdürü Selçuk Ekmekçi, iş güvenliği ve eğitim başmühendisi Volkan Soylu ve başmühendis Mehmet Tural ile ilgili, "Gerekli teknik alt yapı oluşturulmadan, yeterli yatırım yapılmadan ve iş güvenliği önlemlerinin alınmasını sağlamadan üretimin devam etmesine izin verdikleri" görüşü paylaşıldı. Özdemir, Ekmekçi, Soylu ve Tural'ın, "Olası kastla öldürme ve yaralama" suçundan yüzlerce yıl hapsi istendi. Diğer 19 sanığın ise "Bilinçli taksirle öldürme ve yaralama" suçundan 15 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılmaları gerektiği belirtildi.

Seçimler Nedeniyle Bakım Ertelendi

Toplam 23 kişinin şüpheli sıfatıyla yer aldığı fezlekenin müşteki listesinde ise 106 madenci yakını yer aldı. Fezleke, facianın göz göre göre yaşandığını bir kez daha gözler önüne serdi. Müştekilere İbrahim Çeliktaş, patlamanın ocak nezaretçilerinin ihmal ve yönetimin gereğinden fazla üretim istemesinden kaynaklı olabileceğini düşündüğünü ifade etti. Ocağın patlamadan önce bakıma alınacağını belirten Çeliktaş, "Ancak sendika seçimleri nedeniyle bakım ertelendi. Ocakta bazen havalandırma sıkıntısı oluyordu. Sıkıntılar zamanında giderilseydi patlama olmayabilirdi" dedi.

Müşteki Korkmaz da benzer ifadeler kullandı. Kendilerine tadilat nedeniyle ocağın 30-40 gün kapatılacağını söylendiğini anlatan Korkmaz, "Bu tadilatların sendika seçimleri ve işçilerin toparlanamaması yüzünden ertelendiğini duydum" diye konuştu. Korkmaz, küçük kazalarda dahi zafiyet gösteren acil müdahale ekibinin yetersizliğinin facianın büyümesine yol açmış olabileceğini kaydetti.

TTK'den Personel Talep Edildi

Fezlekeye giren şüpheli ifadeleri de dikkati çekti. Madenin genel müdürü Cihat Özdemir, personel yetersizliğiyle ilgili TTK Genel Müdürlüğü'nden personel talebinde bulduklarını söyledi. Özdemir, madendeki modernizasyon işleminin 2015 yılından bugüne kadar uzamasının nedenini ise "İhaleye çıkıldığı halde firmalar teklif vermedi, ihale süreci uzadı. Tedarikçi firmanın parça temininde gecikme yaşandı" şeklinde açıkladı.

Dosyada şüpheli konumunda olan Salih Atmaca'nın sözleri ise "Bu kadarı da olmaz" dedirtti. Yeterli derecede bilgi ve tecrübesi olmayan kişilerin işletmede işçi güvenliği ve idari yönden önem arz eden mevkilere getirildiğini savunan Atmaca, işletmede yöneticilik kişilerin yüksek mevkilere gelmek için kendi aralarında oluşan egolarını gördüğünü dile getirdi.

İşletme müdürü Selçuk Ekmekçi de ifadesinde, ocaktaki pervane arızasını facia sonrasında öğrendiğini iddia ederek Mehmet Tural ve Volkan Soylu isimli personelin, -350 ve -300 kotlarında bulunan pervanelerin havasının yeterli olduğunu kendisine iletildiğini bildirdi. Havalandırma sisteminin modernizasyonu ile ilgili, "Bütçe anlamında sıkıntılar yaşandığını" bildiğini anlatan Ekmekçi, tüm teftişlerde bu sorunun görüldüğünü ancak TTK Genel Müdürlüğü'nün sorunun giderilmesine yönelik yazılı taleplerinin karşılanmadığını öne sürdü.

Personel Talebi Karşılanmadı

İş güvenliğinden sorumlu başmühendis Volkan Soylu da personelin yetersiz olduğunu, "2021 yılının 11'inci ya da 12'nci ayında yazılı olarak personel talebinde bulunuldu. Ancak bugüne kadar taleplerimizle ilgili herhangi bir

gelişme olmadı” ifadeleri ile anlattı. Başmühendis Mehmet Tural da ifadesi ile personel eksikliğinin giderilmesi yönündeki taleplerinin giderilmediği konusunda Soylu’yu destekledi.

Gaz İzleme Merkezi Boş Kaldı

Şüphelilerden Mehmet Özdemir de normalde iş sağlığı, güvenliği ve eğitim yönergesine göre iki kişi çalışmalarının gerektiğini ancak işletmede çalıştığı on yıl boyunca yaz aylarında tek olduğunu vurguladı. Tek çalıştığı zamanlarda ihtiyaçlarını gidermek için gaz izleme merkezinden ayrıldığı anlatan Özdemir, kısa süreli zamanlarda merkezin boş kaldığını, o sürede olabilecek sıkıntıları takip edecek kimsenin olmadığını sözlerine ekledi.

Bin 80’er Yıla Kadar Hapis İstendi

Hazırlanan fezlekedede, tutuklu şüphelilerden Cihat Özdemir, Selçuk Ekmekçi, Volkan Soylu ve Mehmet Tural’ın “olası kastla öldürme” suçunu işledikleri gerekçesiyle 42 kez ayrı ayrı olmak üzere bin 50’şer yıla kadar, “olası kastla yaralama” suçunu işledikleri gerekçesiyle 10 kez ayrı ayrı olmak üzere 30’ar yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılmaları gerektiği yazıldı.

Fezlekedede adı geçen dördü tutuklu diğer 19 şüpheliyle ilgili de taksirle ölüme sebep olma suçundan 15 yıla kadar hapis cezası verilmesi, ayrıca 19 şüphelinin taksirle yaralama suçundan üç yıla kadar cezalandırılması da savcının talepleri arasında sıralandı.

ÇHD: Fezlekedede Eksiklikler Var

Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD), Amasra maden faciasına ilişkin savcılığın düzenlediği fezlekedede, “büyük eksiklik” olduğunu belirterek açıklama yayımladı. Açıklamada, şunlar kaydedildi:

“Amasra Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından fezleke içerisinde tarif edilen sorumluluk kapsamının TTK Genel Müdürlüğünü de içine alacak düzeyde olmasına karşın TTK Genel Müdürlüğü düzeyindeki sorumluların fezleke içerisine dahil edilmemesi büyük bir eksikliktir. Bilirkişi raporunda sorumlulukları tespit edilen TTK Genel Müdürü, TTK Genel Müdür Yardımcısı ile ÇSGB ve MAPEG denetçilerinin de Bartın cumhuriyet başsavcılığı tarafından hazırlanacak iddianameye şüpheli sıfatı ile dahil edilmesi bir zorunluluktur.”

2022 YILINDA EN AZ 1843 İŞÇİ İŞ CİNAYETLERİNDE HAYATINI KAYBETTİ

AKP iktidara geleli 20 yılı geçti. Bu dönemde “Büyük Türkiye”, “Yeni Türkiye”, “Yerli ve Milli Ekonomi” gibi birçok söylemle neoliberal işçi karşıtı politikalar hayata geçirildi. MÜSİAD, TÜSİAD, TİSK vb. patronların yüzü gülerken ücretler eridi, sendikal hareket ve genel anlamda emek hareketi zayıflatıldı, grevler yasaklandı, kentler rant alanı haline getirildi, doğa talan edildi ve binlerce işçi işyerlerinden eve geri dönemedi...

Tuzla Tersaneleri, Davutpaşa/OSTİM, Soma, Torunlar, Ermenek, Covid, Silikozis, Asbest, Bartın ve niceleri... Sonuç ortada! Güvencesizliği bugünün proleter çalışma ve yaşam disiplini haline getiren AKP’nin iktidar yılları boyunca İş Cinayetlerinde 30 bin 546 işçi hayatını kaybetti.

2022 yılında en az 1843 iş cinayeti!

Yüzde 68’ini ulusal basından; yüzde 32’sini ise işçilerin mesai arkadaşları, aileleri, iş güvenliği uzmanları, işyeri hekimleri, sendikalar ve yerel basından öğrendiğimiz bilgilere dayanarak tespit ettiğimiz kadarıyla 2022 yılında “en az” 1843, her gün “en az” 5 işçi iş cinayetlerinde hayatını kaybetti. En az diyoruz çünkü tespit ettiğimiz on ölümün yedisi basına yansıyanlar üçü bize bildirilenler. Özellikle hekimler, ölen işçilerin mesai arkadaşları ve yerelden gelen bilgiler ile sürekli bir güncelleme yapıyoruz.

İş cinayetleri bu yıl da “mevsimlik çalışmanın arttığı” (havaların ısınmasıyla esas olarak tarım işkolundaki mobilizasyon ve üretim artışıyla) Mayıs-Eylül periyodunda artış gösterdi. Ancak genel olarak baktığımızda da ucuz emek cenneti haline çevrilen Türkiye’de bu yıl iş cinayetlerinde kısmi artış var. Benzer bir gerçeklik OHAL sürecinde de (2016-2018) meydana gelmiş ve iş cinayetlerinde oransal bir artış yaşanmıştı. Bu durum temel olarak geleneksel sendikal merkezlerin çekirdeğini oluşturan işkollarında da güvencesiz çalışma koşullarındaki derinleşmeye (üretim zorlaması, işsizlik baskısı) ve sendikal hareketin giderek etkisizleştiğine (işkolunda çekim merkezi olamaması, örgütlü olduğu işyerlerindeki hak kayıpları) işaret etmektedir.

SGK son yıllarda kendi nam ve hesabına çalışanların ölümlerini iş kazası istatistiklerine eklese de iki elin parmaklarını geçmiyor. Oysa biz iş cinayetleri istatistiklerinde çiftçi ve esnafın çalışırken ölümlerini de düzenli olarak kayıt altına alıyoruz. Ancak bu yıl geçen yıllara göre bu ölümlerde kısmi bir düşüş var, bunun nedenini “çiftçi ve esnafın da ücretliler ordusuna katılmasındaki artış” olarak değerlendiriyoruz.

Tarım, inşaat, hizmet ve sanayi sektörleri

İş cinayetlerinin yoğunlaştığı (953 işçi ölümü) üç işkolu bulunuyor. "Güvencesiz çalışma"nın hakim olduğu inşaat, tarım ve taşımacılık. Uzun çalışma saatleri, yoğun çalışma, sigortasız çalışma ve her türlü kuralsızlığın hakim olduğu bu işkollarında sendikal örgütlenme yok gibi ya da zayıf ve belli mesleklerde öbekleniyor.

İnşaatlarda dış cephe iskele, çatı, asansör boşluğu vb. yüksekten düşmeler ölümlerin yarından fazlasını oluştururken diğer iki temel neden ise ezilme/göçük ile elektrik çarpmaları.

Diğer yandan özellikle mevsimlik tarım işçilerinin çalıştıkları bölgelere ya da tarlaya yolculuğu sırasında uygun olmayan ulaşım araçlarının kullanılması, eskiyen traktörler, işçilerin barınma-dinlenme-temizlik alanlarının yetersizliği, kene ısırılmaları vb. ölümlerin temel nedenlerini oluşturuyor.

En çok işçi ölümünün meydana geldiği üçüncü işkolu ise taşımacılık. Yoğun çalışma, mobbing, uzun çalışma saatleri, uygun olmayan yollar ve araçlar, beslenme ve uyku düzensizliği vb. sorunlar iş cinayetlerine davetiye çıkarıyor. Ölümlerin yüzde 75'ini trafik kazaları oluştururken diğer önemli bir neden ise çalışma koşullarına bağlı kalp krizleri.

Bu yıl moto kurye ölümleri de bu nedenlerden dolayı ölümlerin arttığı bir meslek olarak raporlarımızda öne çıkıyor. Pandemi ile birlikte giderek genişleyen ve işçi profiline çoğunlukla 20'li yaşların başında olduğu sektörde işçi sağlığı açısından en net sonuç ortada: 2022 yılında en az 55 moto kurye iş cinayetlerinde hayatını kaybetti.

Ölümlerin bir durağı da katı atık işçileri. Sigortasız, sağlıksız koşulların ve çocuk-göçmen-yaşlı emeğinin yoğun olduğu, üç otuz para için belirsiz saatler çalışılan vb. işkolunda acil örgütlenme faaliyetlerinin yoğunlaştırılması gerekiyor.

Diğer yandan sanayi işkollarındaki ölümler ilk üç sırada olmasa da sanayinin çok farklı işkollarında (maden, metal, enerji, tekstil, kimya, gıda vd.) olduğu gerçeğinin altını çizmek gerekiyor. Aslında bu işkollarının toplamını aldığımızda "sektörel olarak en fazla ölüm sanayide" meydana geliyor. Özellikle sendikasızlaştırmanın sonuçlarının ortaya çıktığı ve genç işçi ölümlerinin yoğunlaştığını gözlemliyoruz.

İşkollarına değinirken son olarak hatırlatalım: 14 Ekim 2022'de Bartın Amasra'da bulunan Türkiye Taşkömürü Kurumu Amasra TİM'de işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin alınmaması sonucu meydana gelen grizu patlamasında 42 madenci hayatını kaybetti. Karadon, Elbistan, Kozlu, Soma, Ermenek, Şırnak maden katliamlarına bir yenisi daha eklendi.

Ölüm nedenleri: Servis kazası, düşme, ezilme, patlama, kalp krizi, intihar, şiddet, Covid-19

İş cinayetlerinin bir numaralı nedeni trafik, servis kazaları. Ancak bu ölümler iş cinayeti olarak değil trafik kazası olarak görülüyor. Oysa tır, kamyon, otobüs, servis minibüsü, taksi şoförleri, moto kuryeler uzun çalışma saatlerinde ve neredeyse dönüşsüz çalışmaktalar. Diğer yandan araçların yeterli bakımı yapılmıyor ve eski araçlar kullanılıyor, yol aydınlatması veya düzenlemelerinde sorunlar var, iş yetiştirme baskısı cabası vb. Şoför ölümleri bir iş cinayetidir, yine servislerde birçok işçi iş cinayetlerinde hayatını kaybetmektedir. Ayrıca trafik kazaları birçok yurttaşında ölümüne ve yaralanmasına neden olduğu için bir halk sağlığı sorunudur.

Sanayi işkollarında iş cinayetlerinin oransal olarak artışı ile birlikte ezilme, patlama, yanma, elektrik çarpması, zehirlenme vb. ölüm nedenlerinde de gözle görülür bir yaygınlaşma mevcut. Bu noktada İstanbul, Kocaeli, İzmir, Manisa, Bursa, Ankara, Tekirdağ, Sakarya, Gaziantep, Samsun, Konya gibi şehirlerde endüstriyel kazalar olarak adlandırılan iş cinayetleri öne çıkıyor.

Sağlık ve eğitim emekçilerine yönelik işyerlerinde yaygın bir şiddet yaşıyor. Bu noktada yapılan eylemlerde çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve gerekli önlemlerin alınması talepleri öne çıkıyor. Ancak yaygın şiddet sadece bu iki işkolunda sınırlı değil, hizmet sektörünün farklı alanlarında (eğlence, belediye, taşımacılık, büro, özel güvenlik, basın vd.) ortaklaşan bir sorun.

Ekonomik kriz, mobbing ve fazla çalışmaya bağlı işçi intiharları devam etmektedir. Özellikle geçinemeyen işçilerin banka ve tefecilerden aldıkları borçları geri ödeyememeleri sonucu yapılan baskılar bu intiharların önemli bir nedeni. Yine genç işçi, işsizlerin güvencesizleştirme kısılcığında geleceksizleştirilmeleri intiharların diğer önemli nedeni.

Aşırı-yoğun-fazla-sağlıksız çalışmaya, beslenme-barınma-yaşam koşullarına bağlı kalp krizi ve beyin kanaması gibi ani işyeri ölümleri de (ilk yardımlarında yetersizliğini vurgulayalım) artarak sürüyor. Bu ölümler taşımacılık, tarım, büro, eğitim, belediye gibi işkollarından tüm işkollarına yaygınlaşırken yaş ortalaması da giderek düşüyor.

2020 yılı Mart ayından itibaren çıkardığımız raporlarda “Covid-19 bir işçi sınıfı hastalığıdır” tespitini yapmıştık. 2021 yılının Temmuz ayından itibaren yaygın aşılamanın başlamasıyla hastalık, işçi sınıfı içinde daha çok yaşlı ve emekli işçilere daralan bir işçi sağlığı sorunu olmaya devam etti ve 2022 yılının ilk üç ayında da yaygın öldürücü niteliğini sürdürdü. Sonrasında ise işçi sınıfı için Covid sonrası sağlık sorunları görülmeye başlandı.

Çocuk, yaşlı, kadın ve göçmen işçi ölümleri

2022 yılında en az 64 çocuk işçi hayatını kaybetti. 14 yaş ve altında çalışırken ölen çocukların sayısı arttı. Yine ölümlerin merkezinde her yıl olduğu gibi tarım yer alırken MESEM projeleriyle gündeme gelen stajyer/çırak ölümlerinde de artış gözüküyor. Çocuk ve genç işçilere dönük bir mücadele başlığının hızla belirlenmesi lazım. Çocuk işçilik 4 ila 8 yaş arasında başlıyor. Bu yaşta mevsimlik tarım işçisi, çoban ya da sokakta mendil satan çocuk ölümlerine rastlıyoruz. Ancak mevsimlik tarım işçisi çocuklarda ve sokakta çalışan çocuklarda 8 yaşından itibaren bir artış var. 10-12 yaşlarda tekstil ve metalde çalışan çocukları görüyoruz. 13-14 yaşlarından itibaren tarım, inşaat, sanayi ve hizmetlerde çalışan sayıları milyonlara ulaşan çocuk işçi var. 18-29 yaş arasında ise (sanayi, inşaat, hizmetler işkolunda) büyük şehirlere yığılmış, geleceksiz ve güvencesiz yeni bir işçi sınıfı karşımızda...

Yine uzun zamandır hakim olan neoliberal politikaların bir sonucu olan yaşlı işçi ölümleri artık her gün basında yer alıyor. İnşaatlarda, tarımda, sokakta atık toplarken 60'lı ve 70'li yaşlardaki işçiler düşerek, zehirlenerek, trafik kazasında hayatlarını kaybediyor. EYT Yasası ile ilgili düzenlemelerin hayata geçirildiği günümüzde 2022 yılında 50 yaş ve üzeri en az 527 emekçi ölümünü kaydetmiş olduğumuz gerçeğinin altını çizmek istiyoruz.

2022 yılında en az 108 kadın işçi hayatını kaybetti. Kadın işçiler tarım, eğitim, ticaret, büro, metal, taşımacılık, sağlık, konaklama ve genel işler işkollarında çalışıyorlardı. SGK iş kazası istatistiklerinde kadın işçi ölümleri toplam ölümlerin yüzde 2'sidir. Oysa biz kısıtlı olanaklarımızla 3-4 kat daha fazla kadın işçi ölümü tespit ediyoruz. Bu ölümler esas olarak tarımda yoğunlaştığı (sigortasız olduğu) için kayda alınmıyor. Diğer yandan bildirimler yoluyla da birçok kadın işçi ölümünü kaydediyoruz. Buradan “kadın işçi ölümlerinin saklandığı, basına yansımadağı” sonucuna ulaşabiliriz.

Sayısı giderek artan göçmen işçilerin iş cinayeti sonucu ölümleri de artıyor. Bu yıl 90 göçmen işçi hayatını kaybetti. Bu işçilerin üçte ikisi Suriyeli ve Afganistanlı. Bu durum Türkiye’de göçmen işçiliğinin mültecilik temelinde hayata geçtiği gerçeğini ortaya koyuyor. Göçmen işçi ölümlerinin bir kısmında kimlik bilgilerine bile ulaşamıyoruz. Yine birçok göçmen işçinin kayıtsız oldukları için iş cinayetlerinin saklandığını da unutmamak gerekli.

İş cinayetlerine karşı örgütlenelim

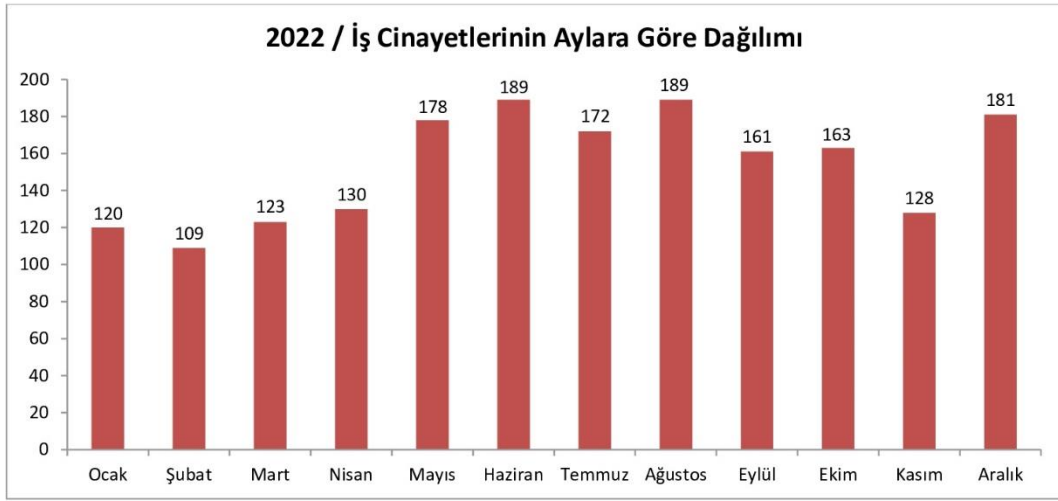
İş cinayetlerinde ölen işçilerin 92'si sendikalı (Bu işçilerin 42'si Bartın Amasra’daki maden patlamasında hayatını kaybetti). Bir yandan tüm iş cinayetlerinde ölen işçilerin yüzde 5'i sendikalıdır tespitiyle “sendikalı olmak iş cinayetlerini önler” diyebiliriz. Diğer yandan Amasra örneğini de değerlendirince “sadece sendikalı olmak yetmez örgütlü de olmak gerekir” demek lazım. Zira iş cinayetlerini işçi örgütlülüğü, işçi denetimi önler; sendikaya üye olmak ve toplu sözleşme imzalamak, Soma’da olduğu gibi Amasra’da da bu örgütlülüğün ve denetimin hayata geçirilmediğini göstermiştir.

Diğer yandan ölen başka sendikalı işçiler de olabilir. Ancak kâğıt üzerinde olan sendikal üyeliklerinin gerçek bir örgütlülük olmaması ve birçok sendikanın ölen üyelerini sahiplenmemesi sonucu net bir bilgi verme şansımız olmadığını da belirtelim. Bu durum özellikle kamu çalışanı/memur sendikaları açısından daha da tespit edemediğimiz bir husus...

Emek, ekoloji ve halk sağlığı mücadelesi

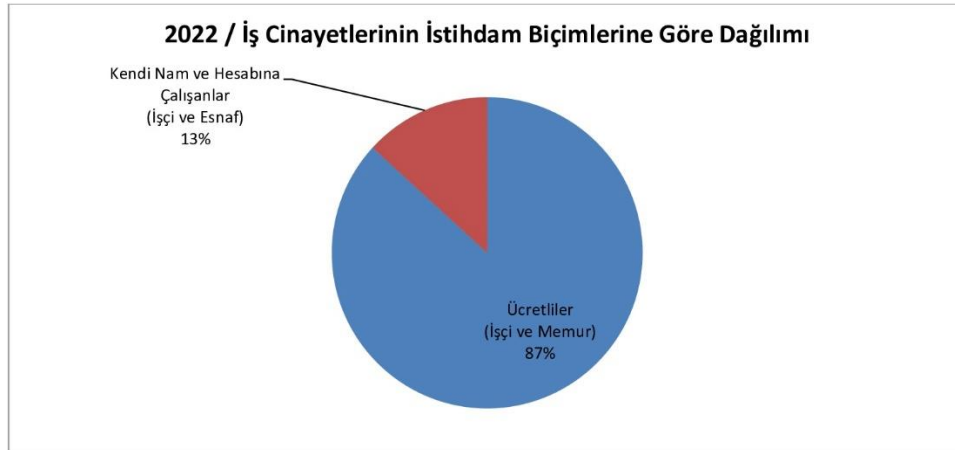
Verilen mücadeleler sonucu Sao Paulo uçak gemisinin Aliğa’ya getirilmesinden vazgeçildi. Gerek Sao Paulo uçak gemisi üzerinden başlayan asbest ve tehlikeli kimyasallar gerek Gaziantep ve Mardin’deki tır ve kamyon kazaları tartışmaları sonrası emek ve ekoloji hareketlerinin bağlarını yeniden düşünmek gerektiği gerçeği bir kez daha kendini gösteriyor: İşçi sağlığı ve iş güvenliği ilkelerini hiçe sayma, bu konuda cezasızlık... Doğa talanı ve yasaları, mahkeme ve üst mahkeme kararlarını siyasi iradenin desteğiyle hiçe sayma... Yangından mal kaçırıcısına yağma için en kısa sürede bir havzada maden çıkarma, üretim yapma, bir projeyi bitirip ranta çevirme ve olay mahalinden kaçma... Kamusal denetimin tamamen yokluğunda kimi zaman gıda güvenliğini yok sayma (giderek artan kitlesel işçi zehirlenmeleri), üretim/proses güvenliğini yok sayma (üretim süreçlerinde arızalar, patlamalar, yangınlar), işçi sağlığı ve iş güvenliğini hiçe sayma (artan iş cinayetleri ve yakın gelecekte patlayacak meslek hastalıkları), doğal yaşamı hiçe sayma (orman yangınları, toprak, hava ve suda artan kirlilik),

kentsel ve çevresel planlamayı hiçe sayma (artan trafik, anlamsız ve kalitesiz yol inşaatları ve artan trafik kazaları)...

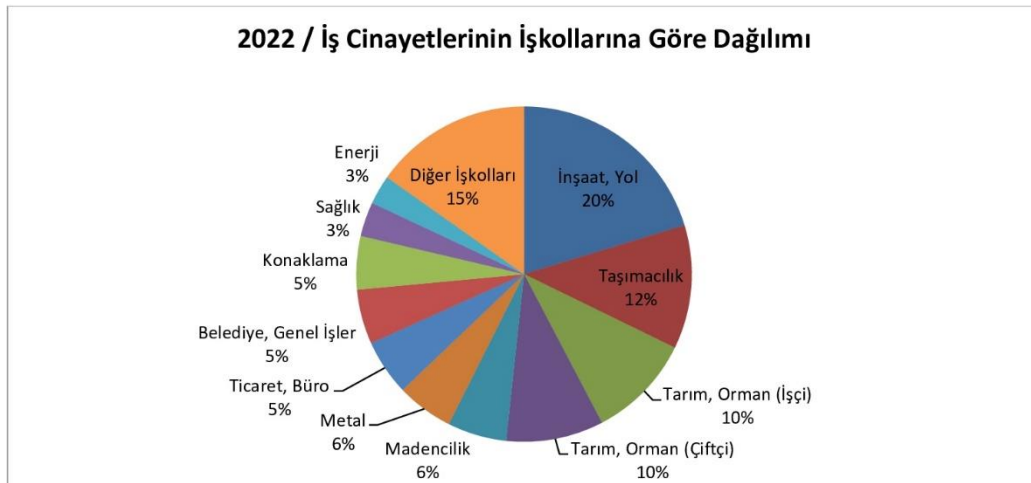

2022 yılında iş cinayetlerinin aylara göre dağılımı

Ocak ayında en az 120 işçi, Şubat ayında en az 109 işçi, Mart ayında en az 123 işçi, Nisan ayında en az 130 işçi, Mayıs ayında en az 178 işçi, Haziran ayında en az 189 işçi, Temmuz ayında en az 172 işçi, Ağustos ayında en az 189 işçi, Eylül ayında en az 161 işçi, Ekim ayında en az 163 işçi, Kasım ayında en az 128 işçi ve Aralık ayında en az 181 işçi iş cinayetlerinde hayatını kaybetti...

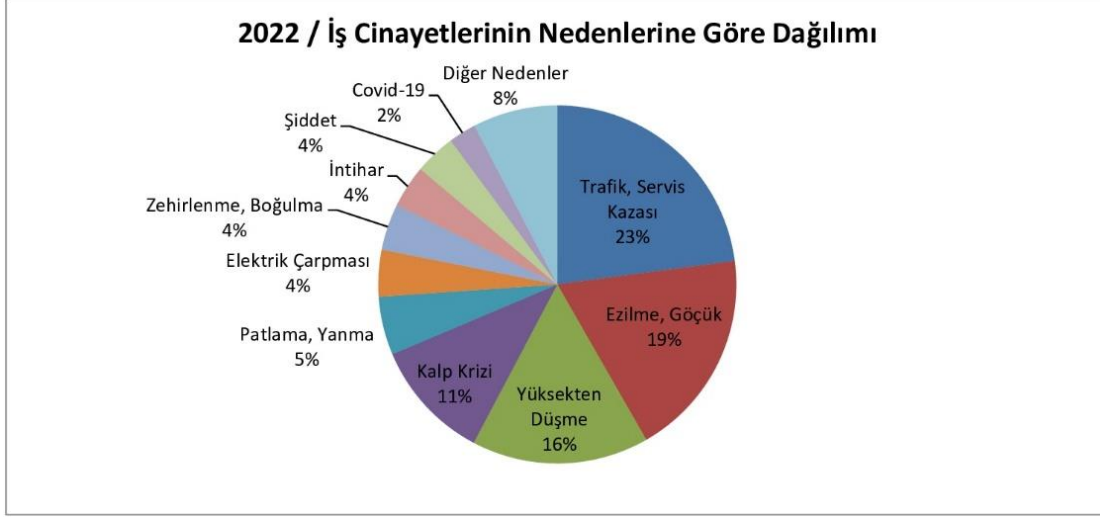

2022 yılında iş cinayetlerinin istihdam biçimlerine göre dağılımına baktığımızda 1600 ücretli (işçi ve memur) ve 243 kendi nam ve hesabına çalışan (çiftçi ve esnaf) hayatını kaybetti. Yani ölenlerin yüzde 87'sini ücretliler yüzde 13'ünü ise kendi nam ve hesabına çalışanlar oluşturuyor...

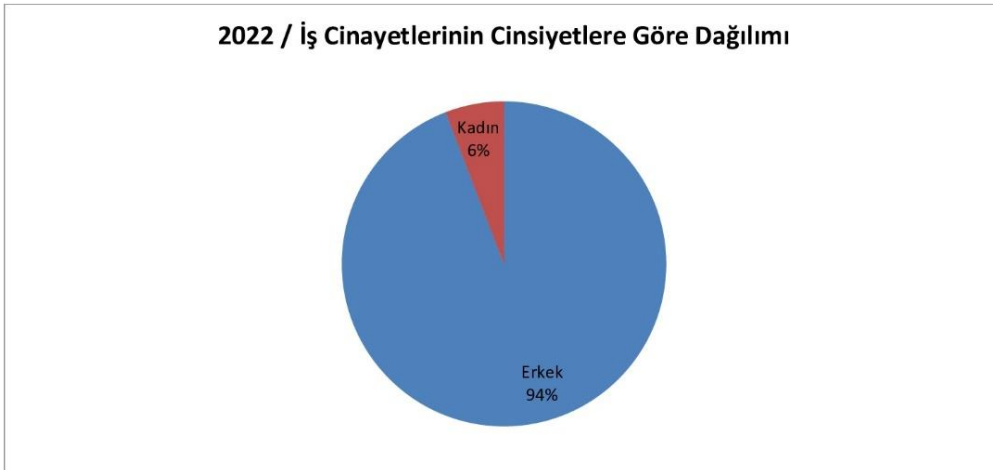
2022 yılında iş cinayetlerinin işkollarına göre dağılımı

İnşaat, Yol işkolunda 374 işçi; Tarım, Orman işkolunda 359 emekçi (186 işçi ve 173 çiftçi); Taşımacılık işkolunda 220 işçi; Madencilik işkolunda 105 işçi; Metal işkolunda 101 işçi; Ticaret, Büro, Eğitim, Sinema işkolunda 99 emekçi; Belediye, Genel İşler işkolunda 97 işçi; Konaklama, Eğlence işkolunda 95 işçi; Sağlık, Sosyal Hizmetler işkolunda 61 işçi; Enerji işkolunda 52 işçi; Gemi, Tersane, Deniz, Liman işkolunda 43 işçi; Petro-Kimya, Lastik işkolunda 35 işçi; Tekstil, Deri işkolunda 32 işçi; Savunma, Güvenlik işkolunda 31 işçi; Gıda, Şeker işkolunda 22 işçi; Ağaç, Kâğıt işkolunda 22 işçi; Çimento, Toprak, Cam işkolunda 16 işçi; Basın, Gazetecilik işkolunda 7 işçi; İletişim işkolunda 5 işçi; Banka, Finans, Sigorta işkolunda 3 işçi; Elimizdeki veriler ışığında çalıştığı işkolunu belirleyemediğimiz 64 işçi hayatını kaybetti...

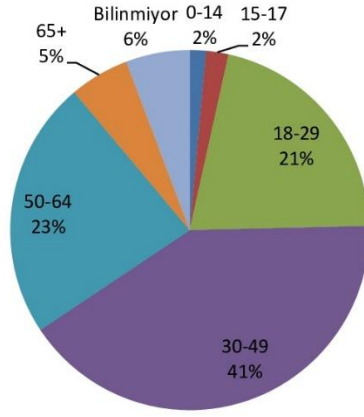
2022 yılında iş cinayetlerinin nedenlerine göre dağılımı

Trafik, Servis Kazası nedeniyle 422 işçi; Ezilme, Göçük nedeniyle 347 işçi; Yüksekten Düşme nedeniyle 295 işçi; Kalp Krizi, Beyin Kanaması nedeniyle 201 işçi; Patlama, Yanma nedeniyle 97 işçi; Elektrik Çarpması nedeniyle 78 işçi; Zehirlenme, Boğulma nedeniyle 77 işçi; İntihar nedeniyle 71 işçi; Şiddet nedeniyle 68 işçi; Covid-19 nedeniyle 46 işçi; Nesne Çarpması, Düşmesi nedeniyle 27 işçi; Kesilme, Kopma nedeniyle 14 işçi; Diğer nedenlerden dolayı 100 işçi hayatını kaybetti...

2022 yılında iş cinayetlerinin cinsiyetlere göre dağılımı şöyle: 108 kadın işçi ve 1735 erkek işçi hayatını kaybetti...

2022 / İş Cinayetlerinin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

2022 yılında iş cinayetlerinin yaş gruplarına göre dağılımı

14 yaş ve altı 27 çocuk işçi,

15-17 yaş arası 37 çocuk/genç işçi,

18-29 yaş arası 390 işçi,

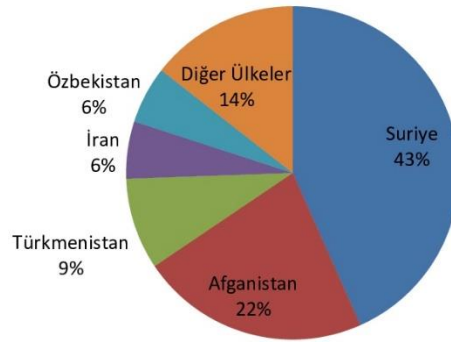
30-49 yaş arası 756 işçi,

50-64 yaş arası 428 işçi,

65 yaş ve üstü 99 işçi,

Yaşını bilmediğimiz 106 işçi hayatını kaybetti...

2022 / İş Cinayetlerinde Ölen Göçmen-Mülteci İşçilerin Geldikleri Ülkeler

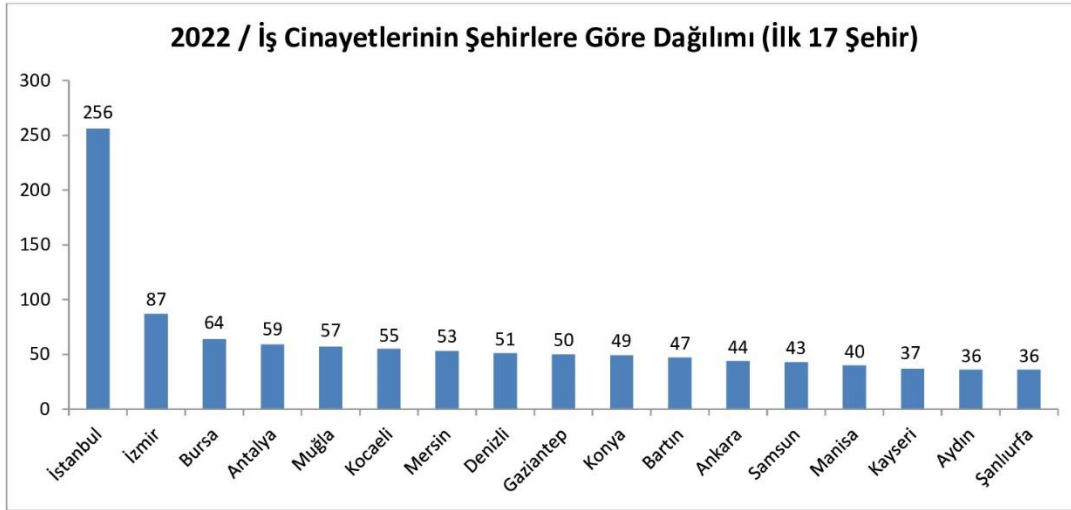

2022 yılında 90 mülteci/göçmen işçi hayatını kaybetti. Bu işçilerin geldikleri ülkelere bakarsak:

39 işçi Suriyeli; 20 işçi Afganistanlı; 8 işçi Türkmenistanlı; 5'er işçi İranlı ve Özbekistanlı; 3 işçi Rusyalı; 1'er işçi Azerbaycanlı, Belaruslu, Endonezyalı, Iraklı, Kuveytli, Nijeryalı, Pakistanlı, Sırbistanlı, Ukraynalı ve Yunanistanlı...

2022 yılında iş cinayetlerinde ölenlerin 92'si (yüzde 4,99) sendikalı işçi, 1751'i ise (yüzde 95,01) sendikasız. Sendikalı işçilerin 44'ü madencilik, 16'sı metal, 10'u belediye, 7'si kimya, 4'ü enerji, 4'ü sağlık, 2'si taşımacılık, 1'i tarım, 1'i iletişim, 1'i eğitim, 1'i tersane ve 1'i güvenlik işkolunda çalışıyordu...

TÜRKİYE, İŞÇİ CİNAYETLERİNDE İLK SIRADAKİ YERİNİ KORUYOR

Türkiye, 2022'de iş kazası cinayetlerinde yaşamını yitiren işçi sayısında Avrupa'da birinci, dünyada ilk 10 ülke arasında 9'uncu oldu. Geçen yılın tamamında 1843 çalışan iş kazalarında yaşamını yitirenken, günde 5 işçi iş cinayetlerinin kurbanı oldu. Türkiye her 100 bin kişilik istihdamda yüzde 5,36 ölüm oranıyla ilk sırada bulunurken, sosyal güvencesiz çalıştırılan kadın, çocuk ve kayıt dışı göçmen işçi ölümlerindeki tablo dikkat çekiyor!

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin (İSiG) geçen hafta açıkladığı 2022 verileriyle, iş kazası cinayetlerinde 1843 işçi yaşamını yitirenken, işyerlerindeki günde 5 işçi iş kazalarında hayatını kaybetti. Yıllardır Avrupa sıralamasında iş kazaları ve işyerinde yaşam kayıplarında ilk sırada yer alan Türkiye bu rakamlarla 2022'de de yine birinci durumda.

Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat) ve ILO İstatistik Birimi'nin (ILOSTAT) üye ülkelerden derlediği verilere bakıldığında istihdam edilen her 100 bin kişilik nüfusta iş cinayetlerinde ölüm oranı Türkiye'de 5,36 olurken, 27 AB ülkesi içinde ilk sırada bulunan Fransa'da bu oran 100 bin kişide 3,5. Her 100 bin kişilik istihdamda kıyasla iş kazalarında yaşamını yitirenlerin oranı Almanya'da 1, İsveç'te 0,7, Hollanda'da 0,5.

Bu oranlara bakıldığında Türkiye'de iş cinayetlerinde yaşamını yitiren çalışanlar Almanya'nın beş katı, Hollanda'nın 10 katı düzeyinde. Kaldı ki, İSiG'in açıklamasına göre derlenen veriler, kayıtlara iş kazası olarak geçen ya da medyaya yansıyan iş başındaki ölümlerin taranmasıyla oluşturulan sayılar. İş kazası olarak kayda girmeyen, haberlere yansımayan diğer yaşam kayıplarıyla bu sayının daha yüksek olduğunu öngörmek yanlış

olmaz. Pek çok olayda işyerleri yaptırımla karşılaşmamak, yüklü tazminatlar ödememek, olayın yargıya intikal etmesini önlemek için farklı yöntemlerle iş kazalarını bildirimden kaçınıbiliyorlar.

ILOSTAT'ın derlediği verilerde ise dünyada her 100 bin çalışan başına ölümlü iş kazalarının en çok yaşandığı ilk 10 ülke arasında Türkiye 9'uncu.

✓ **İlk 10 sıradaki ülkeler; Filistin, Küba, Ermenistan, Mısır, Kosta Rika, Zimbabve, Özbekistan, Nikaragua, Türkiye ve Meksika.**

SGK verileriyle Türkiye'de yılda ortalama 450-500 bin iş kazası yaşanıyor. Bu, günde en az 1369 iş kazası yaşandığını, her 273 kazadan birinin ölümlü sonuçlandığını sergiliyor. 2022'de 1843 işçi yaşamını yitirirken bu sayı 2020'de 2427, 2021'de 2170 idi. İnşaat, yol ve altyapı, tarım ve ormancılık, madencilik, taşımacılık en fazla ölümlü kazanın yaşandığı iş kolları. 2022'deki iş kazalarında ölenlerin 108'i kadın, 64'ü çocuk, 90'ı ağırlıklı Suriyeli ve Afgan olmak üzere göçmen işçi. Kayıt dışı, kaçak, sosyal güvencesiz ve ucuz işgücü istihdamının yaygınlaştığını gösteren bu tablo, emek istismarının karanlık yüzünü oluşturuyor.

Amasra'da yaşanan maden faciası, İzmir'deki vinç yıkılması, Hendek'teki havai fişek faciası vb. iş cinayetlerinin böylesine yaygın can kayıplarına yol açmasının ardında; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı denetimlerinin yetersizliği, denetimlerde saptanan eksiklerin takip edilerek gereken yaptırımların uygulanmaması, taşeronlaşma, kaçak-kayıt dışı istihdam, işyerlerindeki iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının iktidarın 2012'de yaptığı yasa değişikliğiyle dışarıdan para karşılığı hizmet veren özel şirketlere devredilmesinin yattığını, öngörmekteyiz.

LIBYA'DA DENİZ İŞ BİRLİĞİ, PETROL VE DOĞALGAZ ANLAŞMASI MAHKEME KARARIYLA ASKIYA ALINDI

Libya'da Deniz İş Birliği, Petrol ve Doğalgaz Anlaşması mahkeme kararıyla askıya alındı. İsveç ve Finlandiya'nın NATO üyeliği başvurusunda, imzalanan üçlü mutabakata rağmen İsveç hükümeti mahkeme kararını onaylayarak iadesi talep edilen isimleri iade etmeme kararı aldı. İsveç'teki terör örgütü gösterileri sonrasında krize giren üçlü mutabakatın işleminde sıkıntılar büyüyor!

Libya ve İsveç ile ilişkilerde son bir haftada yaşanan gelişmeler her iki ülkede yargı kararlarının öncelikli olduğunu, iktidarların yargıya müdahaleden kaçındıklarını gösterdi. Bugüne kadar bir yandan yargı bağımsızlığından söz edip diğer yandan yabancı ülke liderlerinin yargıya intikal etmiş konulardaki taleplerini siyasi talimatla ve taviz beklentisiyle yerine getiren iktidar açısından sıkıntılı bir tablo ortaya çıktı.

İsveç ve Finlandiya'nın NATO'ya üyelik başvurularına onay vermeyi, bu ülkelerde Türkiye'den iltica eden terör bağlantılı zanlıların iadesi koşuluna bağlayan iktidar, geçtiğimiz yıl haziran ayında Madrid'de yapılan NATO zirvesinde iki ülkeyle bir mutabakat zaptı imzaladı. İadesi talep edilenlerin listesini iki ülkeye verdi. Ancak her iki ülke de bir yandan terör örgütlerinin faaliyetlerine izin vermeme, yakın takibe alma yönünde adımlar atmalarına karşılık iade taleplerinde son sözün yargıya ait olduğunu vurguladılar.

İsveç hükümeti terörle mücadele konusunda yeni bir anayasa değişikliğini parlamentosundan geçirerek, yılbaşından itibaren uygulamaya koydu. Buna rağmen iktidarın iade listesinde yer alan isimlerden beşiyle ilgili olarak İsveç yargısı iadenin reddi yönünde karar verdi. İsveç hükümeti yargı kararına uyup uymama konusunda yetkisi olmasına rağmen, mahkeme kararını uyma kararı alıp, yargının kararını onaylayarak iade taleplerini geri çevirdi.

Bunun öncesinde terör örgütü üyelerince yapılan gösterilerde Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Türkiye aleyhine eylemler gerçekleştirildi. İsveç hükümeti soruşturma başlattığını, terör örgütünün İsveç'in NATO üyeliğini engellemek için provokasyon yaptığını ifade etse de iktidar gösterileri protesto etti. İsveç Büyükelçisine nota verildi. İsveç Parlamento Başkanının Ankara ziyareti TBMM başkanı tarafından geri çevrildi. İki ülkenin NATO'ya üyeliğini onaylamayan son iki ülke Türkiye ve Macaristan. Macaristan bu ay onaylayacağını açıklasa da son gelişmeler iktidar açısından vetoyu kaldırmayı zorlaştırmış görünüyor.

Benzer şekilde Libya'da da Trablus yönetimiyle imzalanan, Tobruk yönetiminin tanımadığını ilan ettiği Deniz İş Birliği, petrol ve doğalgaz arama-çıkarma anlaşması Libya'daki bir mahkeme tarafından geçersiz olduğu gerekçesiyle askıya alındı. Trablus yönetimi Başbakanı Abdülhamid Dibeybe anlaşmaya bağlı olduklarını açıklasa da yargı kararı uygulamada sıkıntılı bir tabloya yol açtı.

Tüm bunlar iktidarın sağlam diplomatik süreçleri, Dışişlerini dışlayıp, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 'kişisel ilişkiler' ile süreci yürütmesinin sonuçları. İsveç ve Libya'da yargı kararları kişisel bağlantıların, ilişkilerin, şahsi dostluk ya

da düşmanlıkların üzerinde. İktidarlar için bağlayıcı. **İsrail'le Mavi Marmara dosyasını kapatan ve Cemal Kaşıkçı davasını Suudilere devreden iktidar, bu yargı tablosunu ciddiye almalıdır!**

RUSYA, SURIYE İLE NORMALLEŞMENİN HIZLANDIRILMASINI İSTİYOR

Suriye'de Fırat'ın batısına yönelik uluslararası insani yardımların Türkiye-Cilvegözü sınır kapısından yapılmasını içeren BM Güvenlik Konseyi (BMGK) kararı 6 ay daha uzatıldı. Esad yönetiminin bölgeye yardımların Şam üzerinden yapılması talebine rağmen Rusya'nın veto kullanmayıp, uzatmaya onay vermesi, Putin'in Cumhurbaşkanı Erdoğan'a jesti niteliğindedir. Rusya bunun karşılığında, asker çekme de dahil Suriye ile normalleşmenin hızlandırılması, Esad ile uzlaşının somutlaştırılmasını istiyor.

Suriye'nin Kuzey Batı'sına Birleşmiş Milletler (BM) gözetimindeki uluslararası insani yardımların, Türkiye-Cilvegözü sınır kapısından ulaştırılmasını öngören BMGK kararının süresi 6 ay daha uzatıldı. Esad yönetiminin uluslararası yardımların Şam üzerinden ve yönetimin kontrolünde yapılması talebine rağmen Rusya, temmuz sonuna uzatma kararında veto kullanmadı. Rusya'nın BM Daimi Büyükelçisi Vassily Nebenzia yaptığı açıklamada, uzatmayı desteklemek için 'kendileri açısından zor bir karar aldıklarını' söyledi.

Daha önceki uzatmalarda Rusya-ABD çekişmesi yaşanmış, Rusya veto kullanmıştı. Sonrasında yardımların Türkiye'de Cilvegözü, Suriye tarafında Bab el Hava olmak üzere 'tek' kapıdan yapılması kabul edildi. Bab el Hava kapısı, El Nusra'dan dönuşen cihatçı Heyet Tahrir Şam'ın (HTŞ) kontrolünde. Esad yönetimi, Fırat'ın batısında başta İdlib olmak üzere HTŞ ve Türkiye destekli diğere rejim muhalifi güçlerin kontrolündeki bölgeye yapılan yardımları 'terör örgütlerine destek' olarak nitelendiriyor. Bölgede gıda sıkıntısı ve kolera salgını yaşanıyor.

Fırat'ın doğusundaki PYD-YPG-SDG güçlerine ise başta silah, parasal ve insani yardımlar ABD ve diğere batılı ülkeler tarafından Kuzey Irak üzerinden ulaştırılıyor.

BMGK kararı, Türkiye-Suriye arasındaki normalleşme süreci için kritik önemdeydi. Şam yönetimi Rusya'nın uzatmayı veto etmesini, Fırat'ın batısına, İdlib'e desteğin kesilmesini istiyordu. Türkiye ise gıda, ilaç vb. yardımlar kesilirse İdlib ve sınırdaki briket evlerdeki 3-4 milyon kişinin yaratacağı yeni göç dalgasından endişeyle Cilvegözü'nden yardımın sürmesinden yana.

Muhtemelen Cumhurbaşkanı Erdoğan-Putin arasındaki son görüşmede konu ele alındı. Putin, Esad'ın talebine rağmen son kez 6 aylık uzatmaya onay vererek iktidara jest yaptı. Nitekim bu görüşme sonrası Cumhurbaşkanı Erdoğan, Dışişleri Bakanlarının üçlü görüşmesinden sonra Esad ile bir araya gelebileceklerini ifade etti. Putin'in, 6 aylık uzatmaya onay verirken iktidardan Suriye ile normalleşmeyi hızlandırma, asker çekme ve diğere adımları somutlaştırma, Esad'la kısa sürede bir araya gelme sözü aldığı anlaşılıyor. Esad ise görüşme için kendi koşullarını öne sürüyor. Bu gelişmelerin ertesinde Arap medyasında Cumhurbaşkanı Erdoğan-Esad buluşması için BAE'nin devreye girdiği, liderler görüşmesinin Abu Dabi'nin ev sahipliğinde yapılmasının planlandığı, Şam yönetiminin bu girişime olumlu baktığı yer aldı.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde (BMGK) 6 aylık uzatma kararının oy birliğiyle alınması, Rusya'nın veto kullanmaması, bölgedeki ağır insani sorunlar ve olası göç dalgasını frenleme açısından olumlu olmasının yanında, Rusya'nın bu tavrı 18 Ocak'ta ABD'de gerçekleşecek Türkiye-ABD Dışişleri Bakanları görüşmesinde Türkiye'nin elini güçlendirdi.

AB İLE NATO ARASINDA GÜVENLİK İŞ BİRLİĞİ DEKLARASYONU VE ÜLKEMİZİN DURUMU

Avrupa Birliği (AB) ile NATO arasında başta güvenlik olmak üzere çeşitli alanlardaki iş birliğini güçlendirmeyi içeren ortak deklarasyon, NATO üyesi olan ancak AB'ye tam üye olmayan Türkiye açısından bazı çekinceleri gündeme getirebilir. AB Komisyonu Başkanı ile NATO Genel Sekreteri'nin imzaladığı deklarasyon, AB üyesi Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ni tanımayan Türkiye'nin kabul edemeyeceği bir iş birliği mutabakatıdır.

AB ile NATO arasında güvenlik konularında iş birliğini güçlendirmeyi amaçlayan yeni bir deklarasyon yayınlandı. NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg ve AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen tarafından imzalanan savunma ve güvenlik iş birliği deklarasyonu, Türkiye'yi dışlayan ve Türkiye'ye Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ni (GKRY) tanımayı dayatan bir adım.

Nitekim iş birliği deklarasyonu duyurulurken, Kıbrıs sorunu nedeniyle bazı pürüzler çıkması, Türkiye'nin NATO üyesi olarak veto hakkı çerçevesinde engelleme girişiminde bulunmasından kaygı duyulduğu da dile getirildi.

NATO-AB arasında savunma ve güvenlik alanında iş birliğinin güçlendirilmesi yanında, enerji, su kaynaklarının korunması, insan yaşamını tehdit ettiği gerekçesiyle barış ve güvenlik açısından ciddi risk olarak tanımlanan iklim değişikliği alanında ortak çalışmalar yürütülmesi, NATO ve AB üyelerine yönelik olası dış müdahalelerle karşı ortak tutum geliştirilmesi gibi başlıklar içeren deklarasyon, AB üyesi olan ancak NATO ittifakına üye olmayan GKRY'yi de kapsıyor.

Oysa 2004'te dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan'ın hazırladığı çözüm planı çerçevesinde Kıbrıs'ta yapılan referandumda KKTC'de 'evet', Rum kesiminde 'hayır' çıkmasına rağmen AB, Türkiye'nin devlet olarak tanımadığı GKRY'yi 'Kıbrıs Cumhuriyeti' olarak tam üyeliğe aldı ve iki bölgeli federasyon çözümünün yolunu kesti.

İmzalanan deklarasyonda, 'güvenlik tehditleri ve belirlenen başlıklardaki zorlukların kapsamı genişledikçe AB ve NATO arasındaki iş birliğinin bir üst aşamaya geçirilerek genişletilip derinleştirilmesi' karar altına alınıyor. Ayrıca ABD-Çin çekişmesinde ilk kez AB tarafından Çin'e karşı tutum alınarak 'AB ve NATO'nun Çin'i muhtemel bir tehdit kaynağı olarak değerlendirme konusunda ortak yaklaşım benimsedikleri' vurgulanıyor.

En büyük güncel güvenlik tehdidinin 'Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı ve halen devam eden savaş' olduğu belirtilen ortak deklarasyonda; Rusya-Ukrayna savaşının dünya çapında çok sayıda ülkeyi, milyonlarca insanı olumsuz etkilediği 'enerji ve gıda krizine bağlı tehditlerin büyümesine yol açtığı' tespitine yer verildi.

AB ile NATO arasında planlanan iş birliğinin Türkiye açısından işletilmesi mevcut koşullarda güç görünüyor. NATO üyesi olan ancak AB tam üyeliği süreci askıda tutulan Türkiye, alınacak kararlarda ittifak anlaşmasından kaynaklanan veto yetkisini kullanıp bloke edebilir. Daha önce NATO-AB arasında gizli askeri bilgilerin paylaşımını içeren protokoller Türkiye tarafından veto edildi. Gerekçesi ise AB üyesi GKRY'nin Türkiye tarafından resmi olarak tanınmamasına dayandırıldı. Kanımca şimdi de AB-NATO dayatmasına karşı aynı tutum sergilenmelidir.

MÜZELİK OLMUŞ ERDOĞAN'I HIÇ KİMSE KURTARAMAZ

İstikrar vaadiyle pazarlanan Ucube Şahsım Yönetim Sistemi, ülkemizde, milletimizde ne ağız tadı bıraktı, ne de istikrar... "Tek başımıza yöneteceğiz, çabuk karar alacağız" dediler, dünyanın en büyük ekonomileri liginde, ülkemizi ilk yirmiden, düşme sınırına getirdiler. Paramızı pul ettiler. Milletimizi hayat pahalılığına ezdirdiler. Parti devleti, devlette liyakati sıfırladı. İktidar peşindeki memurlar, devletin memuru gibi değil, partinin memuru gibi davranmaya başladı. Ülkemiz bu ucube rejimin liyakatsiz kadroları elinde, Narcos film setine döndü. Yirmi sene boyunca yönettikleri ülkede, açlığı, fakirliği hortlatanlar, ülkeyi bu hale düşüren kendileri değilmiş gibi şimdi çıktılar, on parmaklarında on kara bize sürmeye çabalıyorlar. Milletten utanmadan oy istiyorlar. Sorunların sebebi olanlar, sorunların çözümü olamazlar. Milletimiz bunların ne yaptığını gördü, notlarını verdi. Artık sandık vakti. Halkımız bu ucube rejimi sandığa gömmeye hazırlanıyor. Milletimiz sandıkları patlatacak, biz de milletimizin tertemiz oylarını, sonuna kadar koruyacağız. Biz hazırız. Kararlılıkla adım adım, stratejimize sadık kalarak, hem CHP hem de Altılı Masa, büyük bir disiplin içinde sandığa yürüyoruz. Baştan beri uyguladığımız programa uygun olarak, bu ay sonunda, milletimizi önce feraha çıkaracak, sonra da refaha ulaştıracak programımızı ve ülkemizi nasıl yöneteceğimize dair yol haritamızı açıklayacağız.

116 CBK'nın 78'i Düzeltme İçin

"Bozuk olunca maya, ne ar tanır, ne hayâ" diyor, Hazreti Mevlana... Bu toprakların mayasına uymayan, ucube tek kişilik şahsım rejimi, ülke yönetiminde çoklu organ yetmezliğine sebep oldu. Ülkemizde, bu ucube rejim elinde, ne adli, ne iktisadi, ne siyasi, ne de idari istikrar kaldı. "Yok kanun! Yap kanun!" zihniyetiyle, "Ben yaptım, ben bozarım" anlayışıyla, ülkemizde hukuk, kural ve istikrar kalmadı. "Sınırsız bir hâkimiyet, kime ait olursa olsun, kim tarafından kullanılırsa kullanılsın, istibdat ve zulme götürür." "Hızlı karar alacağız" diyerek, hükümetin başını, meclisin yasa yapma yetkisine ortak ettiler. Partili Cumhurbaşkanı'na tek başına ülkeyi yönetme yetkisi verdiler. Sınırsız bir güçle donattılar. Erdoğan, 2018 Temmuz'undan bu yana, 116 Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi yayınladı. Ama bu 116 Kararnamenin 78 tanesi, kendi çıkardığı kararnamelerdeki, yanlışlıkları düzelten kararnameler oldu. 54 aydır, sınırsız yetkiyle ülkeyi yönetiyor. Neredeyse her ay iki kararname çıkarmış. Ve çıkarılan her iki kararnameden birisi, öncekini düzeltmek için çıkarılmış. Neden? Çünkü neyin doğru, neyin yanlış olduğuna, kurallar, yasalar değil, tek bir kişi karar veriyor.

85 Milyon Sarayın Keyfine Göre Yaşıyoruz

Sabahları Erdoğan hangi tarafından kalktıysa, yardımcısına "yaz" diyor, 85 milyon vatandaş da, Sarayın keyfine göre yaşıyor. Erdoğan'ın Merkez Bankası'na çöktüğü günden bu yana; Merkez Bankası'nın kararları da, artık sarayda yazılıyor. Sabah bir kalkıyorsunuz, ihracatçılara, kazandıkları dövizin yüzde 25'ini bozdurma zorunluluğu

getiriliyor. Bir başka sabah kalkıyorsunuz, döviz bozdurma zorunluluğunu yüzde 40'a çıkarıyor. Bir sabah, "Döviz tevdiat hesaplarını kapatın" diyerek, bankalara caydırıcı ve cezalandırıcı, birtakım düzenlemeler getiriyor. Ondan sonra bir başka sabah, "Aynı bankalar yurtdışından dövizle borçlansın" diyerek, zorunlu karşılıkları sıfırlıyor. Bir sabah, "Liralaşacağız" diyerek, Kur Korumalı Mevduata olmadık teşvikler veriyor. Sonra bunun artık vatandaş tarafından buna itibar edilmediğini gördüğünde bir başka sabah, banka mevduatlarında bu sefer vadeyi uzatmaya karar veriyor, belirli bir vadenin üzerindeki Türk Lirası mevduatların, zorunlu karşılıklarını sıfırlıyor.

Tüm Tuşlara Aynı Anda Basıyor

İzrar halinde tüm tuşlara aynı anda basıyor. Kuralların değil, kralın hüküm sürdüğü yerde; kararlar sürekli değişir. Dün yapılan, bugün bozulur. İstikrar biter, bugün olduğu gibi kaos çıkar. Binlerce yıl ötesinden seslenen Aristoteles, sanki bugün Türkiye'sini görmüş de söylemiş; "Yönetimde adalet kuralla, kural ise yasayla sağlanır. Yasanın egemenliği bir tek kişinin egemenliğine yeğdir." Kural hâkimiyetinin olmadığı yerde, ne hukuki istikrar kalır, ne öngörülebilirlik olur, ne de ekonomik istikrar kalır. Tıpkı bugün ülkemizde olduğu gibi... "Adalet, halkın ekmeğidir." Küçülen ekmeğimizle, tabağımızdan eksilen aşımızla, biz bunu yaşayarak öğrendik. Tek bir kişinin inadı, "Faiz sebep, enflasyon netice" safsatası, ekonomimizi perişan etti. Son bir yılda, kuru soğan yüzde 315, limon yüzde 203, toz şeker yüzde 165, ıspanak yüzde 163, portakal yüzde 142, mandalina yüzde 127 zam gördü. TÜİK'in marketlerinde bile son bir yılda, süt yüzde 113, peynir yüzde 105, tereyağı yüzde 109 zamlandı.

Konut Fiyat Enflasyonunda Da Şampiyon Olduk

Bakarsanız dünyada gıda fiyatları düşüyor. Ama bizde şahlanmaya devam ediyor. Gıda enflasyonunda dünyada altıncı sıradayız. Konut fiyatları enflasyonunda da, şampiyonluğu kimselere kaptırmıyoruz. Son bir yılda, konut fiyatlarının en çok arttığı ülke Türkiye olmuş. Dünyada konut fiyatları ortalama yüzde 8 artarken, bizde yüzde 189 artmış. 20 katından fazla. Bu ucube rejim elinde milletimiz, çok ciddi bir gıda ve barınma kriziyle karşı karşıya... Ama millete bu yıkımı yaşatanların umurunda bile değil... gazeteler yazıyor Nebati Bakan'ın keyfi çok şükür yerindeymiş... Gözlerindeki meşhur ışıltı meğerse yeniden belirmiş. Tabi, Yörük sırtından kurban kesmeye alışmışsan böyle olur.

Lobiye, Yandaşa Milletın Kesesinden 442 Milyar Lira

Bugün 2022 bütçe sonuçları açıklandı. Saray'ın "Bir kuruş vermeden yaptık" dediği Dolar ve Avro cinsinden garantili projelere 2022'de tek bir yılda ödenen para 38 milyar lira. Nebati Bakanın "En kötü senaryoda bile Hazine'ye yük gelmiyor" dediği Kur Korumalı Mevduat için bu yıl bütçeden ödenen para, 93 milyar lira. Ben anlamıyorum bu kadar yalanı, bu kadar rahat nasıl söyleyebiliyorlar? Tabi harcanan para kendi paraları olmadığı zaman, paralar milletin cebinden çıktığı zaman böyle konuşabiliyorsunuz, böyle rahat olabiliyorsunuz. Keyfiniz yerinde oluyor. 2022'de, "Nas" dedikleri faiz için bütçeden ödedikleri para ise 311 milyar lira. Sadece bu üç kalemden, yandaşa müteahhitlere, faiz lobilerine, milletin kesesinden aktardıkları para 442 milyar lira. Buna karşın bütçeden çiftçiye desteklemek için 2022'de ödenen para sadece 39 milyar lira. Halkbank'tan esnafa verilen destek 9 milyar lira. Yatırımlara harcanan para 276 milyar lira... Bir avuç yandaşa, beslemeye, faiz lobilerine harcanan para, bütçeden yatırıma harcanan paranın tam iki katı... Millete veriyorlar talkını, beslemeleriyle birlikte yutuyorlar salkımı...

İngiliz Kralı 8. Henry Gibi

Ucube rejim elinde, sadece hukuki ve ekonomik istikrar değil, siyasi ve idari istikrar da çok ciddi darbe aldı. Güya yönetimde istikrar olacaktı, ama değişen bakanların, TÜİK Başkanlarının, Merkez Bankası Başkanlarının haddi hesabı yok. "İngiliz Kralı Sekizinci Henry nasıl sürekli eş değiştirdiyse, Türkiye de öyle Merkez Bankası Başkanı değiştiriyor" diyor yabancılar. Ve ucube sistemle dalga geçiyorlar.

Erdogan Karar Alamayınca Kibleyi Şaşırdılar

Bugün artık devlet yönetilmiyor, rüzgâra tutulmuş bir yaprak gibi savruluyor. Bir KPSS sınavını, bir rektör atamasını bile yapamaz haldeler. Yönetimdeki kargaşaya en son örnek, Emeklilikte Yaşa Takılanlarla ilgili düzenleme... İşe Erdoğan nasıl başladı, "Seçim kaybetsem de ben bu işte yokum" dedi. Sonra 2,5 milyon EYT'li bastırdı, seçime giderken bunu yapmak, kabullenmek zorunda kaldı. Ama Meclis'e hala bir düzenleme getiremedi. Erdoğan'ın bir Grup Başkanvekili "Benden tarih istemeyin" diyor. Erdoğan'ın Bakanı: "İlk aylıklar Şubat ya da Mart'ta olabilir" diye açıklama yapıyor. Erdoğan'ın bir başka Grup Başkanvekili çıkıyor, "Şubat ortasında biter diye ümit ediyorum" diyor. "Hızlı karar alacağız" diye getirdikleri sistemde, Erdoğan karar alamayınca, altındakiler de kibleyi şaşıyor. İnsanlar EYT çıkacak diye, askerlik, doğum borçlanmaları yaptılar.

Birçoğu kredi çekti. Şimdi EYT'yi, seçime ayarlı şekilde ileriye doğru sallıyorlar. Buna sadece istikrarsızlık denmez, buna insafsızlık denir.

Algı Yönetmekten Ülke Yönetmeye Fırsat Bulamıyorlar

Her işleri seçime ayarlı ama seçim tarihi için bile her kafadan ayrı bir ses çıkıyor. Saray, "Erken seçim yok, noktalı virgül değil, nokta" diye işe başladı. Ama şimdi, "Erken seçim değil ama erkene alabiliriz, malum mevsim şartları" diye kıvranmaya başladılar. Algı yönetmekten, ülke yönetmeye fırsat bulamıyorlar. Ne yaparlarsa yapsınlar, bundan sonra bu kibir abidelerine, bu liyakatsizlere, bu beceriksizlere her mevsim kış, milletimize de bahar.

Altay'ın Prototipini Kore Motoruyla Yürütüp Şov Yapmanın Peşindeler

Erdoğan hafta sonu Muğla'da çıktı, "Altay Tankı'nın teslimini yaptık" dedi. Peki, bundan ordumuzun haberi var mı? Oysa daha birkaç gün önce "Tankın Mayıs ayında teste çıkacağını, seri üretimin 2025'e kaldığını" açıklayan da yine kendisiydi. Çok laf yalansız, çok mal da haramsız olmazmış. Bunları de bu hesap... Onun "teslim ettik" dediği, projesi 1995 yılında, prototipi 1997'de yapılan, 2004'de ordumuzun envantere giren "Fırtına Obüsleri"ydi. Altay Tankı projesi ise, tam bir yandaş kayırma, tam bir yabancıya peşkeş, tam bir yılan hikâyesi oldu. Ama dervişin fikri neyse zikri de odur. Anlaşılan tam da seçim öncesinde, yeni bir Altay Tankı palavrası hazırlığı var. Tıpkı bundan 5 yıl önce 14 Haziran 2018 tarihinde, bundan önceki Cumhurbaşkanlığı seçiminden tam 10 gün önce, Savunma Sanayii Başkanının; şu tweetiyle başlayan ve sonunda fos hikaye gibi... Ne diyor bu tweet; "BMC ile anlaştık. Milli tankımız Altay'ın milli motorunu ve güç grubunu geliştiriyoruz" diyor. Peki, kimlerle anlaşmış? Anlaşmanın hatıra fotoğrafına yakından bir bakalım. Yanında kim var? Saraya ilahi aşkla bağlı iş insanı Ethem Sancak... o dönem böyle diyordu. Aynı Savunma Sanayi Başkanı... Bu sefer 9 Kasım 2018 tarihinde, sosyal medya hesabından şu duyuruyu yapıyor: "Altay Tankı'nın seri üretim sözleşmesini imzaladık. İlk tankı 18 ay sonra Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na teslim edeceğiz." Şimdi bu hesaba göre 2020'nin Mayıs ayında yani bundan tam 3 yıl önce ilk tankın ordumuza teslimi gerekiyordu. 2020'nin Mayısı geçti, 2021'in Mayısı geçti, 2022'nin Mayısı da geçti... 2023'ün Ocak ayındayız. Tank nerede? Tank ortada yok. Milli motor nerede? Milli motorda ortada yok. Ethem Sancak nerede? Ethem Sancak'ta başka partide yok. Bu arada Katar ortaklı BMC hisseleri, Sancak'tan alındı. Başka bir yandaş havuzcuya verildi. Anlaşılan şimdi yine seçim öncesinde, Kore'den iki, üç tane göstermelik motor getirip, Altay Tankının prototiplerini yürütüp, şov yapmaya hazırlanıyorlar. Zannediyorlar ki, aziz milletimizin gözünü bir kez daha boyarız. Bu iş öyle çocuk oyuncağı değil... Türkiye'nin etrafı ateş çemberi... Sınırlarımızda bu milli tanklara, her zamankinden daha fazla ihtiyacımız var. Siz önce bir çıkın, her şeyin hızlı olacağını söylediğiniz bu ucube sistemde, bu gecikmenin hesabını aziz milletimize bir verin.

Adliyeye, Askeriyeye Ve Camiye Siyaset Karışmamalı

Ne yazık ki bu kirliliğe ve çürük düzenin mümessilleri, ellerini değdikleri her şeyi kirlittiler. AK Parti Genel Başkanı, Cumhurbaşkanı sıfatıyla çıkmış, Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu'na, ağzına geleni söylüyor. Şanlı ordumuzun komuta kademesine oturttukları da, Erdoğan'ı alkışlıyor, onunla beraber siyaset yapıyor. Ordumuz milletin ordusudur. Kışlaya siyaset sokmanın bedeli, her zaman çok ağır olmuştur. 15 Temmuz acıları daha unutulmamıştır. En yakın hadise bu. Erdoğan'ın "Bu hasret bitsin, dön artık!" dedikleriyle beraber, atadığı apoletlilerin darbe teşebbüsünü, beyefendi özel uçağının konforunu yaşayarak havada turlarken, milletimiz canı pahasına önlemiştir. Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu, "Adliyeye, askeriyeye ve camiye siyaset karışmamalı" diye, boşuna söylemiyor. Ama bu ucube rejim, kamu görevlisiyle parti görevlisi arasında fark bırakmadı.

Memurlar Hükümetin Değil, Devletin Memurudur

Normal bir demokraside böyle bir görüntü olabilir mi? Olamaz. İşte Avustralya'da yaşananlar... Milli Savunma Bakanı bir toplantı yapıyor. Toplantının bir yerinde, basın, bakana politik sorular sormaya başlayınca, oradaki en yüksek rütbeli asker, bakanın yanına gidiyor. "Arkada bulunan subaylar, kenara çekilebilir mi" diye soruyor. Ve askerler siyasete dekor olmamak için, sahneyi terk ediyor. İşte yönetimde sivilleşme budur. Vesayete karşı olmak da budur. Ama bizde Erdoğan, muhalefete olmayacak sözler söylerken, siyaset yaparken, komutanlar alkış tutuyor. Muğla Valiliği'nin sosyal medya hesabından, AK Parti Genel Başkanının miting videoları yayınlanıyor. Bunlar tam bir parti devleti görüntüsüdür. Güvenlik güçlerini yanına alan bir siyasetçinin, milletin, muhalefetin üzerinde vesayet kurma girişimidir. Bu tabloyu biz de hazmedemeyiz, milletimiz de hazmedemez. Herkes şunu bilsin; memurlar hükümetin değil, devletin memurudur. Hükümetler geçicidir, devlet kalıcıdır. Erdoğan da bu seçimde gidir. Onun dünyalığı için, hiçbir devlet memuru kendi ahiretini yakmasın...

Kaynağı Belirsiz 52 Milyar Dolar

Adalet güneşinin solduğu yerde, suçluların gölgesi uzun olur. Bu ucube rejim, güzelim memleketimizi NARCOS setine çevirdi. Şu son bir haftada yaşadığımız olaylara bir bakın: Bulgaristan'dan Türkiye'ye planör uçaklarla uyuşturucu paketleri atılıyor. Ankara'da 5 Afgan'ı katleden, sonra elini kolunu sallayarak İran'a, oradan da Afganistan'a kaçan zanlı, Afganistan'da yakalanıyor. Meselenin Afganistan'la Türkiye arasındaki, para trafiği olduğu anlaşılıyor. İki uyuşturucu çetesi, Haliç'te köprü üzerinde çatışıyor. Bir kişi ölüyor. Olay yerinde 41 boş kovan bulunuyor. Ucube Şahsım rejimi elinde Türkiye, uluslararası mafyanın asri mezarlığına döndü. İşte bugün de Trabzon'da, Gürcü Mafya mensuplarından bir tanesi infaz edildi. Tüm bu kirli ilişkiler, ülkemizi kirli paranın aklandığı, koskoca bir çamaşır makinesine çevirdi. Geçtiğimiz yılın ilk 11 ayında, ülkeye giren kaynağı belirsiz para 22 milyar doları aştı. 2011'den sonra, ülkeye bu şekilde giren para, 52 milyar dolara ulaştı.

Baş Trolcü Erdoğan'ın Ta Kendisi

Bu ucube rejim, trolde bakan, bakandan da trol yaptı. Geçen hafta Grup Başkanvekilimiz, önemli bir dosya açıkladı. Organize suçla mücadele etmesi gereken İçişleri Bakanı, Bakanlığının imkânlarını kullanarak, 8 bin kişilik bir trol örgütü kurdu. Bu çeteyi de kendi siyasi ikbali için kullanmaktaymış. Halkı kin ve düşmanlığa sevk eden bu organize suç örgütüne de, "Ebabil Harekâtı" demişler. Yani her zaman olduğu gibi din bezirgânlığını da ihmal etmemişler. Kuş beyinli yavaşmalar, sosyal medya üzerinden milletin üstüne Akbalar misali çökmüş. Bu trol örgütünü yöneten de bir Bakan danışmanı. Hem de emniyet ihalelerinden ciddi şekilde parsa toplayan bir bakan danışmanı. Emniyetin, Jandarmanın resmi twitter hesaplarının yönetimi, anlaşılan bu danışmanın cep telefonundan yapılıyor. Bakan danışmanı, Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu'na, bu resmi hesaplardan cevap yetiştiriyormuş. Ne emniyet, ne de jandarmadan şu ana kadar, bu konuda tek bir ses çıkmadı. "Kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslı ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülür" diyor Anayasamızın 128. maddesi. Devlet imkânlarını kullanarak trol çetesi kurmak, devletin resmi işlerini özel danışmanına yaptırmak, anayasamıza, kanunlarımıza göre suçtur. Bunu yapan atama İçişleri Bakanı, derhal o görevden affını istemeli ya da Hükümetin başı bunu azletmelidir. Ama biliyoruz ki, burası Türkiye. Gücünü trol ordularından alan Baş trolcü de, Erdoğan'ın ta kendisi. Orman yangınına söndürmek için bile Erdoğan'dan talimat bekleyen atama bakanlar 8 bin trolü işe alırken, herhalde tek başlarına hareket etmemişlerdir.

Erdoğan Müzesi İçin Çorbada Bizim De Tuzumuz Olsun

Artık bu ucube rejim metal yorgunudur. Miadı dolmuştur. Son kullanma tarihi geçmiştir. Öyle görünüyor ki, artık bunu kendileri de idrak etmişler, Kasımpaşa'da, bir Erdoğan Müzesi hazırlıyorlarmış. Artık müzelik olduklarını, kendileri de kabul etmişler. Biz, bu müzede nelerin sergilenmesi gerektiğine dair, kısa bir öneri listesi oluşturduk. Bu müzede seçim kazanmak için meydanlarda okuttuğu, terörist başının mektubu mutlaka olmalı. Yanında da, Trump'ın yüzüne çarpamadığı, kendisine "Aptal olma" diyen, hakaret eden, mektubun bir kopyası konmalı. Eski ortağı Hoca efendisiyle beraber islandıkları yağmurdan, birkaç damla numune, gözyaşı şişesi içerisinde bir köşede yer almalı. Süleyman Şah türbesini kaçırırken terk ettikleri vatan toprağından, bir avuç mutlaka burada bulunmalı. Kremlin sarayında, Putin'in kapısında kaç dakika bekletildiğini saymak için, Rus devlet televizyonunun kullandığı kronometre, bir köşeye konmalı. Paraları sıfırlama talimatını içeren, 17-25 ses kayıtları müzede yankılanmalı. Ayrıca kulaklıkla, üç ayrı dilde tercümesi yapılmalı. Bu yapılmalı ki dünya âlem, Erdoğan'dan ibret alsın. Yine, bakan çocuklarının evinde çıkan, para sayma makineleri, çelik kasalar, dolar dolu ayakkabı kutuları bu müzede mutlaka yer almalı. Cari açığımızı kapatıyor diye ödül verdikleri Reza Zarrab'ın balmumu bir heykelini de bir köşeye koymayı unutmamalılar. Hadi çorbada bizim de tuzumuz olsun. İsterlerse, Mansur Başkan'dan rica ederiz, 800 milyon doları aşan maliyetiyle, bir israf anıtı olan Ankapark'taki dinazorları da, bu müzeye gönderebiliriz. En azından gelecek kuşaklar bu dinozorlara bakar da, bu ülkeyi nasıl "yönetmemek" gerektiğini, gözleriyle görürler ders alırlar.

SADAT Gibi Paramiliter Artıklar

Artık miadı dolmuş, müzelik olmuş Erdoğan'ı hiç kimse kurtaramaz. Ne psikolojik savaş aracı olarak kullanmaya kalktığı, SADAT gibi paramiliter artıklar, ne Pelikanlar, ne de Ebabiller. Korkunun ecele faydası yok. Korkuyorlar. Korktukça çirkinleşiyorlar. Ama unutmazınlar: "Korku suçu, suç da cezayı getirir."

Önümüzdeki Seçim Sıradan Bir Seçim Değil

Hayat yaptığımız seçimlerden ibarettir. Bu seçimde nasıl bir hayata sahip olacağımıza, nasıl bir Türkiye istediğimize, hep beraber karar vereceğiz. 2023'te yapacağımız seçim, sıradan bir seçim değildir. Bu seçim; "Söz de, yetki de sadece benimdir" diyen, otokrat bir zihniyetle, "Söz de, yetki de milletindir" diyen, demokrat bir zihniyet arasındadır. Bu seçim; "Dediğim dedik, söylediğim buyruk" diyenlerle, "İstişareye, müzakereye değer verenler" arasındadır. Bu seçim; "Saraya sadakat" diyenlerle, "Devlette liyakat" diyenler arasındadır. Bu seçim;

“Doların yeşilini” sevenlerle, “Doğanın yeşilini” sevenler arasındadır. Bu seçim; milletin ufkunu karartanlarla, milletin ufkunu aydınlatanlar arasındadır. Bu seçim; “Rant ve talan” diyenlerle, “Helalinden kazanç” diyenler arasındadır.

Milletimiz Bu Tekere Çomağı Sokacak

Hak hiçbir zaman yerde kalmaz. Haramın temeli olmaz. Yalan, talan ve haram üzerine kurulu, bu ucube şahsım rejiminin tekeri, artık daha fazla dönmez. Bu tekere çomağı milletimiz sandıkta sokacaktır. “Kader, gayrete âşiktir.” Ceberut bir yönetimi sandıkta göndermek için, biz büyük bir gayret sarf ediyoruz. Adaleti korumak, hakkı korumaktır. Hakkı korumak, halkı korumaktır. Biz hakkı ve halkımızı korumak için büyük bir aşkla çalışıyoruz. Gayretle ve aşkla çalışırken de en büyük rehberimiz; “Umutsuz durumlar yoktur. Umutsuz insanlar vardır. Ben hiçbir zaman umutsuz olmadım” diyen, Büyük Önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün, azmi ve kararlılığıdır.

Biz Hazırız, Milletimiz Hazır

30 Ocak tarihinde, altı siyasi partimizin ortak mutfağından çıkan, Ortak Politikalar Metnini ve Parlamenter Sisteme Geçişin Yol Haritasını halkımıza açıklayacağız. Ülkemizin elbette çok büyük sorunları var. Ama biz bu sorunları aşacak programa, liyakatli kadrolara sahibiz. Altı partinin lideri, ne yapılacağını, nasıl yapılacağını, kimlerle yapılacağını çok iyi biliyorlar. Bizler kararlıyız. İkinci yüzyılında, Cumhuriyetimizi, Güçlendirilmiş Demokratik Parlamenter Sistemle taçlandırmaya kararlıyız. Milletimize, hak ettiği özgürlüğü, demokratik yönetimi sunacağız. Millete kör kuruşun hesabını veren, liyakate dayalı kamu yönetimini mutlaka inşa edeceğiz. Üreteceğiz, kazanacağız, zenginliği hakça paylaşacağız. Milletimizin hiçbir ferdi geride bırakmayacağız. Fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür nesilleri bilimle, teknolojiyle, dijital devrimle buluşturacağız. “Yurtta sulh, cihanda sulh” diyeceğiz, komşularımızla ve tüm dünyayla barış içinde yaşayacağız. Türkiye’imiz dostluğu aranan, hasımlığından sakınılan büyük bir ülke olacak. Biz hazırız. Görüyoruz milletimiz de hazır.